Увод у лингвистику

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема

Циљ предмета

је да студенти стекну знање о лингвистици и о методама истраживања језика, као и о систему језика и о најбитнијим карактеристикама језичког система.

Исход предмета

Студенти стекну знање о областима лингвистике, о методама и резултатима лингвистике, и упознају основну терминологију појединим области лингвистике. Стекну способност критичког мишљења и праћења новина у лингвистици.

Садржај предмета

Теоријска настава

Језик и лингвистка. Лингвистика и друге науке. Области лингвистике. Теорија метода и систем научних поступака, техничких средства и технички поступци. Синхроноја и дијахронија. Однос универзалних и специфичних маркера језика. Генеалогија језика. Језичка типологија. Језичке универзалије. Ареална лингвистика. Подсистеми језика. Лексика и граматика. Општа питања и најважнији појмови фонетике, фонологије, морфологије, синтаксе и семантике. Помоћна средства изучавања мађарског језика: речници, граматике, периодике и приручници.

Литература

Fodor István: *Mire jó a nyelvtudomány?* Budapest, Balassa Kiadó, 2001.

Jászó Anna: *Általános ismeretek a nyelvről és a nyelvtudományról*. = *A magyar nyelv könyve*, 1994.

Kálmán László–Trón Viktor: *Bevezetés a nyelvtudományba.* Budapest, Tinta, 2005.

Kenesei István (szerk.): *A nyelv szintjei*. = A nyelv és a nyelvek. Bp., Akadémiai, 2011.

Kiefer Ferenc (főszerk.): *A nyelvészet és területei*. = Magyar nyelv. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2006.

Правци науке о књижевности

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета: Приказивање теоријских концепција и праваца науке о књижевности у 20. веку. Читање, анализа и интерпретација основних текстова.

Исход предмета : Од посебног је значаја да овај студиј омогући добар тематски увид у водеће теоретске концепције науке о књижевности с тим разумевање основних књижевних токова.

Садржај предмета

Теоријска настава: Премодерна наука о књижевности: позитивизам. Трочлана формула: раса, средина, доба. Духовноповјесни метод. Модерна наука о књижевности. Формална школа – руски формализам, основне категорије и методи интерпретације. Од формализма до сруктурализма: митска критика. Феноменолшки метод: Роман Ингарден. Француски структурализам и наратологија: Роланд Барт Постмодернистичке теорије: херменеутика – теорија тумачења и разумевања. Х. Р. Јаус: теорија рецепције. Деконструкција: Жак Дерида. Психоаналитичка интерпретација. Културалне студије. Феминистичка критика. Постколонијална критика. Културална антропологија. Екокритика.

Практична настава:

И Тен: Повијест енглеске књижевности. В Дилтај:Утемељење духовних наука. Тивадар Тхинеман: Основни појмови историје књижевности. Борис Еихенбаум: Теорија формалне методе. Роман Јакобсон: Доминантни елемент. Роман Ингарден: дводимензионална структура књижевног дела. Роланд Барт: Сруктуралистичка активност. Ханс Георг Гадамер: Херменеутика. Жак Дерида: Шта је поезија?

Литература

Ann Jefferson–David Robey szerk. (1995): *Bevezetés a modern irodalomelméletbe.* Bp.

A szerző poétikája, Helikon, 2010/4.

Bókay Antal (1997): *Irodalomtudomány a modern és a posztmodern korban*. Bp.

Bókay Antal–Vilcsek Béla (1998): *A modern irodalomtudomány kialakulása.* Bp.

Bókay Antal–Vilcsek Béla–Szamosi G.–Sári L. szerk. (2002): *A posztmodern irodalomtudomány kialakulása. A posztstrukturalizmustól a posztkolonialitásig*. (Szöveggyűjtemény). Bp.

Kulturális antropológia és irodalomtudomány. Helikon, 1999/4.

Leitch, Vincent B. (1992): *Amerikai irodalomelmélet és irodalomkritika.* Pécs

Posztkoloniális művelődéselmélet. Helikon, 1996/4.

Историја Мађара у средњем веку

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: уписана 1 година (1. семестар) основних академских студија историје

Циљ предмета: Стицање знања о најважнијим догађајима, процесима и личностима историје Мађара и Краљевине Мађарске у средњем веку. Стицање знања о међусобним везама Мађара и суседних народа. Развијање критичког мишљења и мултиперспективног приступа у самосталном интерпретирању појава и процеса у вези са историјом Мађара у средњем веку. Стицање потребног фонда знања из историје Мађара који ће студентима омогућити да смештањем у одговарајући историјски контекст,остваре дубље разумевање развоја мађарског језика и књижевности.

Исход образовања: Способност да се најважнији догађаји, проблеми и личности из историје Мађара у средњем веку опишу и тумаче у складу са резултатима савремених историографских истраживања. Упознавање са елементима културе и менталитета Мађара у средњем веку. Стечено знање о најважнијим историјским појавама, догађајима и процесима из области државноправне, политичке, друштвене, економске и културне историје Мађара у средњем веку. Дубље разумевање етапа и одлика развоја мађарског језика и књижевности.

Садржај предмета: *Предавања:*Проблем прапостојбине и порекла Мађара. Сеобе Мађара до друге половине 9. века и насељавање у Карпатској котлини. Оснивање мађарске државе и прихватање хришћанства. Владавина припадника династије Арпадовића, Анжујаца, династије Луксембург, Хуњадијеваца и Јагелонаца; њихова спољна и унутрашња политика. Средњевековна култура Мађара. Одлике мађарског феудалног друштва. Први сукоби са Османлијама, сељачка буна 1514.г. Мохачка битка и њене историјске последице.

Вежбе: Читање, критичко промишљање и развијање мултиперспективног приступа у тумачењу релевантних историјских извора и литературе у вези са историјом Мађара. Посебно ће се обратити пажња на историју културе, књижевности и језика.

Литература:

Bertényi Iván–Gyapay Gábor, *Magyarország rövid története*, Budapest, 1993.

Engel P.–Kristó Gy.–Kubinyi A., *Magyarország története 1301–1526*, Budapest, 2003.

Engel Pál, *Beilleszkedés Európába*. *A kezdetektől 1440-ig*, Budapest 1990.

Hercegh Géza, *Magyarország külpolitikája 896–1919*, Budapest, 1987.

Kósa László (уредник), *Magyar művelődéstörténet*, Budapest, 1998

П. Рокаи–З.Ђере–Т. Пал–А.Касаш, *Историја Мађара*, Београд, 2002.

Rácz Árpád (уредник), *Nagy képes milléniumi hadtörténet*, Budapest 2008.

Szentpéteri József (главни уредник), *Magyar Kódex*, 1–6, Budapest 2000.

Основи филозофије

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

Студенти се упознавају са најзначајнијим токовима европске филозофије, стичу знање о школама, правцима и највећим мислиоцима као и о њиховим делима.

Исход предмета

Студенти су упознати са структуром филозофске мисли; оспособљени су за препознавање различитих мислених конструкција, способни су за самосталну компаративну анализу филозофских праваца и за опис појединих раздобља.

Садржај предмета

Теоријска настава

Појам филозофије. Почеци грке мисли: пресократска филозофија. Делатност Сократа и Платона. Аристотелова метафизика. Најзначајније школе хеленизма: епикуреизам, сократизам, скептицизам. Филозофија у средњем веку. Мислиоци ренесансе (Данте, Петрарка, Макиавели). Филозофија у новом веку. Филозофије просветитељства: Дејвид Хјум, француски енциклопедисти, Имануел Кант. Филозофија немачког идеализма. Филозофија у другој половини 19. века и у првим деценијама 20. века. Феноменологија, херменеутика. Филозофија и постмодернизам. Токови филозофке мисли у 20. и 21. веку. Правци у савременој филозофији.

Литература

Amartya Sen: *The Idea of Justice (In memory of John Rawls).* Penguin books,2010

Analitikus filozófia és fenomenológia. Gondolat, Budapest, 2004

Arisztotelész: *Eudémoszi etika, Nagy etika, Nikhomakhoszi etika*. Gondolat, Budapest, 1975.

Boros Gábor szerk.: *Filozófia*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2007

Edmund Jacoby: *50 híres filozófus. (50 Klassiker Philosophen)* Klasszikusok. Alexandra, Pécs

Filozófiatörténet szöveggyűjtemény, Tankönykiadó, Budapest, 1966

Joel Feinberg: *Társadalomfilozófia.* Osiris, Budapest, 1999

Nyelvfilozófia Locke-tól Kierkegaard-ig. Gondolat, Budapest, 2004

Platón: *Válogatott művei*. Európa, Budapest, 1983

Plótinosz: *Az Egyről, a szellemről és a lélekről. Válogatott írások*. Európa, Budapest, 1986.

Sztoikus etikai antológia. Gondolat, Budapest, 1983adó

Развојна психологија

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

Упознвање студента са предметом, задацима, развојем, методама и техникама истраживања у развојној психологији. Упознавање студената са појмом, стадијумима, покретачима и детерминантама развоја, посебно са критичким периодом у учењу, са развојем основних психичких функција (пренатални развој, телесни развој и развој моторике, развој емоција, мишљења, говора), са процесом социјализације, васпитним стиловима и стиловима руковођења у малим групама.

Исход предмета

Од студената се очекује да на крају курса буде способан да познаје и разуме основна научна сазнања из развојне психологије и сродних психолошких дисциплина која су неопходна за ефикасне педагошке интервенције, да објасни психолошке механизме деловања васпитних поступака, који делују развојно, да планира и проведе васпитне интервенције у складе са развојним законитостима, да даје смернице учесницима у педагошком раду о одговарајућим психолошким интервенцијама, да сарађује са сколском психолопком службом у изради и реализацији плана индивидуалних и групних психолошких интервенција.

Садржај предмета

Теоријска настава: Предмет, задаци, циљ и карактеристике савремене развојне психологије. Методе и технике истраживања у развојној психологији. Развој: појам, стадијуми, покретачи, детерминанте. Развој појединих психичких функција (пренатални развој, телесни и моторни развој, социо-емоционални развој, развој когнитивних и експресивних функција). Социјализација: васпитање у породици, васпитање деце да посебним потребама, социјализација у васпитно-образовним исктитуцијама.

Практична настава: Дискусија о садржајима теоријске наставе, демонстрација мерних инструмената.

Литература

Cole, M.-Cole, S., 1998.: *Fejlődéslélektan*. Bp. Orisis.

Gergely Gy., 1994.: *Az önfelismeréstől a tudatelméletig*. Pszichológia, 1. 123–142. o.

Gergely Gy. 1995.: *Intencionalitás tulajdonítása egyéves korban*. Pszichológia, 3. 331–369. o.

Gergely Gy., 1996.: *Hoppá, avagy az eszmélkedés lélektana. A szociális tükrözés szerepe az öntudat és az önkontroll alakulásában*. Pszichológia, 4. 361–382. o.

Vajda Zs., 2001.: *A gyermek pszichológiai fejlődése*. Budapest, Helikon

Стара мађарска књижевност 1

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета: Студенти се упознавају са текстовима средњовековне мађарске књижевности, са најзначајнијим делима мађарске ренесансне књижевности и са делима насталим у току ширења реформаторских идеја у Мађарској.

Исход предмета: Познавање стилских, тематских, мотивских и поетских особености средњовековне, ренесансне и реформаторске мађарске књижевности.

Садржај предмета

Теоријска настава: Христијанизација Мађара, структура и хијерархија хришћанске културе. Најстарији религиозни текстови на мађарском језику (Halotti Beszéd és Könyörgés, Ómagyar Mária-siralom). Жанрови кодексне књижевности. Појава неолатинске ренесансне књижевности, поезија Janusa Pannoniusa. Мађарски следбеници Еразма Ротердамског. Дела мађарских библијских хуманиста: преводи Новог завета. Ширење реформаторских идеја после Мохачке битке (1526) распала на три дела. Жанрови пропаганде, које премошћују јаз између неписменог друштва и програма реформатора: песма-проповед, реформаторска драма, дијалог. Питање мађарске средњовековне љубавне поезије. Извори пооетике првог мађарског ренесансног песника Балинта Балашија. Жанр ткз. „лепих историја“ (széphistória) са љубавном тематиком.

Вежбе: Читају се и интерпретирају религиозна дела средњовековне мађарске књижевности, избор из поезије Јануса Панониујса, предговори превода Светог писма мађарских следбеника Ротердама Еразма, реформаторске драме, песме-проповеди Андраша Скарошија Хорвата, фрагменти средњовековне љубавне поезије, песме Балинта Балашија и најначајније лепе историје.

Литература

Balázs Mihály: *Teológia és irodalom*, Balassi Kiadó, 1998.

Horváth János: *A magyar reformáció jegyében*, Bp., 1953.

Jankovits László: *Accessus ad Janum,* Balassi Kiadó, Bp., 2002.

Kőszeghy Péter: *Balassi Bálint*, Kalligram, Pozsony-Bp., 2009.

Pirnát Antal: *A magyar reneszánsz dráma poétikája*, ItK, 1969/1, 527–555.

Ritoókné Sz. Ágnes: *Kutak. Tanulmányok a XV–XVI. sz. magyar művelődés köréből*, Bp., 2012.

Szegedy-Maszák Mihály szerk.: *A magyar irodalom történetei I.* Gondolat, Bp., 2007.

Madas Edit: *Középkori prédikációirodalmunk történetéből*, Kossuth, Bp., 2002.

Општа лингвистика

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: нема

Циљ предмета

је да студенти стичу основна знања о општим питањима језика, о природи, функцији, систему, настајању, о узајамним повезаностима језичког система и о употреби језика.

Исход предмета

Студенти стекну знање о универзалним карактеристикама језика и језичких појава, о општим законитостима и о општим питањима употребе језика. Стичу способност критичког мишљења и праћења новина у општој лингвистици.

Садржај предмета

Теоријска настава

Предмет опште лингвистике и место опште лингвистике у лингвистици. Схватања о језику у историји лингавистике. Сруктуралне, биолошке и прагматичке особине језика. Функције језика. Језик и култура. Језик а друштво. Варијанте језика. Језик и мишљење. Лингвистички релативизам. Језик и ум. Порекло језика. Еволуционарна лингвистика. Општа питања семиотике. Језик и језички знакови. Невербални знакови. Језик и комуникација. Вербална и невербална комуникација. Језик и говор. Језички чинови и теорије језичких чинова. Нови резултати изучавања употребе језика.

Практична настава:

Детаљно расправљање горе наведених тема, приказивање студија о темама, самостално излагање студената о појединим темама.

Литература

Black, Max (1998): *A nyelv labirintusa*. Budapest, Holnap Kiadó

Buda Béla (1988): *A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei*. Budapest

Deme László (1976): *A beszéd és a nyelv*. Budapest, Tankönyvkiadó

Kenesei István (2004): *A nyelv és a nyelvek*. Budapest, Akadémiai Kiadó

Zánthó Róbert (1994): *Generalia*. Szeged, Generalia Kiadó

Правопис мађарског језика и основе лекторисања

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета

Упознавање правописних правила и законитости различитих лексичких категорија, нивоа, стварање културе писменог изражавања и услова, метода, контрастивне ортографије у области језика друштвене средине. Упознавање са основама лекторисања.

Исход предмета

Познавање и примена ортографсих правила на аутоматском нивоу, упознавање примењених области као и са области лекторисања.

Садржај предмета

Теоријска настава

Врсте ортографске интерференције. Лингвистичке основе мађарског правописа. Прицип фонетског писања речи. Етимолошки принцип ортографије. Прицип традиционалне ортографије у мађарском језику. Састављено и растављено писање сложених речи. Растављење речи. Правилно писање личних и географских имена. Улога великог и малог почетног слова. Интерпункција. Скраћенице. Правописна средства за организовање текста.

Практична настава: Анализа грешака. Лекторисање. Кориговање.

Литература

A magyar helyesírás szabályai. XI. kiadás, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1984

Ágoston Mihály. *A földrajzi nevek írásmódja.* Újvidék, Forum Könyvkiadó, 1984

Ágoston Mihály. *Helyesírásunk hiteléért.* Újvidék, Forum Könyvkiadó, 1986

Ágoston Mihály. Kézikönyv a magyar médiamondatról. Budapest, Tinta Kiadó, 2008

Ágoston Mihály. *Mai magyar helyesírás*. Újvidék, Forum Könyvkiadó, 1982

Grétsy László–Kovalovszky Miklós. *Nyelvművelő kézikönyv I–II.* Budapest, Kiadó, 1985

Helyesírási i tipográfiai tanácsadó. Budapest, 1972

Hernádi Sándor. *Helyesírási önképző.*Budapest, 1978

Horváth P. Iván. *A szakfordítások lektorálása – Elmélet és gyakorlat.* Tinta, 2011

Laczkó Krisztina–Mártonfi Attila. *Helyesírás.* Budapest, Osiris Kiadó, 2004

Педагошка психологија

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Упознвање студената са предметом, задацима, развојем, методама и техникама истраживања у педагошкој психологији. Упознавање студената са учењем, памћењем, заборављањем, трансфером, са детерминантама школског постигнућа, са евалуацијом у васпитно-образовном раду, са посебним питањима савремене педагошке психологије.

Исход предмета: Од студента се очекује да на крају курса буде способан да примени сазнања из психологије учења и образовања како би повећао ефикасност педагошких интервенција, да сарађује са школским психолошком службом у изради и реализацији плана индивидуалних и групних психолошких интервенција у образовању.

Садржај предмета

Теоријска настава: Предмет, задаци, циљ и карактеристике савремене педагошке психологије. Методе и технике истраживања у педагошкој психологији. Учење: класично условљавање, оперантно учење, учење увиђајем и по моделу. Примена принципа и законитости учења у педагошкој пракси: опште смернице, програмирано учење, модификација понашања. Поремећаји учења и понашања: дислексија, дисграфија, поремећаји рачунања, пажње, комуникације, анксиозни поремећаји. Учење као процес: кривуње учења, плато. Памћење и заборављање.Детерминанте школског постигнућа: способности, особине личности, мотивација, социокултурални, физиолошки и физички фактори. Евалуација у васпитно-образовном раду. Специјална питања савремене педагошке психологије.

Практична настава: Дискусија о садржајима теоријске наставе, демонстрација мерних инструмената.

Литература

Buda B. (2003): *Iskolai nevelés – a lélek védelmében*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.

Griffin, Em (2003): *Együtt-lét. Mitől jó egy csoport?* Harmat Kiadó.

Klein S. (2002): *Gyerekközpontú iskola*. Edge 2000, Bp.

N. Kollár Katalin–Szabó Éva (szerk.) (2004): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris, Bp.

Vajda Zsuzsanna–Kósa Éva: *Neveléslélektan*. Budapest, Osiris, 2005.

Vikár Gy. (1999): *Az ifjúkor válságai*. Animula Könyvkiadó, Bp.

Стара мађарска књижевност 2

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета

Упознавање књижевних токова и појава насталих у периоду мађарског барока и касног барока (рококоа).

Исход предмета. Познавање поетичних доминанти периода мађарског барока и касног барока.

Садржај предмета

Теоријска настава: Неостоицизам и рано барокне стилске ознаке у поезији Јаноша Римаија, ученика Балинта Балашија. Први мађарски љубавни роман у стиховима – обрада античког романа „Етиопика“ под насловом „Теагенес и Кариклеја“ Михаља Цобора. Књижевни жанрови контрареформације: језуитска проповед, молитвеници, медитативно песништво, школска драма. Протестантски и католички превод целокупног Светог писма на мађарски. Књига медитација протестантског великаша Иштвана Баторија Ечедија. Еп (Obsidio Szigetiana) Николе Зринског у контексту великих европских епова античког доба и ренесансе. Пасторална поезија Николе Зринског. Поеме Иштвана Ђенђешија.

Вежбе: Читају се и интерпретирају изабране песме Јаноша Римаија, одломци « Теагенеса и Кариклеје» Михаља Цобора, проповеди Петера Пазмања, Миклоша Чуздија, молитвеник Мађаша Хајнала, молитвеник и Atlas Marianum Пала Естерхазија, одломци Зриниаде и лирске песме из збирке Николе Зринског (Adriai tengernek Syrenaia), одломци из поема Иштвана Ђенђешија.

Литература

Kecskeméti Gábor: *Prédikáció, retorika, irodalomtörténet. A magyar nyelvű halotti beszéd a 17. században*, Bp., Universitas, 1998.

Király Erzsébet: *Zrínyi és Tasso*, Akadémiai, Bp., 1989.

Kovács Sándor Iván: *A lírikus Zrínyi*, Bp., Szépirodalmi, 1985.

Lukácsy Sándor: *Isten gyertyácskái*, Jelenkor, 1994.

R. Várkonyi Ágnes: *A rejtőzködő Murányi Vénus*, Bp., 1987.

Sík Sándor: *Pázmány Péter, az ember és író*, Bp., 1939.

Szörényi László: *Faludi Ferenc irodalmi jelentősége*. = *Studia Hungarolatina*, Bp., 1999.

Tüskés G.–Knapp É.: *Az egyházi irodalom műfajai a XVII–XVIII. sz*., Argumentum, 2002.

Zemplényi Ferenc: *Műfajok reneszánsz és barokk között*, Universitas, Bp., 2002.

Историја Мађара у новом веку

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: уписана 1 година (2. семестар) ОАС мађарског језика и књижевности

Циљ предмета: Стицање знања о најважнијим догађајима, процесима и личностима историје Мађара у новом веку, о међусобним везама Мађара и суседних народа, из историје Мађара који ће студентима омогућити, да смештањем у одговарајући историјски контекст, остваре дубље разумевање развоја мађарског језика и књижевности. Развијање критичког мишљења и мултиперспективног приступа у самосталном интерпретирању историјских појава.

Исход образовања: Способност да се најважнији догађаји, појаве и проблеми из нововековне историје Мађара и Мађарске и догађаји и процеси из области државноправне, политичке, друштвене историје Мађара у новом веку самостално идентификују, опишу и тумаче у складу са резултатима савремених историографских истраживања.

Садржај предмета:

Предавања: Распад Краљевине Мађарске на три дела у 16. и 17. веку. Ширење реформације у мађарским земљама. Настанак Кнежевине Ердељ и њена улога у одбрани суверенитета Краљевине Мађарске и слободе вероисповести. Карактеристике османске власти у Мађарској. Аустро-турски ратов. Бочкаијев устанак, ратови ердељских кнежева против Хабзбурга; Вешелењијева завера; Устанак куруца, Ракоцијев устанак. Ослобођење Мађарске од османске власти. Ширење просветитељства, просвећени апсолутизам. Развој друштва, културе и привреде до 1848. г. Револуционарни догађаји 1848/49. Бахов апсолутизам, Аустро-мађарска нагодба и доба дуализма. Распад историјске Мађарске 1918/1920. Мађарска између два светска рата и у Другом светском рату. Послератно раздобље и револуција 1956. Режим Јаноша Кадара и промена уређења земље 1990. године.

Вежбе: Читање, критичко промишљање и развијање мултиперспективног приступа у тумачењу релевантних историјских извора и литературе.

Литература:

Fónagy, Zoltán, *Modernizáció és polgárosodás 1849-1914*, Budapest, 2001.

Gáspár Zsuzsa, *Egy közép-európai birodalom*, Budapest 2008.

Hermann Róbert, *1848-1849: a forradalom és szabadsághare képes története*, Debrecen, 2009.

Kosáry Domokos, *Újjáépités és polgárosodás 1711-1867 Magyarok Európában III*, Bp., 1990.

Miklós Gábor, *K.und K. kalandozások*, Budapest 2007.

Romsics Ignác, *Magyarország története a XX. században*, Budapest 2010.

Sára János, *A Habsburgok és Magyarország,* Budapest 2000.

Szakály Ferenc, *Virágkor és hanyatlás 1440-1711. Magyarok Európában II*, Budapest 1990.

Szentpéteri József: *Magyar Kódex*,3–6, Budapest 2000.

Лексикологија и семантика

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема

Циљ предмета: Упознавање студената са питањима и резултатима савремене мађарске лексикологије и семантике.

Исход предмета: Студенти стичу сазнања о кључним појмовима лексикологије и семантике, као и о теоријским питањима и новим резултатима из ових области синхроне лингвистике.

Садржај предмета

Теоријска настава: Појам речи. Речнички фонд мађарског језика. Лексеме и фраземе. Слојеви лексике. Основна и допунска лексика. Речи говорног и књижевног језика. Дијалекти. Друштвено раслојавање лексике. Изворне речи, позамљенице и стране речи. Ставови у семантици. Узајамна повезаност семантичких чинилаца. Тенденција мотивисаности и немотивисаности речи. Речничко значење и контекстуално значење речи. Хомонимија. Синонимија. Типови лексичких и семантичких поља. Хиперонимија и хипонимија. Паронимија. Антонимија. Модели семантичких промена у савременом мађарском језику.

Практична настава: На часовима практичне наставе врше се анализе и обрађују се задаци из области лексикологије и семантике, уз савладавање коришћења помоћних средстава у лексикологији (речници, електронски видови приступа песничком фонду и корпусима)

Литература

A. Jászó Anna (szerk.): *A magyar nyelv könyve*. Bp: Trezor Kiadó. 2007.

Gecső T. szerk.: *Lexikális jelentés, aktuális jelentés*. Bp: Tinta Könyviadó. 2000

Kicsi Sándor András: *Szószemantika*. Bp: Tinta Könyvkiadó. 2007.

Kiefer Ferenc szerk.: *A magyar nyelv kézikönyve*. Bp: Akadémiai Kiadó. 2003

Kiefer Ferenc: *Jelentéselmélet*. Bp: Corvina. 2000

Minya Károly: *Mai magyar nyelvújítás*. Bp: Tinta Könyviadó, 2003

Papp György szerk.: *Mi ilyen nyelvben élünk*. Szabadka: MTT 9. 2004

Penavin Olga: *Nyelvjárás és köznyelv*. Újvidék: Forum. 1986

Rácz–Szathmári: *Tanulmányok a mai magyar nyelv szófajtana és alaktana köréből*. Bp: 1974

Vukov Raffai Éva: *Az örökíró, a hémijszka és ami körülötük van*. Szabadka: Életjel, 2012.

Фонетика

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета: Упознавање научно утврђених чињеница о фонетици, о природи и врсти гласова, о својствима гласова.

Исход предмета: Студенти ће бити оспособљени да познавају и да препознају гласове који се употребљавају у говору на мађарском језику. Они ће моћи да примењивају своје знање о гласовима приликом студија из осталих језичких дисциплина.

Садржај предмета

Теоријска настава: Предмет фонетике. Историјат фонетских истраживања. Подела савремене фонетике. Формирање гласова. Органи за формирање гласова. Улога плућа у давању гласа. Делови грла. Рад и улога гласних жица. Ждрело и носна шупљина. Делови усне шупљине. Положаји гласних жица. Врсте гласова према артикулацији. Значајнији начини формирања гласа. Орални праскави сугласници. Назални праскави сугласници. Фрикативе. Африкате. Латерални сугласници. Вибранти. Формирање самогласника. Систем сугласника у мађарском језику. Самогласници у мађарском језику. Фонетско писање. Конвенционалне ознаке гласова. Гласовна боја. Трајање гласа, јачина гласа и висина гласа. Слушање и орган слуха. Опажање висине и јачине гласова. Методе и средства истраживања говора.

Практична настава: Анализа текстова у погледу употребљених гласова, вежбање препознавања карактеристике гласова.

Литература

Bolla Kálmán: *A magyar beszédhangok akusztikus jellemzői*. 1994.

Bolla Kálmán: *Magyar fonetikai atlasz*, Budapest, 1995., Tankönyvkiadó

Frint Tibor–Surján László: *A hangképzés és zavarai*, Budapest, 1969., Medicina

Gósy Mária: *Fonetika, a beszéd tudománya*, Budapest, 2004., Osiris Kiadó

Gósy Mária–Siptár Péter szerk.: *Beszédkutatás*, Budapest, 1993., Nyelvtudományi Intézet

Jászó Anna szerk.: *A magyar nyelv könyve*, Budapest, 1991., Trezor Kiadó

Kassai Ilona: *Fonetika*, Budapest, 1998., Nemzeti Tankönyvkiadó

Kázmér Miklós: *A magyar affrikátaszemlélet*, Budapest, 1961. (Nyelvtudományi értekezések 27.)

Laziczius Gyula: *Fonetika*, Budapest, 1963.

Molnár Emma: *Leíró magyar hangtan*, Budapest, 1988., Tankönyvkiadó

Subosits István: *Beszédakusztika*, Budapest, 1984., Akadémiai Kiadó

Светска књижевност 1

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: нема

Циљ предмета Оспособити студента да препозна тематско-мотивска, жанровско-поетичка тежишта у књижевности од њених европских почетака до ренесансе. Да преко текстуалне анализе дела открије развој и промене у историји културе.

Исход предмета Оспособљеност студента да се оријентише у одређеним раздобљима светске књижевности до ренесансе, да открије логику и повезаност раздобља, као и да успешно приступи књижевном делу у контексту.

Садржај предмета

Теоријска настава: Увод у науку о светској књижевности (појам и интерпретације светске књижевности, школе, научни методи) Увод у тумачење библијских текстова. Песма над песмама. Увод у митологију. Истраживање митова и симбола. (Касирер, Јунг, Гадамер, Фуко, Мелетински, Леви-Строс) Грчка и римска митологија. Стварање света. Хероси љубави, пустоловине и тројанског рата. Грчка књижевност. Хомер: Илијада. Грчка књижевност. Хомер: Одисеја. Рађање трагедије, грчка трагедија. (Есхил: Оковани Прометеј) Грчка трагедија (Софокле: Филоктет) 9. Грчка трагедија (Еурипид: Алкеста) Платон: Гозба. Антички грчки еротски пустоловни роман (Лонгос: Дафне и Клое, Хелиодор: Етиопика) Антички латински пустоловни роман (Петроније: Тималхионова гозба, Апулеј: Златни магарац) Књижевност средњег века (Вијон).

Практична настава: Интерактивна анализа дела, писмене вежбе, есеји.

Литература

Albrecht, M. von: *A római irodalom története I–II.* Balassi Kiadó, Bp., 2003–2004

Babits Mihály: *Az európai irodalom története*. Szépirodalmi, Budapest, 1957

Bécsy Tamás: *Rítus és dráma*. Mécs László Kiadó, Budapest, 1992

Kallisztov, D.: *Az antik színház.* Budapest, Gondolat, 1983

Falus Róbert: *Az antik világ irodalmai*. Budapest, Gondolat, 1980

Fischer–Lichte, Erika: *A dráma története*. Jelenkor Kiadó, Pécs, 2001

Hamilton, Edith: *Görög és római mitológia*. Holnap, Bp., 1992

Hauser Arnold: *A művészet és az irodalom társadalomtörténete I–II*. Gondolat, Bp., 1980

Hont Ferenc (főszerk.): *A színház világtörténete I.* Gondolat, Budapest, 1986

Karsai György: *A Szép és a Szörnyeteg. Görög drámák értelmezései*. Osiris, Bp., 1999

Kirk, G. S.: *A mítosz*. Holnap, Budapest, 1993

Kott, Jan: *Istenevők. Vázlatok a görög tragédiáról*. Európa, Bp., 1998

Németh–Ritoók–Sarkady–Szilágyi: *Görög művelődéstörténet*. Osiris, Budapest, 2006

Pál József: *Világirodalom*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2005

Мађарска књижевност 19. века 1

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: нема

Циљ предмета: Дати преглед догађаја, појава и опуса у мађарској књижевности прве половине 19. века. Упознавање са системима повезаности између епоха. Разумевање повезаности између европских и мађарских духовних покрета, уметничких стремљења и књижевних токова.

Исход предмета: Упознавање мађарске књижевности прве половине 19. века. Информисаност о књижевним релацијама, контекстима и процесима. Препознавање и разумевање појава из историје епохе и жанрова. Упознавање са значајним књижевним наслеђем, процесима, догађајима и опусима. Стицање базичног знања и искуства у истраживањима и анализама појава.

Садржај предмета

Теоријска настава: Заједнички утицај књижевних епоха, историјских стилова и праваца. Релације мађарске барокне књижевности са мађарском књижевношћу епохе просвећености. Мађарска књижевност епохе просвећености. Класицизам, сентиментализам, рококо. Лирско наслеђе и обнова лирике. Књижевни програми и ствараоци програма: филозоф Ђерђ Бешењеи. Визионар, Јанош Бачањи. Ференц Казинци, Књижевни утемељитељ. Јожеф Карман, „мађарски Шели”. Михаљ Чоконаи Витез, поета нових почетака. Из класицизма у романтику: књижевни опус Даниела Бержењија, Шандора Кишфалудија, Јожефа Катоне, и Ференца Келчеиа. Кароља Кишфалуди, „нови књижевни стваралац”. Прво полувреме мађарског романа. Прво полувреме мађарске драме.

Практична настава: Читање и интерпретација текстова на часовима вежби.

Литература

Bécsy Ágnes: *Berzsenyi Dániel. Korona, Bp., 2001*

Bíró Ferenc: *A magyar felvilágosodás irodalma. Balassi Kiadó, Bp., 1994*

Bíró Ferenc: *Katona József. Balassi, Bp. 2003*

Borbély Szilárd: *A Vanitatum vanitas szövegvilágáról. Kölcsey Társaság, Fehérgyarmat, 1997*

Debreczeni A.–Gönczy M. szerk.: *„Et in Arcadia ego”. Kossuth, Debrecen, 2005*

Debreczeni Attila*: Csokonai, az újrakezdések költője. Kossuth, Debrecen, 1993*

Debreczeni Attila: *Kisfaludy Sándor „érzékeny” évtizede* = Kisfaludy Sándor: *Szépprózai művek*, 1997.

Debreczeni Attila: *Tudós hazafiak, érzékeny emberek. Universitas, Bp., 2009*

Rohonyi Zoltán: *A romantikus korszakküszöb*. Janus – Osiris, Bp., 2001

Sándor István: *Író és társadalom*. *Fejezet a magyar felvilágosodás irodalomtörténetéből, Bp., 2012*

Szegedy-Maszák M.–Hajdu Péter: *Romantika: világkép, művészet, irodalom*. Osiris, Bp., 2001

Szilágyi Márton: *Határpontok. Ráció, Bp., 2007.*

Социологија културе са елементима културне антропологије

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: упис на одговарајућу годину студија

Циљ предмета:

Упознавање са социолошким и антрополошким приступом у изучавању културе и културних чинилаца, упознавање са основним категоријама и функцијама културе, разумевање културних процеса и најзначајнијих савремених културних појава.

Исход предмета:

Усвајање знања, овладавање научно-категоријалним апаратом за истраживање културних појава и процеса, развијање критичког мишљења, толеранције и осећаја за културне различитости.

Садржај предмета:

Теоријска настава – Појам културе и проблеми конституисања социологије културе и културне антропологије; чиниоци и функције културе; проблеми односа културе и друштва; култура и личност; културне промене и културни процеси; културне црте, културни обрасци, начин и стил живота; проблеми културног идентитета и интеркултурне комуникације; основни проблеми постмодерне културе.

Литература

Đordano, Kristijan (2001): *Ogledi o interkulturnoj komunikaciji*. Beograd: XX vek.

Eagleton, Terry (2002): *Ideja kulture*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.

Fabijeti, Ugo; R. Maligeti, V. Matera (2002): *Uvod u antropologiju*. Beograd: Clio.

Коковић, Драган (2005): *Пукотине културе*. Нови Сад: Прометеј.

Moore, Jerry (2002): *Uvod u antropologiju*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.

Теорија превођења

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: знање српског језика

Циљ предмета

Циљ предмета је да студенти овладају основним терминима и појмовима из области превођења, да овладају општим принципима процеса превођења, да се упознају са захтевима брзог и квалитетног превођења

Исход предмета

Стварање компетенције координиране двојезичности, упознавање метода и вештина за превођење у релацији српског и мађарског језика, спремност за анализу историје и критике превођења.

Садржај предмета

Теоријска настава

Појам превођења, превођење и превод, историјат преводилачке праксе, појава и развој теорије превођења, наука о превођењу и место теорије унутар ње, међујезичко и међукултурно превођење, контрастивна анализа, корелација теорије о превођењу са другим научним дисциплинама (теорија комуникације, психолингвистика, двојезичности итд.), еквиваленција, кореспонденција и еквиваленција, реалије, универзалије и уникалије, лингвистички модел превођења, трансформациони модел превођења, денотативни модел превођења, семантички и семиотички модел превођења, врсте усменог и писменог превођења, преводилачки методи и преводилачки поступци, контрола превода, ревизија, критика превода.

Практична настава:

Анализе из историјата и критике превођења, излагање и анализа студентских пројеката, анализа објављених превода, упоређивање превод истог оригинала.

Литература

Bart–Klaudy: *A fordítás tudománya.* Bp. Scholastica 1986.

Bart–Klaudy: *Fordításelméleti szöveggyűjtemény*. Szeged, 1980.

Klaudy Kinga: *Bevezetés a fordítás elméletébe*. Bp. Scholastica 1999.

Papp György: *Milyen kritika a fordításkritika?* Tóthfalu: Logos 2001.

Поповић, А.: *A műfordítás elmélete*. Братислава, 1980.

Tarnóczi Lóránt: *Fordításkalauz*. Bp. Scholastica 1966.

Часописна култура и уређивање публикација

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема

Циљ предмета

Изучавање теорије медија и праксе израде часописа. Истраживање историје мађарске часописне културе са нарочитим освртом на часописе у Војводини.

Исход предмета

Студенти се оспособљавају за изражавање критичког мишљења о савременој књижевности и за обављање послова (лектура, коректура) у обради текстова и у изради штампаних дела.

Садржај предмета

Теоријска настава

1. Карактеристике и врсте часописа. 2. Процес настанка мађарске часописне културе. 3. Модерни часопис: „Њугат“. 4. Најзначајнији уредници. 5. Значај часописа „Каланђа“ у стварању мађарске књижевности у Војводини. 6. Историја часописа „Хид“. 7. Историја часописа „Ујс Симпозион“. 8. Критика као најважнији жанр у стварању књижевног канона. 9. Врсте и значај критике у мађарској књижевности и у свету. Критика и мањинска књижевност. 10. Читање часописа „ЕШ“: да ли постоји женско писмо. 11. Полемика у часопису „Тисатај“. 11. Сарадници часописа. 12. Основе лекторисања. Лекторисање књижевног текста. 13. Коректура. 14. Израда часописа и фазе праћења текста.

Практична настава

Литература

Barbier, F., Lavenir, Catherine Bertho: *A média története Diderot-tól az internetig.* Bp. 2004.

Bori Imre: *Identitáskeresőben.* Forum, Újvidék, 2000.

Bosnyák István: *Szóakció I., II*. Forum, Újvidék, 1983.

Csorba Béla–Vékás János: *A kultúrtanti visszavág.* JMMT, Újvidék, 1994.

Dánél Mónika: *Nyelvek és kulturális kódok között.* Alföld, Debrecen, 2005.

Klaniczay Gábor: *Ellenkultúra a hetvenes-nyolcvanas években.* Noran, Budapest, 2003.

Németh Gábor, Sebők Zoltán: *A mémek titokzatos élete*. Kalligram, Pozsony, 2004.

Németh György: *A Mozgó Világ története 1971–1983.* Új Palatinus Könyvesház, Budapest, 2002.

Szénási Zoltán: *Párhuzamosok a végtelenben.* Új Forrás, Tata, 2012.

Utasi Csaba: *Irodalmunk és a Kalangya.* Forum, Újvidék, 1984.

Теорија семантике

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема

Циљ предмета

је преглед најважнијих момената мисли о значењу и прегед теорија, истраживања и резултата семантичких истраживања у последњим деценијама 20. века, приказивање начина описа значења речи и питања значења реченица.

Исход предмета

Студенти упознају методе и резултате семантичких испитивања. Препознају разлике између схватања и метода традиционалне граматике и модерних теорија семантике. Стичу способност критичког мишљења и праћења новина у семантици као и способност примене нових теоријских знања.

Садржај предмета

Теоријска настава

Предмет и проблеми семантике. Питања значења у семиотици (Ч. Морис). Тумачења значења. Sinn и Bedeutung (Г. Фреге), интензија и екстензија (Р.Карнап). Појам и опис значења у формалној, структуралној и когнитивној семантици. Значење лексема и исказа. Проблеми разликовања семантике и прагматике. Теорије семантике речи (компоненциална анализа, теорија прототипа). Семантичке категорије (полисемија, хомонимија, семантичка неодређеност, синонимија). Савремена семантика о врстама речи: семантичка питања именице, придева и глагола. Питања семантике реченица (модалитет, пресупозиција, структура времена)

Литература

Gecső Tamás–Spannraft Marcellina (1998, szerk.): *A szinonimitásról.* Budapest, Tinta

Gecső Tamás (1999, szerk.): *Poliszémia, homonimia.* Budapest, Tinta Könyvkiadó

Gecső Tamás (2000, szerk.): *Lexikális jelentés, aktuális jelentés.* Budapest, Tinta

Horányi Özséb – Szépe György (1975, szerk.): *A jel tudománya.* Budapest, Gondolat

Kicsi Sándor András (2007): *Szószemantika.* Budapest, Tinta Könyvkiadó

Kiefer Ferenc (é.n.): *Jelentéselmélet.* Budapest, Corvina

Морфологија савременог мађарског језика

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема

Циљ предмета

Стицање знања о врстама речи, њиховим морфолошким обележјима и функцијама унутар система савременог мађарског језика у циљу оспособљавања за даља комплексна и компартивна лингвистичка истраживања.

Исход предмета: Студенти стичу знање и способност аналитичког размишљања у области морфологије савремеог мађарског језика, што представља основу за потпуније сагледавање језика као комплексног граматичког система.

Садржај предмета

Теоријска настава: Основне категорије граматике. Врсте речи и њихов систем. Врсте морфема. Класификација основа: глаголске и именске основе. Класификација афикса: деривациони и инфлексивни афикси. Начини творбе речи. Принципи и проблеми увршгавања речи у одређене врсте. Утицај полисемије, хомонимије и семантичких промена на категоризацију речи. Основне врсте речи. Глаголи. Иименице и придеви. Прилози. Заменице. Појам и функције инфинитива, глаголских придева и глаголских прилога. Карактеристике и функције односних речи. Односне речи са морфолошким карактеристикама: помоћни глаголи, глаголски префикси, постпозиције. Односне речи без морфолошких функција: везници, члан, партикули, речце за негацију. Речи самосталне илокутивне вредности: модалне речи, интерактивне речи, узвици.

Практична настава: Обрада примера и израда аналитичко-синтетичких типова задатака из наведених тематских целина.

Литература

A magyar nyelv kézikönyve. (Szerk.: Kiefer Ferenc). Bp: Akadémiai Kiadó. 2003

Diskurzus a grammatikában – grammatika a diskurzusban. Bp: Tinta Könyvkiadó. 2009

Igék, főnevek, melléknevek. (Szerk.: Kiefer Ferenc). Bp: Tinta Könyvkiadó. 2003

Kiefer Ferenc: *Jelentéselmélet*. Bp: Corvina. 2000

Magyar grammatika. (Szerk.: Keszler Borbála). Bp: Nemzeti Tankönyvkiadó. 2000

Magyar grammatikai gyakorlókönyv. Keszler Borbála–Lengyel Klára szerk. Bp: 2009

Strukturális magyar nyelvtan 3. Morfológia. (Szerk.: Kiefer Ferenc). Bp: Akadémiai Kiadó. 2000

Szófajtani elemzések. (Szerk.: Dobsonyi Sándor–Hangay Zoltán–Nagy Katalin). Bp: Tinta. 2003

Фонологија

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

Упознавање студената са фонологијом, нарочито правилом употребе фонема у мађарском језику, стицање сазнања о везама фонолошких правила и лепог говора, правописа.

Исход предмета: Знање о фонологији уопште и о фонемама у мађарском језику, стицање способности примене фонолошких правила у говору и писму, препознавање фонема и гласовних промена у тектсу.

Садржај предмета

Теоријска настава: Предмет фонологије. Фонем и варијанта. Разлике између говора и писма. Врсте писама. Фреквенција гласова у говору. Сродство између фонема. Сродднички типови и групе самогласника. Сродднички типови и групе сугласника. Међусобни утицај самогласника у говору. Систем промене сугласника у говору. Равнање, асимилација. Асимилација сугласника по звучности, по месту творбе, по морфолошком облику. Скраћивање. Губљење. Сливање. Дифрикација. Нагласак. Наглашавање у речима и у реченицама. Интонација. Говорна пауза.

Практична настава: Фонолошка анализа текстова на мађарском језику. Синтетичке вежбе за примењивање фонолошких правила и везане за типове и групе фонема.

Литература

B. Lőrinczy Éva: *A magyar mássalhangzó-kapcsolódások rendszere és törvényszerűségei*, 1979.

Beszédhangok kapcsolódása, Nyelvművelő kézikönyv I., Budapest, 1980.

Deme László: *A hangalak felépítésének eszközei: a fonémák*. = *A beszéd és a nyelv.* Bp.,1976.

Elekfi László: *A magyar hangkapcsolódások fonetikai és fonológiai szabályai*, Bp., 1992.,

Elekfi László: *Beszédhangjaink kapcsolódása*, Magyar Nyelvőr 1992. 379-389.

Siptár Péter: *A magyar mássalhangzók fonológiája*, Bp. 1995., MTA Nyelvtudományi Intézet

Papp István: *Leíró magyar hangtan, egyetemi tankönyv*, Budapest, 1973., Tankönyvkiadó

Varga László: *A magyar beszéddallamok fonetikai, szem. és szintaktikai vonatkozásai,* Bp., 1993.

Strukturális magyar nyelvtan 2. Fonológia (Szerk. Kiefer Ferenc), Budapest, 1994. Akadémiai

Durand, Jacques–Siptár Péter: *Bevezetés a fonológiába*, Budapest, 1997., Osiris Kiadó

Мађарска књижевност 19. века 2

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета: Преглед догађаја, појава и опуса у мађарској књижевности друге половине 19. века. Упознавање са системима повезаности међу епохама. Разумевање корелација између европских и мађарских духовних покрета, уметничких стремљења и књижевних процеса. Анализа и разумевање стилова, праваца, жанрова и опуса карактеристичних за другу половину 19. века. Читање и разумевање књижевних текстова.

Исход предмета: Упознавање са мађарском књижевношћу друге половине 19. века. Информисаност у домену књижевних релација, контекста и процеса. Препознавање и разумевање појава из домена епохе и историје жанрова. Упознавање значајног књижевног наслеђа, процеса, догађаја и опуса. Познавање текстова и стицање способности за анализу. Стицање спосбности за презентацију, изражавање и преношење знања из домена историје књижевности. Стицање базичног знања и искуства у домену истраживања и анализе појава.

Садржај предмета

Теоријска настава: Епохе мађарског романтизма. Романтизам и реализам. Рана модерна у мађарсој књижевности. Почеци мађарског симболизма и мађарска књижевност краја 19. века. „Геније" мађарског романтизма: Михаљ Верешмарти. Облици постојања жанрова епике у мађарској књижевности 19. века. Опус Шандора Петефија. Опус Јаноша Арања. Имре Мадач: Човекова трагедија. Романи Жигмонда Кемења, Јожефа Етвеша и Калмана Миксата. Периодизација романа Мора Јокаија. Мађарски роман у стиховима. Мађарска књижевност 19. века као наслеђе мађарске књижевности 20. и 21. века. Поновно писање мађарске књижевности 19. века и њена канонизација.

Практична настава: Читање и интерпретација текстова на часовима вежби. Радови студената.

Литература

Bori Imre: *A magyar irodalom modern irányai I.* Forum, Újvidék, 1985

Kerényi Ferenc: *Petőfi Sándor élete és költészete*. Osiris, Bp., 2008

Lukácsy Sándor: *Mi tilt jobbakká válnotok?* Balassi, Bp., 2003

Nyilasy Balázs: *A 19. századi modern magyar románc*. Argumentum, Bp., 2011.

Szajbély Mihály*: Jókai Mór*. Kalligram, Pozsony, 2010

Szegedy-M. Mihály–Veres András: *A magyar irodalom történetei 1800–1919-ig*. Gondolat, Bp., 2007

Szegedy-Maszák Mihály: *Kemény Zsigmond*. Kalligram, Pozsony, 2007

Szegedy-Maszák Mihály–Hajdu Péter: *Romantika: világkép, művészet, irodalom*. Osiris, Bp., 2001

T. Szabó Levente: *Mikszáth, a kétkedő modern*. L'Harmattan, Bp., 2007

Стилистика и реторика

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета Осветљавање стилистике која постаје самостална наука. Посредовање стилистичких спознаја у циљу стварања стилистичке културе. Упознавање са оригиналним и најопштијим значењима реторике. Презентација историје реторике. Преглед различитих тенденција нове еторике

Исход предмета Студиј овог предмета омогућава разумевање утицаја класичне реторике на развој нове реторике. Студент ће бити оспособљен да овлада стилистичким и реторичким компетенцијама које се односе на читање и разумевање књижевних текстова. Сензибилност искусност и извежбаност у препознавању стилистичких и реторичких фигура. Самостално просуђивање и разумевање стилистчких и реторичких проблема. Изграђивана способност стилке интерпретације текста и апликације стилистичких и ретотчких фигура при писаном изражавању.

Садржај предмета

Теоријска настава: Стилски правци, стилске тенденције.Теоријски проблеми перииодизације. Стилистика као знаност о стилу. Периодизацијске шеме. Периодизацијски појмови. Књижевно-стилске типологије.Стилска структура књижевног дела. Стилска формација, стилски плурализам. Стилистика интертекстуалности. Интер- и мултидисциплинарност стилистике. Реторика и стилистика. Историја реторике. Аристотел, Квинтилијан. Историја мађарске реторике. Реторика Роланда Барта. Неореторика.

Практична настава: Стилске одлике текста, стилске интерпретације. Реторичке анализе

Литература

A retorika újjászületése. Helikon, 1977/1.

A stílus diszkurzív elmélete. Helikon, 1995/3.

Adamik –A. Jászó (2010): *Retorikai lexikon*. Pozsony.

Adamik Tamás–A. Jászó Anna–Aczél Petra (2004): *Retorika*. Budapest.

Kemény Gábor (2010): *A nyelvtől a stílusig*. Budapest.

Paul Ricoeur (2006): *Az élő metafora*, Budapest.

Szabó Zoltán (1998): *A magyar szépírói stílus történetének fő irányai*. Budapest.

Szathmári István szerk. (1996): *Hol tart ma a stilisztika? Stíluselméleti tanulmányok*. Budapest.

Szathmári István szerk. (1998): *Stilisztika és gyakorlat*. Budapest.

Tolcsvai Nagy Gábor (1996): *A magyar nyelv stilisztikája*, Budapest.

Vígh Árpád (1981): *Retorika és történelem*. Gondolat, Budapest.

Светска књижевност 2

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: нема

Циљ предмета

Упознавање студената са историјом светске књижевности од ренесансе до краја 20. века, означавање тематско-мотивске, жанровско-поетичке тачке тежишта, развијање способности текстуалне анализе и смештање дела у адекватни контекст.

Исход предмета

Познавање историје светске књижевности од ренесансе до краја 20. века, препознавање тематско-мотивских, жанровско-поетичких тачака тежишта, развијена способност текстуалне анализе и смештања дела у адекватни контекст.

Садржај предмета

Теоријска настава

Појам ренесансе. Ренесанса у Италији. Бокачо. Ренесанса у Француској. Рабле. Монтењ. Ренесанса у Шпанији. Сервантес. Класицизам и рококо. Дидро, Волтер, Русо. Преромантика. Енглески роман: Свифт, Дифо, Стерн, Филдинг. Литература реализма и натурализма. Флобер. Руски реализам. Достојевски. Песничка школа симболизма. Бодлер. Нова проза: Музил, Вулф. Егзистенцијалистички роман. Сартр, Ками.

Практична настава: Писање реферата, есеја

Литература

Babits Mihály: *Az európai irodalom története*. Szépirodalmi, Budapest, 1957

Bahtyin, M. M.: *A szó esztétikája*. Gondolat, Budapest, 1976

Balassa Péter: *Majdnem és talán.* Debrecen: T-Twins Kiadó Lukács Archívum, 1995

Fischer–Lichte, Erika: *A dráma története*. Jelenkor Kiadó, Pécs, 2001

Friedell, Egon: *Az újkori kultúra története*. Holnap Kiadó, Budapest, 1994

Hauser Arnold: *A művészet és az irodalom társadalomtörténete I–II*. Gondolat, Bp., 1980

Hont Ferenc (főszerk.): *A színház világtörténete I.* Gondolat, Budapest, 1986

Kristó Nagy István: *A világirodalom története I–II.* Trezor Kiadó, Budapest, 1993

Németh László: *Európai utas*. Magvető és Szépirodalmi Kiadó, Budapest, 1973

Pál József: *Világirodalom*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2005

Szerb Antal: *A világirodalom története*. Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1962

Szerb Antal: *Gondolatok a könyvtárban*. Magvető, Budapest, 1981

Világirodalmi lexikon. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1995

Студиј Деже Костолањија

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета: Проучавање Костолањијевог књижевног опуса, рецепције и књижевноисторијског значаја.

Исход предмета: Упознавање са Костолањијевим књижевним опусом, рецепцијом и књижевноисторијским значајем. Текстуално искуство, стечено искуство у интерпретацији и анализи књижевних текстова.

Садржај предмета

Теоријска настава – Биографске контуре. Костолањи као лиричар. Рана лирика у оквирима естетске модерне. Прва збирка песама („Négy fal között“, 1907). Деже Костолањи и Ендре Ади. Друга збирка песама: циклус „A szegény kisgyermek panaszai“ (1910). Рана новелистика. Деценија романа: „Nero, a véres költő“ (1922), „Pacsirta“ (1924), „Aranysárkány“ (1925), „Édes Anna“ (1926), „Esti Kornél“ (1933). Други талас модернизма (Костолањијева касна лирика): „Számadás“ (1935). Новелистика каснијих година: „Tengerszem“ (1936) Критичка рецепција и даљи токови Костолањијеве традиције до данашњих времена.

Литература:

Bónus Tibor: *A csúf másik.* Bp., Ráció, 2006.

Bori Imre: *Kosztolányi Dezső regényei*. Újvidék, Forum Könyvkiadó, 1976.

Bori Imre: *Kosztolányi Dezső*. Újvidék, Forum Könyvkiadó, 1980.

Hima Gabriella: *Kosztolányi és az egzisztenciális regény*. Bp., Akadémiai Kiadó, 1992.

Kulcsár Sz. Ernő–Szegedy-M. M.: *Tanulmányok Kosztolányi Dezsőről*. Bp., 1998.

Németh G. Béla: *Költői számadások. = Kérdések és kétségek*. Bp., Balassi Kiadó, 1995.

Réz Pál, szerk.: *Hajnali részegség. In memoriam Kosztolányi Dezső*. Bp., 2002.

Szegedy-Maszák M.: *Az Esti Kornél jelentésrétegei. = „A regény amint írja önmagát”*. Budapest, Tankönyvkiadó, 1987.

Szegedy-Maszák M.: *Esti Kornél. = Világkép és stílus.* Bp., Magvető Kiadó, 1980.

Szegedy-Maszák Mihály: *Kosztolányi Dezső*. Pozsony, Kalligram, 2010.

Thomka Beáta: *A pillanat formái*. Újvidék, Forum Könyvkiadó, 1986.

Мађарско-јужнословенски интертекстови

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

Теорија, терминологија и метаморфоза компаратистике. Интерпретације текстова и интертекстова.

Исход предмета

Нови поступци у науци и праћење вредности других култура.

Садржај предмета

Теоријска настава: Појам и терминологија компаратистике, теоријске предигре и проблем интертекстуалности. Историја књижевности, критика и компаратистика. Проблем идентичности и идентичност текста. Однос компаратистике са осталим наукама о књижевности. Светска књижевност и компаратистика. Историја истраживања мађарске компаратистике и узајамних веза мађарске и јужнословенске књижевности. Узајамне везе у контексту књижевности Монархије и Средње Европе. Теоријски аспекти: интертекстуалност и интермедијалност. Конкретне интерпретације текстова и интертекстова (18. и 19. век, Ади, Костолањи; Фрићеш Каринти и Станислав Винавер, Данило Киш и модерна мађарска поезија, Петер Естерхази и Данило Киш, Књижевност Монархије и Данило Киш; Мађарска књижевност и Александар Тишма; Концептуализам, Романи Драгана Великића – компаративно разумевање; Постмодернизам; Превод и компаратистика).

Литература

Angyalosi Gergely és Varga László szerk.: *Intertextualitás*. Helikon, 1996, 1–2.

Bori Imre: *Tanulmányok a magyar–délszláv irodalmi kapcsolatokról*. Forum, Újvidék, 1987.

Циндори-Ш., Марија: *Ендре Ади у српској књижевности*. 2007.

Čudić, Marko: *A Sorstalanság szerb fordításáról*. Híd, 2006, 6–7. (június–július), 96–105.

Fried István: *Bevezetés az összehasonlító irodalomtudományba*. Lucidus Kiadó, Budapest, 2012.

Е., Гвозден: *Књижевна терминологија и домен компаратистике*. Београд–Панчево, 2010.

Juhász Erzsébet: *Tükörképek labirintusa*. Újvidék, Forum Könyvkiadó, 1996.

Lőkös István: *Nemzettudat, nyelv, irodalom*. Lucidus Kiadó, Budapest, 2002.

Milosevits Péter: *A szerb irodalom története*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1998.

Németh Ferenc: *Ady vonzáskörében*. VMMI, Zenta, 2012.

Radics Viktória: *Danilo Kiš, pályarajz és breviárium*. Kijárat Kiadó, Budapest, 2002.

Шуваковић, Мишко: *Концептуална уметност*. Нови Сад, 2007.

Zima, Peter V.: *Komparatistik. Einführung in die Vergleichende Literaturwissenschaft*. 1992.

Историја естетике

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Предмет има циљ да омогући стицање знања о основним проблемима естетике. Циљ предмета је упознавање студената са проблемима и феноменима естетског размишљања, са текстовима из домена историје естетике, проблемском обрадом појединих опуса или делова опуса појединих аутора. Циљ предмета је и усавршавање критичке интерпретације савремених естетичких теорија.

Исход предмета: Студенти ће бити упознати са изворним текстовима најзначајнијих светских и мађарских естетичара, са разликама теоријских и естетичких приступа, као и са повезаностима књижевне естетике, есететике филма, фотографије и позоришне естетике.

Садржај предмета

Теоријска настава Појам и предметна област традиционалне естетике. Естетски акт и есететски доживљај. Лепо као универзални предмет естетике. Огледи из историје античке естетике. Питање мимезе и катарзе. Средњовековна тумачења лепог. Класична немачка естетика, моменти суда укуса, Кант. Шилер, Гете. Свет као воља и представа. Естетика 20. века, модернизам и естетика ружног. Естетичка позиција мађарских теоретичара. Лајош Филеп. Ђерђ Лукач: прилози историји есететике. Актуелност лепог: Ханс Георг Гадамер. Теоријска кретања савремене есететике и савремена уметничка пракса. Култура, стил и укус. Популарна култура, естетска симулација и теорија кича. Естетика у односу према теорији књижевности. Токови естетиизације и естетика тела. Односи међу уметностима: књижевност, естетика филмске уметности и позоришта. Естетско лепо у природи и уметности. Књижевност и естетика фотографије

Литература

BARTHES, Roland: *Világoskamr*a. Budapest, 1985.

DANTO, Arthur C.: *A közhely színeváltozása. Művészetfilozófia*. Budapest: Enciklopédia 2003.

ECO, Umberto: A rútság története. Budapest: Európa, 2007.

GADAMER, Hans Georg: *A szép aktualitása* Budapest: T-Twins Kiadó, 1994.

JAUSS, Hans Robert: *Recepcióelmélet–esztétikai tapasztalat–irodalmi hermeneutika,* Bp., 1997,

LOTMAN, J. M.: *Filmszemiotika és filmesztétika*, Budapest: Gondolat, 1977

MOLES, Abraham A.: *A giccs. A boldogság művészete*. Budapest: Háttér, 1996.

SCHILLER, Friedrich: *A naív és a szentimentális költészetről*, in: *Válogatott esztétikai írások*, Bp., 1960.
KANT, Immanuel: *A szép analitikája*. In: *Az ítélőerő kritikája*, Szeged: Ictus, 1996.

Soulages, Francois: *A fotográfia esztétikája*. Budapest: Kijárat, 2011.

Српски језик у контакту са мађарским

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Упис на 2. годину студија.

Циљ предмета: Усвајање основних знања о односу система српског и мађарског језика. Оспособљавање за уочавање резултата контакта двају језика.

Исход предмета: Усвојена основна знања о односу система српског и мађарског језика. Оспособљеност за уочавање резултата контакта двају језика.

Садржај предмета

***Теоријска настава*:** Основне типолошке карактеристике српског и мађарског језика. Флексија и аглутинација. Основе контрастивне граматике српског и мађарског језика: вокалски и консонантски систем, акценат, творба речи, врсте речи, категорија рода, категорија броја, категорија глаголског вида (аспекта), парадигма именских и глаголских речи, систем заменица, типологија предиката, рекција, синтагматика, конгруенција, реченични комплекс, имперсонална реченица, ред речи.

Резултати контакта мађарског са српским језиком у изразу мађарско-српских билингвалних особа. Типичне манифестације интерференције примарно-секундарног смера на фонетском, морфолошком, синтаксичком и лексичко-семантичком нивоу у мађарско-српском двојезичју.

Литература:

Burzan, Mirjana. *Interferencija u predikatu srpskohrvatske rečenice u jeziku učenika mađarske narodnosti*. Novi Sad: Filozofski fakultet, Institut za južnoslovenske jezike, 1984.

Deže, Laslo. *Tipološka razmatranja, Kontrastivna gramatika srpskohrvatskog i mađarskog jezika*. br. 1. Novi Sad: Institut za hungarologiju, 1971.

Dezső, László. *Tipološka analiza hrvatskosrpske sintakse i njena usporedba sa sintaksom mađarskog jezika*. Budimpešta: Tankönyvkiadó, 1986.

Mikeš, Melanija, Laslo Deže i Gordana Vuković. *Osnovna pitanja nominalne sintagme, Kontrastivna gramatika srpskohrvatskog i mađarskog jezika*. br. 2. Novi Sad: Institut za hungarologiju, 1972.

Mikeš, Melanija i Ferenc Junger. *Rekcijski odnosi u glagolskoj sintagmi, Kontrastivna gramatika srpskohrvatskog i mađarskog jezika*. br. 5. Novi Sad: Institut za mađarski jezik, književnost i hungarološka istraživanja Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, 1979.

Vajda, Jožef. *Padežne mesne i vremenske konstrukcije, Kontrastivna gramatika srpskohrvatskog i mađarskog jezika*. br. 4. Novi Sad: Institut za mađarski jezik, književnost i hungarološka istraživanja Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, 1976.

Часописи и зборници: Зборник Матице српске за филологију и лингвистику, Контрастивна језичка истраживања, Примењена лингвистика, Сусрет култура, Језици и културе у времену и простору.

Курс Шекспира

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема

Циљ предмета

Упознавање студената са драмским делом Виљема Шекспира, са светом проблема ренесансе преко компаративних анализа његових драма, са крајњим тачкама Шекспирове филозофије историје и љубави, са контекстом модерног и постмодерног читања Шекспира и са екслозијом савремених облика култивисања и травестије његовог живота и дела на филму.

Исход предмета

Познавање драмског дела Виљема Шекспира, света проблема ренесансе преко компаративних анализа његових драма и крајњих тачака Шекспирове филозофије историје и љубави, познавање контекста модерног и постмодерног читања Шекспира и експлозије савремених облика култивисања и травестије његовог живота и дела на филму.

Садржај предмета

Теоријска настава: Ренесанса. Енглеска драма, глума, костим, сценски простор, публика. Шекспирово дело. Ричард III. Укроћена горопад. Сан летње ноћи. Ромео и Јулија. Како вам драго. Хамлет. Краљ Лир. Отело. Кориолан. Тит Андроник. Макбет. Том Стопард: Розенкранц и Гуилденстерн су мртви.

Практична настава: Реферати, презентације, есеји.

Литература

Bécsy Tamás: *A drámamodellek és a mai dráma*. Dialóg Campus Kiadó, Pécs, 2000

Fabinyi-Géher: *Új Magyar Sh.-Tár. I.* Modern Filológiai Társaság, Budapest 1988

Friedell Egon: *Az újkori kultúra története*. Holnap Kiadó, Bp., 1994

Hankiss Elemér: *Hamlet színeváltozásai*. Savaria University Press, Szombathely, 1995

Horgas Judit: *Hálóval a szelet: ökokritikai tanulmány a reneszánszról*, Bp., 2005

Kállay Géza: *A nyelv határai. Shakespeare-tanulmányok*. Liget, Budapest, 2004

Kállay Géza: *Nem puszta kép. Shakespeare és Wittgenstein*. Liget, Budapest, 2002

Kéry László: *Talán álmodni*. Magvető, Bp., 1989

Kott, Jan: *A lehetetlen színház vége*. Országos *Színháztörténeti* Múzeum, Bp., 1997

Lings, Martin: *Shakespeare titka*, Stella Maris, Bp., 1995

P. Müller Péter: *Hamlettől a Hamletgépig*. Budapest, Kijárat Kiadó, 2008

Stoppard, Tom: *Rosencrantz és Guildenstern halott*. M-Érték Kiadó, Bp., 2004

Функционална реторика

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема

Циљ предмета

Развој комуникативне компетенције на мађарском језику. Оспособљавање студената за успешну комуникацију у различитим друштвеним ситуацијама. Упознавање структуре реторичког говора и оспособљавање студената за израду и извођење реторичких говора.

Исход предмета

Студенти ће бити оспособљени да анализирају и да сами саставе реторичке текстове, да нађу најбоље аргументе за убеђивање публике, да употребљавају разноврстан вокабулар, реторичке топосе, реторичке и стилске фигуре. Вештина уверивања испољава ће се и у извођењу реторишког говора.

Садржај предмета

Теоријска и практична настава: Теоријска и практична настава се повезује при обради следећих наставних јединица: Дефиниције реторике. Врсте говора. Структура (композиција) говора. Препознавање делова говора. Стил(ови) реторичког говора. Фазе припремања говора. Облици и форме аргументације. Упознавање и коришћење реторичких топоса, стилских и реторичких фигура. Понашање говорника (етос и етика). Понашање публике. Анализа изведених говора.

Литература

Adamik Tamás–Adamikné Jászó Anna–Aczél Petra (2004): *Retorika*. Osiris, Bp.

A. Jászó Anna–L. Aczél Petra (2001): *A szónoki beszéd részei és a beszédfajták*. Trezor, Bp.

Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXII., Akadémiai Kiadó, Bp.

Bencze Lóránt (1996): *Mikor, miért, kinek, hogyan*. Corvinus. Bp.

Csatár Péter–Maitz Péter–Tronka Krisztián (2001): *A nyelvtantól a szövegtanig.* Debrecen

Fehér Katalin (2007): *Tanulmányok a társadalmi kommunikáció témaköréből*. L'Harmattan, Bp.

L. Aczél Petra (2001): *Retorika. A szóból épült gondolat*. Gyakorlókönyv. Krónika Nova Kiadó

Szálkáné Gyapay Márta (1999): *Gyakorlati retorika*. Nemzeti Tankönyvkiadó.

Tátrai Szilárd–Tolcsvai Nagy Gábor (2008): *Szöveg, szövegtípus, nyelvtan*. Tinta Könyvkiadó, Bp. Tolcsvai Nagy Gábor–Ladányi Mária (szerk., 2008): *Tanulmányok a funkcionális nyelvészet köréből*. Bp.

Технике превођења и тумачења

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: знање српског језика

Циљ предмета

Усвајање преводилачких посупака и свесног избора метода из поетике превођења, усвајање правила и метода усменог и писменог превођења.

Исход предмета: Упознавање са основним стратегијама превођења, са основним врстама превођења (информативно, публицистичко, службено, стручно и књижевно превођење, консекутивно и симилтано тумачење).

Садржај предмета

Теоријска настава: Логичке и методолошке фазе превођења, систем преводилачких метода, анализа текста, преводилачка помагала, референтна литература, претраживачи и сналажење у раду са њима, калковање, имплицитирање и експлицитирање, транспоновање и инверзија, семантичко и формално копирање језика оригинала, модулација и компензација, консекутивно тумачење, симултано превођење, судско тумачење, позоришно превођење и синхронизација филмова, меморија, развој разних техника памћења и хватање бележака, сарадња певодиоца са представницима разних струка, етика преводилаца.

Практична настава: На часовима практичне наставе ће се практично анализирати појаве које су разматране у оквиру теоријске наставе. Радиће се и анализирати преводи разних жанрова и врста. Решаваће се конкретни задаци и проблеми који се јављају током преводилачке праксе.

Литература

Bendik J.: *A beszédprozódia szerepe a tolmácsolásban*. 1988.

Dániel Ágnes: *A fordítói gondolkodás iskolája*. Bp.: Tankönyvkiadó 1980.

G. Láng Zsuzsa: *Tolmácsolás felsőfokon*. Scholastica 2002.

Klaudy Kinga: *Fordítás és aktuális tagolás*. Nytud. Értekezések 1987.

Klaudy–Salánki: *Német–magyar fordítástechnika.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

Láng Zsuzsa–Pléh Csaba: *A gyakorlat szerepe a tolmácsolásban*. Ford. elméleti füzetek 1995.

Szabari Károly: *Bevezetés a tolmácsolásba*. 1999

Tarnóczi Lóránt: *Fordítástechnika*. 1972.

Klaudy Kinga: *Bevezetés a fordítás gyakorlatába.* Bp. Scholastica 1999.

Почеци модерне мађарске књижевности

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: --

Циљ предмета: Приказ почетка, развитка, књижевних праваца и значајних књижевних дела модерне мађарске књижевности (од прекретнице 19. и 20. до десетих година 20. века).

Исход предмета: Упознавање са токовима, књижевним правцима, са животним делима и репрезентативним књижевним делима мађарске књижевности из овог временског раздобља. Два теста, успешно положен писмени и усмени испит.

Садржај предмета:

Теоријска настава: Почеци модерне мађарске књижевности и књижевно-историјски значај прекретнице 19. и 20. века. Књижевни и уметнички правци (натурализам, симболизам, сецесија, импресионизам). Пресимболизам у лирици (Ђула Ревицки и Јене Комјати). Епске варијанте прекретнице: естетизам, регионализам, нови токови народњаштва итд. (Шандор Броди, Золтан Амбруш, Ференц Херцег, Иштван Петелеи, Жигмонд Јушт, Елек Гожду, Даниел Пап, Иштван Темеркењ). Сецесија у прози (Ђула Терек, Виктор Чолноки, Деже Сомори, Геза Чат). Формирање модернизма: књижевна револуција на листовима часописа „Nyugat" и поезија Ендре Ади. Симболизам, сецесија и импресионизам у мађарској лирици на почетку 20. века (Михаљ Бабич, Деже Костолањи, Ђула Јухас, Арпад Тот). Од естетског модернизма до авангарде (Милан Фишт).

Практична настава – вежбе. Упознавање са конкретним текстовима значајних аутора тематски обрађеног раздобља. Анализа и тумачење текстова.

Литература:

Bori Imre: *A magyar irodalom modern irányai I.* Újvidék, Forum, 1985.

Bori Imre: *A magyar irodalom modern irányai II.* Naturalizmus I. Újvidék, Forum, 1989.

Gaszner Tibor szerk.: *A századforduló és Ady*. Budapest, AKG Kiadó, Bp., 1995

Gintli Tibor, főszerk.: *Magyar irodalom.* Budapest, Akadémiai Kiadó, 2010.

Gintli Tibor–Schein Gábor: *Az irodalom rövid története II.* (A realizmustól máig). Pécs, 2007.

Grendel Lajos: *A modern magyar irodalom története.* Pozsony, Kalligram, 2007. (7–116.)

Imre László et al.: *A magyar irodalom története 1849-től 1905-ig.* Debrecen, 1998.

Németh G. Béla: *Századutóról – századelőről.* Bp., Magvető, 1985

Szegedy-Maszák Mihály–Veres A.: *A magyar irodalom történetei II. (1800–1919).* Bp., 2007.

Интерактивна педагогија

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета: Пружити студентима савремена педагошка сазнања о процесу васпитања и образовања на макро и микро педагошком нивоу на основу анализе развоја педагошке мисли и развијања педагошке културе студената. Подстаћи развој способности и овладавања интерактивним и комуникацијским способностима неопходним за успешно педагошко деловање. Оспособити студенте за процес доживотног образовања и партиципацију у подизању квалитета педагошког рада и педагошког дискурса у целини.

Исход предмета: Стечене основе педагошке културе код студената. Усвојеност темељних појмова и начела педагошког рада. Стечене интерактивно-комуникацијске компетенције, осетљивост и мултиперспективност, овладаност критичким приступом педагошком раду и појавама, оспособљеност за (само)рефлексију и (само)евалуацију као и примену стратегија учења.

Садржај предмета:

Теоријска настава: Основна питања и проблеми педагогије (основни педагошки појмови; однос педагогије и других наука; систем педагошких дисциплина; основна питања развоја личности; аспекти педагошког рада, циљеви васпитно-образовног рада). Преглед развоја васпитања од првобитне заједнице до савременог друштва. Циљ и задаци васпитања. Нова парадигма у образовању. Педагошка истраживања у школи. Педагошке и комуникацијске компетенције наставника. Интеракција и комуникација у васпитно-образовној институцији. Конструктивна комуникација. Савремене стратегије и модели ефикасног и интерактивног поучавања и учења. Рад одељенског старешине. Сарадња с родитељима и другим учесницима васпитно-образовног процеса.

Вежбе: Дискусија и излагање реферата о садржајима теоријске наставе, сагледавање и проналажење начина примене теоријских знања у наставној пракси.

Литература:

Ivanović, J. (1999): *A tanuló személyiségének.* Új Kép, 3(III), Tanármelléklet III: s. p.

Кнежевић-Флорић, О. (2006): *Интерактивна педагогија,* Нови Сад.

Kron, F. W. (2000): *Pedagógia*, Osiris tankönyvek, Budapest: Osiris Kiadó.

Mészáros, I. – Németh, A. & Pukánszky, B. (2003): *Neveléstörténet,* Budapest: Osiris kiadó.

Роедерс, П. (2003): *Интерактивна настава,* Београд.

Сузић, Н. (2001): *Интерактивно учење,* Бања Лука: ТТ центар.

Zrinszky, László (2006) *Neveléselmélet*, Budapest: Műszaki Kiadó.

Компаратистика и интердисциплинарност

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

Упознавање студената са теоријом, метаморфозом и перспективом компаратистике.

Исход предмета

Нови огледи и поступци. Од компаратистике до интердисциплинарности.

Садржај предмета

Теоријска настава: Појам компаратистике, динамика кретања културе и проблем интертекстуалности. Компаративни и интегративни пут. Књижевност Монархије и Средње Европе. Појам књижевности Монархије, мит династије Хабсбурга и Дунава. Монархија као тема и модел. Град и компаратистика. Узајамне везе разних култура. Имагологија и компаратистика. Праг и истраживање чешке књижевности. Проблем књижевности Средње Европе. Научна истраживања 20. и 21. века. Гедел, Ешер, Бах, Естерхази и наука о књижевности. Музика (књижевност Монархије, џез, блуз), ликовна уметност и текст. „Читање“ фотографије. Филм и књижевност. Нове методе интермедијалних анализа. Превођење и компаративна књижевност. Посткултура.

Практична настава: Школски наративи у контексту књижевности Монархије. Интерпретације текстова. *Pictorial turn, iconic turn.* Филм у књижевности. Видеоклип у књижевности. Музички интертекстови и алузије у књижевности. Гедел и мађарска књижевност. Спорт и књижевност. Позориште као медиј и промене културе.

Литература

Esterházy Péter: *Puskás, Gödel, passz*. = *A szabadság nehéz mámora*. Bp. 2003, 129–136.

Fried István: *Bevezetés az összehasonlító irodalomtudományba*. Lucidus Kiadó, Budapest, 2012.

Đorđević, Jelena: *Postkultura. Uvod u studije kulture*. Clio, Beograd, 2009.

Hofstadter, D. R.: *Gödel, Escher, Bach. Egybefont Gondolatok Birodalma*. Typotex, 2012.

Juhász Erzsébet: *Tükörképek labirintusa*. Újvidék, Forum Könyvkiadó, 1996.

Magris, Claudio*: Duna.* Európa Könyvkiadó, Budapest, 2012.

Mitchell, W. J. Th.: *Mi a kép?* = Bacsó B. sz.: *Kép – Fenomén – Valóság.* Kijárat, Bp., 1997.

Philip, Robert: *Performing Music in the Age of Recording*. London: Yale University Press, 2004.

Sághy Miklós: *A fény retorikája. (Mándy Iván, Mészöly Miklós).* Tiszatáj, Szeged, 2009.

Szajbély Mihály: *Intermediális randevúk a 19. században*. Pannónia Könyvek, Pécs, 2008.

Szegedy-Maszák Mihály: *Szó, kép, zene. A művészetek összehasonlító vizsgálata*. Pozsony, 2007.

Vörös István: *A švejki lélek. M. Kundera, B. Hrabal és L. Vaculik munkásságáról*. Bp., 2002.

Синтакса 1

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета Упознавање научно утврђених чињеница о простим реченицама, природе, врсте и делове реченица, њихово функционисање у језичкој пракси

Исход предмета Студенти ће стећи сазнања о структури реченице у мађарском језику и о природи њених функционалних делова, и биће оспособљени да препознају разне реченице и делове реченица, као и да правилно формирају просте реченице.

Садржај предмета *Теоријска настава* Тематика: 1. Појам и карактеристике реченице. Изјава. Реченице са пригодном и са сталном структуром. 2. Врсте реченица по намери говорника: изјавне, узвичне, жељне, императивне и упитне реченице. Противуречности форме и садржаја. 3. Тврдња и негација. Облици негирања. 4. Граматичка оформљеност реченице. Структура реченице. Синтагме и реченични делови.. 5. Субјекат и предикат. Конгруенција. 6. Објекат. Одређени и неодређени објекат. Објекат усмерења, објекат резултата и прилошки објекат. 7. Прилошка одредба. Систем прилошких одредби у мађарском језику. Одредбе за место. 8. Одредбе за време и за начин. 9. Одредбе стања и рекције. 10. Атрибути. Описни, квантитативни и одређујући атрибут, присвојни атрибут. Апозиција. Атрибутска апозиција и апозиција за идентификовање. 11. Органски и неорганski делови. Непотпуне реченице.12. Појам и врсте реда речи. Интонација у реченици. *Практична настава:*Анализа простих реченица разних функција и структура. Синтеза реченица према одређеним критеријумима.

Литература

A. Jászó Anna–Hangay Zoltán: *Nyelvi elemzések kézikönyve*, Szeged, 1995.

Bencédy—Fábián—Rácz—Velcsovné: *A mai magyar nyelv*, Budapest, 1968., Tankönyvkiadó

Deme László: *A beszéd és a nyelv*, Budapest, 1976., Tankönyvkiadó

Dezső László: *Bevezetés a mondattani tipológiába*, Budapest, 1971., Tankönyvkiadó

Dienes Dóra: *A szerkesztettségi hiányosság és szövegösszefüggésbeli kiegészülése*, Nyelvtudományi *Értekezések 98.,* Budapest, 1978., Akadémia Kiadó

Károly Sándor: *Az egyszerű mondat szerkezeti egységei*, Magyar Nyelvőr, 87. évf., 438—456.

Keszler Borbála szerk.: *Magyar grammatika*, Budapest, 2000., Nemzeti Tankönyvkiadó

Kiefer Ferenc szerk.: *Strukturális magyar nyelvtan*, Budapest, 1992.

Molnár Csikós László: *A mai vajdasági magyar nyelv mondattani kérdései*, Újvidék, 1987.

Rácz Endre—Szemere Gyula: *Mondattani elemzések*, Budapest, 1986., Tankönyvkiadó

Tompa József szerk.: *A mai magyar nyelv rendszere II.,* Budapest, 1971., Akadémiai Kiadó

Основи дијахроне лингвистике

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета

Приказ основних принципа и методологије историје језика, испитивање појава како језик очува или мења своју структуру током времена. Предмет представља теоретску основу за наставу историје мађарског језика.

Исход предмета

Формирање дијахроног виђења језика путем обимног и вишеструког приказа језичких промена.

Садржај предмета

Теоријска настава

Основни појмови дијахроне лингвистике. Питање језичке сродности. Вишеструко испитивање језичких промена: карактеристике, друштвени односи, циљеви и чињенице, социолингвистички односи. Периоди историје језика. Дијалекти и књижевни језик. Формирање књижевног језика. Методи у дијахроној анализи. Извори историје језика: писани споменици, савремени језик, сродни језици, контактни језици, стари граматички списи итд.

Литература

Bakró-Nagy Marianne−Bánréti Zoltán−É. Kiss Katalin szerk.: *Újabb tanulmányok a strukturális magyar nyelvtan és nyelvtörténet köréből.* Osiris Kiadó, Budapest, 2001.

Benkő Loránd: *A történeti nyelvtudomány alapjai.* Tankönyvkiadó, Budapest, 1988.

Dömötör Adrienne: *Régi magyar nyelvemlékek*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006.

Fazakas Emese: *Bevezetés a magyar nyelvtörténetbe*. Egyetemi Műhely, Kolozsvár, 2007.

Honti László szerk.: *A nyelvrokonságról*. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2010.

Kálmán Béla: *Analitikus és szintetikus fejlődés a magyar nyelv történetében.* MNy. Bp., 1987.

Kiss Jenő−Pusztai Ferenc szerk.: *Magyar nyelvtörténet.* Osiris Kiadó, Budapest, 2003.

Theodora Bynon: *Történeti nyelvészet.* Osiris Kiadó, Budapest, 1997.

Версификација и разумевање песме

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: Нема

Циљ предмета

Предавања се фокусирају на трансформацију појма песме, а циљ предмета је упознавање са версификацијом одређених књижевноисторијских периода са посебним нагласком на метрику. Савладавају се општа правила, законитости мађарске версификације, а исти се посматрају и у компаративној перспективи.

Исход предмета

Студенти ће показати продубљено знање у области версификације и имати способности да примене своје знање у практичне сврхе при анализи специфичних облика песничког говора, метричко-ритмичкој организацији стиха. Студент ће бити оспособљен да пренесе своје знање на своје будуће ученике.

Садржај предмета

Теоријска настава: Појам версификације, основни појмови метрике. Метрички системи. Врсте рима. Врсте строфа. Настанак мађарског појма песме, традиција песништва: средњовековно латинско и мађарско монодичко лирско певање. Обнова мађарског лирког песништва на крају 18. и на почетку 19. века. Теорија националне версификације: идеал лирског реализма. Песништво Јаноша Арања као почетак класичног модернизма. Класична модерна: полемика Михаља Бабича и Ласла Немета. Ендре Ади и симултаност ритма. Авангардно песништво. Конфликт класичне модерне и касне модерне у сачувању класичне античке метрике. Програм обнове песничког језика, песнички облик сонета. Версификација слободног стиха и песма у прози. Гласовна и визуелна песма. Постмодерно песништво. Палинодија као жанр савремене поезије.

Практична настава: Вежбање и препознавање метричких система. Тумачење песама.

Литература

Arany János: *A magyar nemzeti versidomról.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1962

Boros Oszkár et al.: *Ritmikai és retorikai tradíció a kortárs magyar lírában.* Budapest, 2011

Horváth Iván, Veres András szerk.: *Ismétlődés a művészetben.* Akadémiai Kiadó, Bp., 1980

Kecskés András: *A magyar verselméleti gondolkodás története a kezdetektől 1898-ig.* Bp., 1991

Kosztolányi Dezső: *Nyelv és lélek.* Budapest–Újvidék, 1990

Szepes Erika–Szerdahelyi István: *Verstan.* Gondolat, Budapest, 1981

Szuromi Lajos: *A szimultán verselés.* Akadémiai, Budapest, 1990

Weöres Sándor: *A vers születése*. = *Egybegyűjtött írások*. Magvető, Budapest, 1981.

Народна култура Мађара

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема.

Циљ предмета

Упознати студенте са основним елементима, карактеристикама, појавама и токовима мађарске народне културе.

Исход предмета

Студенти ће бити у могућности да посредством овог курса стекну знање које ће им омогућити да релевантне појаве из мађарске књижевности и историје језика анализирају у контексту комплексног приступа.

Садржај предмета

Теоријска настава

Појам народне културе. Историјат истраживања мађарске народне културе. Етногенеза мађарског народа. Мађараска народна култура у Европи. Регије мађарске народне културе. Социјална култура. Породица, родбина, друштвени слојеви мађарског села, прилике заједничког рада и друштвеног живота. Материјална култура. Насеља, народно неимарство, форме привређивања (пљопривреда, сточарство), начин живљења (исхрана, народна кухиња). Духовна култура. Народна уметност (народна ношња, украсни мотиви, музика, народне игре, народна књижвност). Народни обичаји. Народна веровања. Народна религиозност. Садашњост и будућност мађарске народне културе.

Практична настава

Реферати и презентације студената из области историје мађарске народне културе.

Литература

Balassa Iván–Ortutay Gyula: *Magyar néprajz*. Budapest, Corvina, 1979.

Borsos Balázs–Magyar Zoltán: *A magyar népi kultúra régiói 1–2*. Bp., Mérték, 2011.

Demény I. Pál–Gazda Klára et al.: *Magyar népi kultúra*. Kolozsvár, Ábel Kiadó, 2008.

Herman Bausinger: *Népi kultúra a technika korszakában*. Bp., Osiris – Századvég, 1995.

Kósa László: *A magyar néprajz tudománytörténete*. Budapest, Osiris, 2001.

Paládi-Kovács Attila szerk.: *Magyar néprajz nyolc kötetben*. Bp., Akadémiai, 1988–2012.

Voigt Vilmos: *A magyar folklór*. Budapest, Tankönyvkiadó, 1998.

Култура говора

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Фонетика, Фонологија

Циљ предмета Да студенти упознају појаве и законитости употребе језика у говору, и да развијају своје способности говора.

Исход предмета

Студенти стичу способност свесног и контролисаног говора, пошто у току практичне настава дају мишљење о слушаним продукцијама заједно са професором и међусобно вреднују говор других.

Садржај предмета

Теоријска настава 1. Говорно дисање. 2. Изговор гласова и група гласова. 3. Висина гласова, јачина гласова, боја гласова. 4. Брзина говора и ритам говора. 5. Улога супрасегменталних елемената у говору, 6. Примењивање нагласка, мелодије, говорне паузе и брзине говора, 7. Могућности у тумачењу текста 8. Говорна интерпретација написаног текста.

Практична настава: 1. Рашчлањавање текста. 2. Приказивање и опонашање читањем. 3. Приказ лица или ствари. 4. Дијалог који одговара изабраној улоузи. 5. Прављење виртуелне репортаже. 6. Извештај о новинском чланку, критика чланка и извештаја. 7. Дискусија о одговарајућој тематици. 8. Објашњавајућа анализа и тумачење текста без интерпункције.

Литература

Bolla Kálmán: *Szupraszegmentális elemzések*, Budapest, 1992., Egyetemi Fonetikai Füzetek 2.

Fekete László: *Magyar kiejtési szótár*, Bp., 1992., Gondolat

Fischer Sándor: *A beszéd művészete*, Budapest, 1982.

Fónagy Iván–Magdics Klára: *A magyar beszéd dallama*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1967.

Fónagy Iván: *A hangsúlyról*, Budapest, 1958., Akadémiai Kiadó

Hegedűs Gyula: *A beszéd művészete*, Budapest, 1920.

Helyes kiejtés, szép magyar beszéd, Budapest, 1967.

Hernádi Sándor: *Beszédművelés*, Budapest, 1993.,Tankönyvkiadó

Legouvé Ernő: *Az olvasás művészete*, Budapest, 1904.

Molnár Imre: *A magyar hanglejtés rendszere*, Budapest, 1954.

Molnár Imre: *Eufonetika*, Budapest, 1966.

Szende Tamás: *A beszéd hangszerelése*, Budapest, 1995., MTA Nyelvtudományi Intézet

Превођење стручних текстова на српски/мађарски језик

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Теорија превођења и Технике превођења и тумачења

Циљ предмета: Упознавање са карактеристикама стручних текстова и општим стручним областима, односно са основним стратегијама њиховог превођења.

Исход предмета: Стварање компетенције самосталног утврђивања важеће терминологије у посматраној научној области, стицање навика за стварање властитих терминолошкких глосара (базе података), односно стварање вештине уобличавања преведених стручних текстова у складу са захтевима посматране научне области и уходаним формално-језичким и стикским карактеристикама траженог облика дискурса у циљном језику.

Садржај предмета

Теоријска настава: Карактеристике стручних текстова. Разлике између научног и научно-популарног дискурса. Основне научно-стручне области. Терминологија и номенклатура. Референтна литература и помоћна средства. Речници. Улога рачунара у стручном превођењу. Глосар као саставни део ичног портфолија. Тезауруси, конкорданце, корпуси. Предности и замке преводилачких софтвера. Типови текстова према научно-стручној области (предговори, апстракти и делови поглавља монографија и осталих стручних дела, студије, радови у научним и стручним часописима природних друштвених и медицинских наука, административни текстови итд.). Компетенције стручног преводиоца. Анализа форме, савладавање дискурса. Значај паралелних текстова. Макро и микростратегија превођења. Примена трансформационих модела. Стручно превођење као услужна делатност.

Практична настава: На часовима практичне наставе ће се практично анализирати и изводити појаве које су разматране у оквиру теоријске наставе

Литература

Dróth Júlia (szerk.): *Szaknyelv és szakfordítás*. Gödöllő: Szent István Egyetem, 2010

Gecső Tamás (szerk.): *Nyelvi kompetencia – kommunikatív kompetencia*. Bp: Tinta, 2006

Klaudy Kinga: *Bevezetés a fordítás gyakorlatába*. Bp: Scholastica. 2002

Klaudy Kinga: *Fordítás és aktuális tagolás*. Nytud. Ért. 123. Bp: Akadémi Kiadó. 1987

Szaknyelv –terminológia – többnyelvűség. Hungarológiai Közlemények 2007/4.

Винавер, Надежда: *Терминологија: Начела, нормирање,усаглашавање рада*. Бгд., 1988

Мађарска књижевност после модерне

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Проучавање историје, формирања, дискурса и значајних животних дела мађарске књи- жевности од средине десетих година 20. века. Историјска авангарда и такозвани други талас модернизма у двадесетим-тридесетим годинама.

Исход предмета: Упознавање са токовима и дискурсима мађарске књижевности поменутог раздобља, са значајним животним делима и репрезентативним књижевним делима из раздобља историјске авангарде и модернизма после ње.

Садржај предмета:

Теоријска настава – Историјска авангарда у европском и мађарском контексту (Лајош Кашак и Тибор Дери). Поетике модернизма после авангарде у мађарској поезији. Синтеза књижевних парадигми у пој еди- ним лирским животним делима. Традиција часописа „Nyugat”, даљи токови авангарде и народњаштва (поезија Леринца Сабо, Атиле Јожеф, Миклоша Раднотија и Ђуле Иљеш). Авангардна искуства, синтеза и експеримент у прози (Арон Тамаши, Ендре Гелери Андор, Миклош Сенткути, Ђезе Хатар).

Практична настава - вежбе. Упознавање са књижевним текстовима обухваћеног временског раздобља , њихово проучавање и анализа.

Литература

Angyalosi Gergely: *A költő hét bordája*. Debrecen, Latin Betűk, 1996.

Bednanics G. et al. szerk.: *Hang és szöveg*. Bp., Osiris, 2003

Bori Imre: *A szürrealizmus ideje. A magyar irodalmi avantgarde II.* Újvidék, Forum., 1970.

Bori Imre: *A szecessziótól a dadáig. A magyar irodalmi avantgarde I.* Újvidék, 1969.

Bori Imre: *Az avantgárd apostolai. A magyar irodalmi avantgarde III.* Újvidék, Forum, 1971.

Gintli Tibor, főszerk.*: Magyar irodalom*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2010.

Grendel Lajos: *A modern magyar irodalom története.* Pozsony, Kalligram, 2007 (165-331)

Kabdebó Lóránt: *Vers és próza a modernség második hullámában*. Bp., Argumentum, 1996.

Szegedy-Maszák M.-Veres A.: *A magyar irodalom történetei II. (1800-1919) és III. (1920-).* Bp., 2007.

Tverdota György: *Határolt végtelenség. József Attila-versek elemzései*. Budapest, Osiris, 2005.

Библиотекарство и културни менаџмент

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема.

Циљ предмета

Упознати студенте са појмом, структуром и функцијама савремене библиотеке са посебним освртом на унапређење културе, културног живота помоћу техникама менаджмента у контакту са просторима данашње библиотеке.

Исход предмета

Студенти ће бити у могућности да посреством овог курса стекну знање и вештине из области библиотечког пословања као и културног менаджмента.

Садржај предмета

Теоријска настава: Појам, настанак и развој библиотеке. Типови библиотеке. Дигитална, виртуелна библиотека. Збирке публикација. Каталози. Набавка публикација. Пријем, сигнирање и инвестирање публикација. Каталошка обрада. Одреднице, УДК. Библиографија. Смештај и чување публикација. Рад са читаоцима/корисницима. Подстицање читања. Библиотечкопедагошки рад. Научноистраживачки рад у библиотеци. Референална служба. Завичајно одељење. Издавачка делатност библиотеке. Културноманифестативна делатност. Менаджмент у библиотеци. Појам и функције културног менажмента. Планирање, организовање и управљање рада културних институција. Посредовање, заштита и очување културних добара. Личност менаджера.

Практична настава: Вежбе (обрада публикације), кратки реферати и прикази (презентације) студената.

Литература

Arnóth Károly–Vidra Sz. Ferenc: *A könyvtár szociális funkciója*. Bp., OSZK–KMK, 1995.

Eszenyi Miklós: *A kulturális menedzser tankönyve*. Miskloc, Rónai Művelődési Központ, 2001.

Florence E. DeHart: *Emberi kapcsolatok a könyvtárban*. Budapest, OSZK, 1997.

Horváth Tibor–Papp István szerk.: *Könyvtárosok kézikönyve 1–5*. Budapest, Osiris, 1999–2003.

ISBD(M) Међународни стандардни библиографски опис монографских публикација, Београд, 2004.

Lakatos Artur-Lóránd: *Kulturális menedzsment*. Budapest, Egyetemi Kiadó, 2010.

Nagy Attila: *Olvasásfejlesztés, könyvtárhasználat – kritikus gondolkodás*. Bp., Osiris, 2001.

Siró Béla: *Könyvtári ismeretek, könyvtárhasználat, információtechnika*. Debrecen, 2007.

Народна књижевност и елитна култура

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: нема

Циљ предмета

Циљ предмета је историјска, поетска и жанровска анализа народне књижевности схваћене на класичан начин, и то са аспекта историјске антропологије и социологије културе.

Исход предмета

Студенти стичу свеобухватна знања о (истраживачко)историјском, поетском/жанровском следу настанка (мађарске) народне књижевности. Разумевање целине мађарске народне књижевности у корелацији са високом, то јест елитном културом.

Садржај предмета

Теоријска настава: Народна култура, народна књижевност и историјска антропологија. Однос Анонимуса према народном. Поезија заједнице – народна поезија (Народна песма и рукописна љубавна лирика 17. века). Архаичне народне молитве и њихов веза са црквеном литургијом. Народно предање као „писање историје народа". Народна прича у мађарској књижевности 1840-их година. Варијанте „причања" народних прича у мађарској књижевности. Народне баладе. Опус балада Јаноша Арања. Народни аспект мађарске књижевности и „национални класицизам". Питања елитне и масовне културе. Народна поезија и урбана субкултура. Кратки епски прозни жанрови. Народне драмске игре и професионално позориште.

Практична настава: Читање текстова народне поезије и њихова интерпретација. Презентација индивидуланих сакупљања (збирки). Израда образовних модела.

Литература

Assman, Jan: *A kulturális emlékezet*. Atlantisz, Bp., 1999

Balassa Iván–Ortutay Gyula: *Magyar néprajz*. Corvina, Bp., 1979 [1980]

Burke, Peter: *Népi kultúra a kora újkori Európában*. Ford. Bérczes Tibor. Századvég Kiadó, Bp., 1991

Erdélyi Zsuzsanna: *Hegyet hágék, lőtőt lépék*. Magvető, Bp., 1976 [Ua. Kalligram, 1999]

Gulyás Judit szerk.: *Tanulmányok a 19. századi magyar szövegfolklórról*. ELTE BTK, Bp., 2008

Gulyás Judit: *„Mert ha írunk népdalt, miért ne népmesét?* Akadémiai, Bp., 2010

Gyurevics, Aron J.: *A középkori népi kultúra*. Ford. Berend T. Iván at al. Gondolat, Bp., 1987

Hofer Tamás szerk.: *Történeti antropológia*. MTA Néprajzi Kutatócsoport, Bp., 1984

Küllős Imola: *Közköltészet és népköltészet*. L'Harmattan, Bp., 2004

Milbacher Róbert: *„...földben állasz mély gyököddel...".* Osiris, Bp., 2000

S. Várkonyi Ágnes: *Népi kultúra – elit kultúra*. ItK, 1992. 363–370.

Voight Vilmos szerk.: *A magyar folklór*. Osiris Kiadó, Bp. 1998

Синтакса 2

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Синтакса 1

Циљ предмета

Упознавање структуре сложене реченице. Састављање добро конструисаних сложених реченица. Разумевање структуралних и семантичких веза саставних делова сложених реченица. Развијање способности самосталног анализирања реченице.

Исход предмета

Студент ће бити оспособљен да анализира стуктуру сложене реченице, да разликује типове реченица, да сам састави правилне реченице према критеријима норме стандардног мађарског језика, да препознаје улогу типова реченица при формирању текста

Садржај предмета

Теоријска и практична настава: Теоријска и рактична настава се повезује при обради следећих наставних јединица: Појам сложене реченице. Типологија сложене реченице. Класификација зависних и независно-сложених реченица. Допусне и додатне реченице. Адвербијалне и атрибутске реченице. Реченице са посебним семантичким обележјем. У оквиру предмета студенти практично развијају језичке вештине правилног изражавања на матерњем језику.

Литература

Adamikné Jászó Anna–Hangay Zoltán (1999): *Nyelvi elemzések kézikönyve*. Mozaik, Szeged

Bánréti Zoltán (2007): *A mellérendelés és az ellipszis nyelvtana a magyarban*, Tinta, Budapest

É. Kiss Katalin—Kiefer Ferenc—Siptár Ferenc (1988): *Új magyar nyelvtan*. Osiris. Bp.

Galgóczi László—Vass László (szerk., 2006): *A mondat*: *Kaland*. JGYF Kiadó, Szeged

Katona Edit (2010): *A magyar függő beszéd jellemzői a szerb fordítások tükrében*. In: *Nyelvről nyelvre*. Bölcsészettudományi Kar, Újvidék, 89—96.

Kenesei István (1992): *Az alárendelt mondatok szerkezete*. In: *Strukturális magyar nyelvtan*. *1 kötet*, *Mondattan*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 529—713.

Keszler B.–Lengyel K. (2009): *Magyar grammatikai gyakorlókönyv*. Nemzeti Tankönyvk., Bp.

Keszler Borbála (szerk. 2000): *Magyar grammatika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

Molnár Ilona (1977): *A tartalmatlan hogy kötőszós összetett mondatok típusai szemantikai szempontból*. NytudÉrt. 94. sz.

Rácz Endre—Szemere Gyula (1972): *Mondattani elemzések*. Tankönyvkiadó, Budapest

Историја мађарског језика

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета: Предмет разматра историју мађарског језика из аспеката историјских периода, то јест посматра синхроно језичко стање у низу. Тако студент има увиђај и могућност формирања синтезе главних периода историје језика.

Исход предмета: Усвајање методологије дијахроне лингвистике на конкретним текстовима. Могућност дијахроног образлагања устројености савременог мађарског фонолошко-морфолошких система.

Садржај предмета

Теоријска настава: Периоди историје мађарског језика. Извори историје мађарског језика и њихова примена. Типови писаних споменика: мађарски елементи (лексика и изрази) у старим списима, глосе, остаци мађарских текстова у латинским кодексима, кодекси на мађарском језику, стари речници, старе збирке изрека. Старомађарски период (1000 пне. до 896): формирање структуре језичка. Период од 896 до 1526 (долазак Татара): однос дијалеката и писаног језика, развој фонда речи, формирање граматике. Опште стање средњемађарског историјског периода. Почеци стандардног и књижевног језика. Формирање лексике. Нова ера мађарског језика: језички догађаји у ренесанси и у реформистичкој доби. Период обнове језика. Методи обогаћивања фонда речи. Положај писања граматике и регулисање правописа. Промене у савременом мађарском језику.

Практична настава: Фонолошко-морфолошка анализа одабраних старомађарских текстова у репринт и у транскрибованим издањима. Комплексна анализа изабраног корпуса (стари списи од XII do XV века).

Литература

Balázs Géza: *Magyar nyelvkultúra az ezredfordulón*. Osiris, Pudapest, 1998.

Benkő Loránd szerk.: *A Magyar Nyelv Történeti Nyelvtana I–II/$_{1-2.}$* Bp., 1991, 1992, 1995. Fazakas Emese: *Bevezetés a magyar nyelvtörténetbe*. Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár, 2007.

Benkő Loránd: *Anyanyelvünk és a honfoglalás*. Nyr. Budapest, 1996/4.

Dömötör Adrienne: *Régi magyar nyelvemlékek*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006.

Hadrovics László: *Magyar történeti jelentéstan*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.

Kiefer Ferenc: *Magyar nyelv*. Akadémiai Kézikönyvek, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006.

Kiss Jenő–Pusztai Ferenc szerk.: *Magyar nyelvtörténet*. Osiris, Budapest, 2003.

Дидактика

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета: Упознавање студената с научном и стручном дидактичком терминологијом, разумевање и критичко разматрање питања и проблема дидактичке теорије и наставне праксе. Упознавање студената с базичним дидактичким знањима неопходним за развој професионалних дидактичких компетенција студената, будућих наставника као и оспособљавање студената за примену и имплементацију дидактичких сазнања у будућем наставном раду.

Исход предмета: Оспособљеност за самостално реализовање практичних активности у погледу израде сценарија за извођења наставе као и пројектовање мањих истраживања теорије и праксе наставног процеса у циљу повећања ефикасности васпитно-образовног рада.

Садржај предмета:

Теоријска настава:

Дидактика у систему педагошких наука; Предмет и задаци дидактике као науке о образовању и настави; Категоријални дидактички појмови; Циљ и задаци наставе; Фактори наставе; Процес сазнавања у настави; Диференцијација и индивидуализација наставе; Дидактички принципи; Облици наставе; Методе наставе – различити приступи и класификације; Садржај образовања; Етапе наставног процеса – структура наставног процеса; Планирање и припремање васпитно-образовног рада; Основне карактеристике савременог уџбеника; Наставна технологија; Дидактички медији – појам и класификација; Наставни објекти; Наставни системи – појам и класификација; Традиционални наставни системи; Предметно-разредно-часовни систем; Савремени наставни системи (егземпларна настава, програмирана настава, настава уз помоћ компјутера, проблемска настава, настава путем открића); Мерење и оцењивање у настави.

Вежбе: Дискусија и излагање реферата о садржајима теоријске наставе, сагледавање и проналажење начина примене теоријских знања у наставној пракси.

Литература:

Falus, I. (Ed.) (2003): *Didaktika – Elméleti alapok a tanítás tanulásához*, Bp.: Nemzeti.

Гојков, Г. (2009): *Дидактика и метакогниција*, Вршац

Vágó, É. A. (2005): *Speciális didaktika I.*, Szeged: APC-stúdió.

Vágó, É. A. (2006): *Speciális didaktika II.*, Szeged: APC-stúdió.

Veszprémi, L. (2000): *Didaktika.* Gyula: APC Stúdió.

Вилотијевић, М. (1999): *Дидактика 1, и 3*, Београд: Научна књига и Учитељски факултет.

Когнитивна теорија метафоре

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема

Циљ предмета: Упознавање основних појмова теорије когнитивне метафоре, коришћење стеченог знања у анализи и обради текстова. Успостављане везе између стратегија функционисања метафоричког изражавања у разним областима употребе језика, текстуалним жанровима и језичким слојевима.

Исход предмета

Студенти ће бити способни да упознају функционисање когнитивне метафоре у свакодневном и научном језику и у језику поезије. Тај интердисциплинарни приступ проблематици метафоре, успостављане везе између стратегија функционисања метафоричког изражавања у разним областима употребе језика доводи до препознавања чињенице да је језик један комплексан али јединствен универзум. То откриће потпомаже студентима да проблему језика прилазе из разлишитих углова и мултидисциплинарно.

Садржај предмета

Теоријска и практична настава: Теоријска и практична настава се повезују и допуњују у току рада. У оквиру предмета студенти обрађују следеће тематске јединице: Когнитивна теорија и когнитивна граматика. Појам когнитивне метафоре. Когнитивне метафоре у свакодневном и научном језику и у језику поезије. Процес метафоризације. Когнитивна и граматичка реализација метафоре. Стилске фигуре везане уз метафоре. Метафора и метонимија. Когитивна метафора и публицистика. Улога метафоре у сленгу. Когнитивне метафоре и рекламе. Превођење и когнитина метафора. Метафора у педагогији.

Литература

Kövecses Zoltán (2005): *A metafora*. Typotex, Bp.

Kövecses Zoltán—Benczés Réka (2001): *Kognitív nyelvészet*. Akadémiai Kiadó, Bp.

Kertész András—Pelyvás Péter (szerk., 2005): *Tanulmányok a kognitív szemantika köréből*. Bp.

Kemény Gábor (szerk., 2001): *A metafora grammatikája és stilisztikája*. Tinta Könyvkiadó, Bp.

Littlemore, J. and Low, G. (2006): *Metaphoric competence and communicative language ability*. eprints.bham.ac.uk/.../Littlemore_-_Metaphoric_com.

Vámos Ágnes (2003): *Metafora a pedagógiában*. Gondolat Kiadói Kör. Bp.

Контрастивна граматика

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета

Упознавање студената са контрастивним приступом, као начином проучавања језика. Након овог курса студенти треба да буду оспособљени да контрастивно сагледају структуру мађарског и српског језика. Контрастивни приступ ће допринети савладавању преводилачких вештина и успешном избегавању интерферентних појава у ова два језика.

Исход предмета

Стварање контрастивне слике и развој контрастивног мишљења у односу на систем и употребу језика у контакту. Координнирани однос фрагмента са фрагментом, фрагмента са целином и целине са целином.

Садржај предмета

Теоријска настава: Основне поставке контрастивног проучавања језика, граматичке категорије, историјат и врсте контрастивне и типолошке анализе, принципи, методе и фазе контрастирања, двојезичност, универзалије, уникалије, доминанте и рецесиве, типолошка правила, формална и суштинска еквиваленција, контрастивна фонетика и фонологија, контрастивна морфологија, контрастивна семантика: семантичка поља, конотације, мотивисаност и немотивисаност речи, контрастивна фразеологија, контрастивна синтакса, контративне основе преводилачких метода и проблема усвајања другог језика.

Практична настава: Анализа грешака, комплетна анализа од одерђивања језичке категорије до израде контрастивних правила.

Литература

Andrić Edit: *Kontrasztív mondatszerveződés-vizsgálatok*, VMKT, Újvidék, 2005.

Dezső L.: *Tipológiai vizsgálatok. Szerbhorvát–magyar kontrasztív nyelvtan*. *1*., Újvidék, 1971.

Филиповић, Рудолф: *Контакти језика и теорију и пракси*. Загреб, Школска књига, 1971.

Károly Sándor: *Általános és magyar jelentéstan*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1970.

Mikes–Dezső–Matijevics: *A jelzős főnévi csoport. Szh–m kontr. nyelvtan 3.*,Újvidék, 1973.

Mikes–Dezső–Vuković: *A főnévi csoport alapkérdései. Szh–m. kontr. nyelvtan. 2*., Újvidék, 1972.

Mikes–Junger: *Az igevonzatok. Szerbhorvát–magyar kontrasztív nyelvtan 5*., Újvidék, 1979.

Szathmári István: *Összevető nyelvtan–irodalmi nyelv–stílus.* Bp.: Tankönyvkiadó,1978.

Tompa József szerk.: *A mai magyar nyelv rendszere. I–II.* Budapest, Akadémiai Kiadó 1970.

Vajda József: *Hely- és időhatározós szerkezetek. Szh–m kontr nyelvtan 4*., Újvidék, 1975.

Курс светског романа

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема

Циљ предмета: Упознавање студената са најрелевантнијим парадигмама романа 20. века кроз мотив лавиринта као неке врсте пакла. Упознавање са поетиком метанарације, фантастике, трагања и облика преплитања семиотике и наративике. Развијање способности оријентације у контексту светске књижевности.

Исход предмета: Познавање најрелевантније парадигме романа 20. века кроз мотив лавиринта као неке врсте пакла. Познавање поетике метанарације, фантастике, трагања и облика преплитања семиотике и наративике. Развијена способност оријентације у контексту светске књижевности.

Садржај предмета

Теоријска настава: Лавиринт, острво, ноћ, лудило, вештачки рајеви као метафоре пакленог путовања. Чичиково кружно путовање: карневалски, весели пакао у Гогољевом роману Мртве душе. Непрегледни доњи свет у роману Замак од Кафке. Модерна одисеја Леополда Блума – Џејмс Џојс: Уликс. Лавиринти прозе у траперицама – Селинџер: Ловац у ражи. Лавиринт нихилизма у траперицама: Џек Керуак: На путу. Лавиринт времена – Пруст: Трагом несталог времена 1. (Сван). Вражја позадина људске посвећености - Томас Ман: Доктор Фаустус. Лавиринт лудила – Фокнер: Глас и лудило. Топос лавиринта у роману Сто година самоће Гарсије Маркеза. Гротескна фантастика пакла 20. века у Булгаковљевом роману Мајстор и Маргарита. Књига и библиотека као лавиринт, код Борхеса (Алеф, Књига песка, Вавилонска библиотека, Врт са стазама, које се рачвају, Кружне рушевине, Тајно чудо). Књига и библиотека као лавиринт код Умберта Ека у детективском роману Име руже. Мек Карти, Кормак: Нема земље за старце.

Литература

Balassa Péter: *Majdnem és talán*. Debrecen: T-Twins Kiadó Lukács Archívum, 1995

Bollobás Enikő: *Az amerikai irodalom története*. Osiris, Bp., 2005

Csányi Erzsébet: *Farmernadrágos próza vajdasági tükörben*. BTK–VMFK, Újvidék, 2010

Maár Judit: *A fantasztikus irodalom*. Osiris, Bp., 2001

Pál József szerk.: *Világirodalom*. Akadémiai Kiadó, Bp., 2005

Ruland, Richard–Bradbury, Malcolm: *Az amerikai irodalom története*. Corvina, Budapest, 1997

Scholz László: *A spanyol-amerikai irodalom rövid története*, Gondolat, Bp., 2005

Szabó Gábor: *Hiány és jelenlét: Borges-értelmezések*. Messzelátó, Szeged, 2000

Thomka Beáta szerk.: *Az irodalom elméletei 1–5.* Jelenkor, Pécs, 1996–97

Thomka Beáta szerk.: *Narratívák 1–5.* Kijárat. Bp. 1998–2001

V. Gilbert Edit: *A Tanítvány, a Krónikás és az Áruló. Utak a Mester és Margaritához*. Pécs, 2001

Прагматика

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема

Циљ предмета

је дати преглед изучавања употребе језика у комуникацији и у когницији, приказивање теорије говорног чина и теорије прагматике, односа линвистике и когнитивне науке и метода емпиријског истраживања говорних чинова.

Исход предмета

је да студенти препознају да је употреба језика чин и да помоћу језика можемо чинити многе ствари, да језичке форме ствара намера говорника;

треба такође да упознају резултате изучавања говорних чинова из разних аспеката и да упознају методе емпиријсих истраживања говорних чинова.

Садржај предмета

Теоријска настава: Суштина прагматике, врсте и тематике прагматике. Однос семантике и прагматике. Прегматичка теорија Ј. Л. Остина (J. L. Austin) и Ј. Р. Серла (J. Searl). Илокуција. Индиректни говорни чинови. Импликатуре. Теорија интеракције Х. П. Гриса (H. P. Grice). Нови принципи и максиме. Теорија релеванције Д. Шпербера и Д. Вилсона (D. Sperber и D. Wilsona).Нови резултати прагматике, улога интенционалитета и знања о свету. Когнитивна прагматика. Карактерисање прагматичкогмодула.

Практична настава: Емпиријска истраживња говорних чинова. Интерпретација теорија. Анализе говорних текстова.

Литература

Austin, John. (1990): *Tetten ért szavak*. Budapest**,** Akadémiai Kiadó

Kiefer Ferenc (é.n.): *Szemantika vagy pragmatika*. = Jelentéselmélet, Bp., Corvina

Pléh Csaba–Síklaki István–Terestyéni Tamás (1988, 1997): *Nyelv, kommunikáció, cselekvés*. Bp., Tankönyvkiadó, Osiris Kiadó,

Reboul, Anne – Moeschler, Jacques (2000): *A társalgás cselei. Bevezetés a pragmatikába.* Bp.

Szili Katalin (2004): *Tetté vált szavak*. A beszédaktusok elmélete és gyakorlata. Budapest, Tinta

Tátrai Szilárd (2012): *Bevezetés a pragmatikába.* Budapest, Tinta Kiadó

Наратологија/анализа прозе

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета

Циљеви наставе наратологије јесу, најпре упознавање студената са основним проблемима, појмовима, терминима и правцима наратологије. Циљ рада је да допринесе интерпретацији и бољем размевању структуре наративних текстова и вредновању наративних књижевних дела

Исход предмета

Стицање одговарајућих компетенција у области наратологије које су неопходне и релевантне при читању и интерпретације наративних текстова

Садржај предмета

Теоријска настава: Стратегије анализе текста, услови интерпретације. Слободно испољавање занчења, вишезначност и релативизација. Дистинкције наративног и дискурзивног говора. Наратолошка обележја кратке прозе. Феномени трансформације каноничне структуре новеле. Мотив и амблем. Наратор. Проблематика перспективе. Поетика простора и времена. Динамика простора. Интертекстуална значења: адаптација, парафраза, пародија, пастиш и дискурси ироније. Проблематизовање историје: историографска метафикција. Метанаративни облици. Име аутора и проблем референце. Наратолошки кодови аутобиографије. Психобиографија. Наратолошка теорија писма и дневнка.

Практична настава: Читање и анализа наративних и наратолошких текстова.

Литература

Abboth, H. Porter: *Önéletírás, autográfia, fikció*, Helikon 2002/3.

Bal, Mieke: *Látvány és narratíva egyensúlya*. Narratívák I. 1998.155–182.

Barthes, Roland (1988): *Bevezetés a történetek strukturális elemzésébe*. = Kanyó Z. és Siklaki I. szerk.: *Tanulmányok az irodalomtudomány köréből*. Budapest.

Barthes, Roland (1997): *S/Z*. Budapest, 1997.

Bednacsics Gábor et al.: *Az irodalmi szöveg antropológiai horizontja*. (2000) Budapest.

Dobos István (2005): *Az én színrevitele.* Budapest. Balassi Kiadó

Józan Ildikó et al. szerk.: *Az elbeszélés módozatai. Narratíva és identitás* (2003). Budapest.

Kanyó Zoltán (1990): *Megjegyzések az irodalmi elbeszélés szövegkezdetének kérdéséhez*. = *Irodalomtudományi tanulmányok*. Szeged.

Lejeune, Philippe (2003): *Önéletírás, élettörténet, napló*. Budapest.

Роман у 20. веку

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Проучавање токова, варијанти и типова романа у мађарској књижевности у 20. веку. Проучавање репрезентативних дела овог жанра.

Исход предмета: Упознавање са жанровима, са жанровским обележјима и дискурсима мађарских романа писаним у временским оквирима разних парадигми 20. века. Стварање једне сложеније слике о романсијерском канону модернизма.

Садржај предмета:

Теоријска настава: Роман у времену класичне модерне. Естетизам и психолошке одлике романа (Ђ. Круди, Ж. Мориц, М. Кафка, М. Бабич, Д. Костолањи, Ј. Тершански, Ф. Каринти, М. Фишт). Романи о уметницима. Авангардни роман. Мађарски роман у двадесетим-тридесетим годинама. Поетике тзв. другог таласа модернизма у роману. Народњаство. Роман и социографија. Референцијалност у роману (Ђ. Иљеш). Аутономија грађанског живљења (Ш. Мараи). Роман и мит (Л. Немет, А. Серб). Реализам у 20. веку. Параболични роман у шездесетим годинама (Т. Дери, М. Месељ). Метафорични језик у романима седамдесетих година (М. Месељ). Геза Отлик, Иван Манди, Иштван Еркењ, Ђерђ Конрад, Адам Бодор. Негативни митови стварања света (П. Хајноци, Ш. Тар, Л. Краснахоркаи). Породични и историјски роман у 20. веку. Роман и сећање (П. Надаш, И. Кертес, П. Ленђел). Роман у постмодернизму. Цитат и фуснота (П. Естерхази, П. Завада). Ремикс жанровских типова у роману постмодерне (Е. Кукорели, Л. Парти Нађ). Савремени романи „средње“ генерације (Ласло Мартон, Ласло Гараци, Ласло Дарваши)

Практична настава: Упознавање са романсијерском традицијом, жанровским варијантама и тематским круговима мађ. романа разних временских раздобља и парадигми у 20. веку.

Литература:

Angyalosi Gergely: *Romtalanítás. Kritikák, esszék, tanulmányok*. Bp., Kijárat Kiadó, 2004.

Bori Imre: *Fridolin és testvérei*. Újvidék, Forum Könyvkiadó, 1976. (Kosztolányi regényei)

Bori Imre: *Prózatörténeti tanulmányok*. Újvidék, Forum Könyvkiadó, 1993.

Gintli Tibor szerk.: *Magyar irodalom*.. Bp., Akadémiai Kiadó, 2010.

Gintli Tibor–Schein Gábor: *Az irodalom rövid története II. (A realizmustól máig).* Pécs, 2007.

Grendel Lajos: *A modern magyar irodalom története*. Pozsony, Kalligram, 2010.

Józan Ildikó et al. szerk.: *Az elbeszélés módozatai*. Bp., Osiris, 2003.

Szegedy-Maszák M.–Veres A., szerk.: *A magyar irodalom történetei II. és III.* Bp., 2007.

Социолингвистика

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

Упознавање са међусобним везама друштва и опште језичке теорије. Преглед свакодневних друштвених односа савременог мађарског језика.

Исход предмета

Разумевање принципа функционисања комуникације, препознавање потребе прилагођавања ситуацијама у комуникацији и утицаја друштвених појава на говор. Правила коришћења народног говора у настави заједно са нормираним језиком.

Садржај предмета

Теоријска настава: Однос друштва и коришћења језика. Друштвена детерминисаност и употреба језика. Формирање социолингвистике, одређивање њеног предмета проучавања, подручја и везе са другим научним гранама. Макро и микросоциолингвистика. Раздељеност коришћења савременог мађарског језика. Језичка социализација. Животно доба и употреба језика. Полови и употреба језика. Језички став говорника према нормираном језику и према свом дијалекту. Језички подређени положај: Бернштајнова хипотеза и његова критика. Последице језичке подређености. Језички контакти и питања двојезичности и вишејезичности. Диглосија и билингвизам. Политички аспекти језика. Национални и мањински језици. Положај мањинских језика и његови типови. Мађарски језик у Карпатском басену и у дијаспори. Планирање у језику. Језичке форме у обраћању. Социолингвистичка теорија, пракса и њени аспекти у методици предавања.

Практична настава: Презентирање прикупљене грађе iz војвођанских насеља у складу са темама часова.

Литература

A. Jászó Anna: *Szociolingvisztikai szöveggyűjtemény.* Bp., Tinta Kiadó 2002

Anthony Giddens: *Szociológia* Bp., Osiris 2000

Beregszászi Anikó: *Lehetetlent lehetni* Bp.–Beregszász, Tinta Kiadó, 2012

Cseresnyési László: *Nyelvek és stratégiák avagy a nyelv antropológiája* Bp., Tinta Kiadó 2004

Kiss Jenő: *A magyar nyelvről – nyelvpolitikai megközelítésben* Bp. Magyar Tudomány 1998

Kiss Jenő: *Magyar anyanyelvűek – magyar nyelvhasználat* Bp., Nemzeti Tankönyvkiadó, 1994

Kiss Jenő: *Társadalom és nyelvhasználat* Bp., Nemzeti Tankönyvkiadó 1995

Pap Mária–Szépe György: *Társadalom és nyelv. Szociolingvisztikai írások*. Bp., 1975

Peter Trudgill: *Bevezetés a nyelv és társadalom tanulmányozásába* Szeged., JGYFT Kiadó. 1997

Ronald Warghaugh: *Szociolingvisztika* Bp., Isiris Kiadó 1995

Tolcsvai Nagy Gábor: *A nyelvi tervezés. Tanulmánygyűjtemény*. Bp., 1998

Методика наставе мађарског језика и књижевности 1

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета: Упознавање савремених метода у методици, теоријских аспеката предмета и наставе као процеса.

Исход предмета: Интензивно и савремено образовање будућег наставног кадра. Потреба за перманентним усавршавањем у будућем наставном позиву, како у теоријском, тако и у практичном смислу.

Садржај предмета

Теоријска настава: Предмет и задаци проучавања методике наставе мађарског језика и књижевности. Мотивација. Стратегије, методе, поступци. Интердисциплинарност и ужа струка. Култура наставе. Стратегије наставе језика ван нашег региона. Школа и глобална политика школства. Однос науке и наставе. Дидактички принципи у настави мађарског језика и књижевности. Методе и методски поступци који се користе у настави мађарског језика и књижевности. Типови, модели и организација наставних часова. Планирање, модели планирања. Компетенција резумевања текста, интерпретација лектира. Настава језика из аспекта модерне лингвистике. Методика писања састава, писмених задатака и креативно писање. Дигитална педагогија.

Практична настава: Проблеми наставника почетника. Организацијске форме наставе: разред, распоред часова, наставни час, ритуали на часовима итд. Циљеви и задаци наставе мађарског језика и књижевности. Наставни облици и наставне методе. Наставна средства, уџбеници, интернет. Планирање у настави: наставни план и програм, периодички план рада, планирање наставног часа. Писмени задаци ученика: исправљање, оцењивање. Креативне-продуктивне вежбе. Проверавање и оцењивање. Методика наставе мађарског као језика друштвене средине и страног језика и неговања матерњег језика.

Литература

Az *Élményközpontú irodalomtanítás*-sorozat kötetei Bp., PONT Kiadó

Adamikné Jászó Anna: *Anyanyelvi nevelés. Az ÁBC-től az érettségiig*. Trezor, Bp., 2008.

Benedek András: *Digitális pedagógia – tanulás IKT-környezetben*. Tipotex, Bp., 2008.

Bruner, Jerome: *Az oktatás kultúrája*. Gondolat, Bp., 2004.

Fűzfa Balázs: *Mentés másként.* Bp., 2012.

Karikó Sándor szerk.: *Középpontban a pedagógus.* Áron, Szeged, 2012.

Mikonya György: *A tanításművészet módszere*. Gondolat–ELTE BTK, Bp., 2005.

M. Nádasi Mária: *Projektoktatás*. *Elmélet és gyakorlat*. Bp.,Gondolat, 2003.

Sipos Lajos szerk.: *Irodalomtanítás a harmadik évezredben*. Bp., Krónika Nova Kiadó, 2006.

Психолингвистика

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема

Циљ предмета: Упознавање са општим теоретским ставовима и експерименталним резултатима психолингвистике као интердисциплинарне науке настале путем прожимања научних теорија, искустава и експериментално-практичних резултата психологије, лингвистике и теорије информација.

Исход предмета: На бази раније стеченог знања из области опште лингвистике и психологије студенти се оспособљавају за појмовно и терминолошко савладавање психолингвистичке проблематике, односно стичу основе за разумевање неуропсихолошких процеса који стоје у позадини перцепције и продукције говора, односно памћења и активирања садржаја менталног лексикона.

Садржај предмета

Теоријска настава: Психолингвистика као научна дисциплина: настанак, предмет истраживања, методе. Мозак као неуролошки центар менталних активности. Доминантна хемисфера, говорни центри и латералитет. Дуготрајна и краткотрајна меморија. Принципи организације грађе менталног лексикона. Продукција говора, основни модели, карактеристике спонтаног говора, корпус лапсуса. Перцепција говора, реченица, речи, писане речи. Аномалије и девијације у усвајању језика и продукцији говора. Психофизички развој деце и процес усвајања матерњег језика у раном детињству. Критични период. Усвајање матерњег језика у узрасту од 5–10 година. Усвајање другог језика. Интерференција. Двојезичнист: диглосија и билингвизам.

Практична настава: Дискусија о садржајима теоријске наставе, демонстрације истраживачких процедура за утврђивање различитих аспеката обрађеног градива.

Литература

Gósy Mária (szerk.): *„Nyelvbotlás”-korpusz, tanulmányok. Beszédkutatás*. Bp: 2004

Gósy Mária: *Pszicholingvisztika*. Bp: Osiris Kiadó. 2005

Göncz Lajos: *A vajdasági magyarság kétnyelvűsége*. Szabadka: MTT. 2004

Kiefer Ferenc (szerk.): *A magyar nyelv kézikönyve*. Bp: Akadémiai Kiadó. 2003

Lengyel Zsolt: *Szóról szóra*. Bp: Gondolat Kiadó. 2012.

Lengyel Zsolt–Navracsics Judit: *Tanulmányok a mentális lexikonból*. Bp: Tinta, 2009

Pásztor K. Mária: *A beszédjelenségek újfajta pszicholingvisztikai kutatása*. Hung. Közl. 2005/2;

Pléh Csaba: *A pszicholingvisztika horizontja*. Bp: Akadémiai Kiadó. 1980

Дијалектолошки текстови

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета: Да студенти науче методологију теренског рада из дијалектологије. Формирање способности фонетичког писања дијалектолошких текстова. Способност читања и анализе дијалекатских текстова на свим језичким нивоима.

Исход предмета: Препознавање типова дијалеката, усвајање технике записивања текстова. Обављање мањег самосталног теренског рада.

Садржај предмета

Теоријска настава

Методи прикупљања дијалектолошке грађе. Упознавање фонетичког записивања. Дијалекти и предавање матерњег језика. Стилске вредности дијалектичких елемената и њихова примена у књижевности. Истраживање на дијалектолошком атласу. Различитости у дијалектима из аспекта географског положаја. Дијалекатска реч (појам и тип) и дијалекатски речници. Свесност о коришћењу дијалеката. Однос према дијалекту и стандардног језика. Употреба дијалеката и њихове промене.

Практична настава: Увежбавање фонетичког писања. Проблеми записивања текстова: рашчлањивање, употреба знакова, тумачење итд. Анализа садржаја и форме записаних текстова. Прикупљање дијалекатских речи. Бележење, читање и анализа дијалекатских текстова на свим језичким нивоима.

Литература

Balogh Lajos szerk.: *Szöveggyűjtemény a táji nyelvváltozatok köréből*. MTA. Budapest, 1993.

Hajdú–Kázmér*: Magyar nyelvjárási olvasókönyv*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1977.

Kiss Jenő: *A magyar dialektológia s újabb feladatai az ezredfordulón*. Magyar Tudomány. Bp., 1998. 929–935.

Kiss Jenő: *Magyar dialektológia*. Osiris Kiadó, Budapest, 2oo1.

Menyhárt–Presinszky–Sándor*: Szlovákiai magyar nyelvjárások*. Konstantin Filozófus Egyetem, Nyitra, 2009.

IV. Dialektológiai Szimpozion. Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely 2oo2.

Népi beszélgetések Vas megyéből. Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely 2oo6.Silling István:

Silling István: *Nyugat-bácskai magyar nyelvatlasz*. Újvidék–Szabadka, 2012.

Vajdasági magyar nyelvjárási olvasókönyv. Újvidék–Szabadka, 2010.

Књижевно превођење на српски/мађарски језик

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Теорија превођења, Технике превођења и тумачења

Циљ предмета: Увођење студената у теорију и праксу књижевног превођења и утемељивање знања студената о мађарској и српској преводној књижевности. Развијање и увежбавање преводилачких вештина потребних за књижевно превођење и примена различитих техника превођења у пракси. Упознавање са разликама и сличностима српског и мађарског језика на синтаксичком и лексичком нивоу, као и у светлу културолошких разлика. Упознавање једнојезичних и двојезичних речника, приручника, референтне литературе и других помоћних средстава који помажу рад преводиоца.

Исход предмета: Студенти ће се оспособити да примене већ стечена умећа превођења, развиће преводилачке компетенције, биће у стању да преводе књижевне текстове по сопственом избору, да критички оцењују и упоређују преводе књижевних дела са оригиналом.

Садржај предмета

Теоријска настава: Место теорије књижевног превођења у склопу науке о превођењу. Превођење као „културна пракса“. Књижевни превод као књижевно дело. Превод као интерпретација књижевног дела. Преношење стила и поетске функције приликом превођења. Усмена књижевност и књижевност за децу у преводу. Превођење и књижевни канони. Компаратистика, интертекстуалност и превођење. Мађарско-јужнословенско књижевно превођење. Поновно превођење. Интеркултурална комуникација. Коришћење информатичке технологије у књижевном превођењу. Критика књижевног превода.

Практична настава: Превођење текстова различитих књижевних жанрова, анализа и упоређивање превода; анализа већ публикованих превода дела мађарске и српске књижевности и поновно превођење неких делова текста. Писање критике превода.

Литература

Bárczi Zsófia–Vančoné K. Ildikó szerk.: Margó. Bp., 2010.

Józan Ildikó: *A műfordítás elveiről*. Balassi Kiadó, Budapest, 2008.

Kabdebó Lóránt–Kulcsár Sz. Ernő et al.: *A fordítás és intertextualitás alakzatai*. Budapest, 1998.

Kiss Zsuzsanna: *Bűnak bohócai. Lear magyar köntösben*. Protea, 2010.

Popović, Anton: *A műfordítás elmélete.* Pozsony, 1980.

Rácz Péter: *Műfordítói szöveggyűjtemény*. Balassi Intézet, Budapest, 2007.

Szabó Ede: *A műfordítás.* Fapadoskönyv.hu, Budapest, 2010.

Szegedy-Maszák Mihály: *Megértés, fordítás, kánon*. Kalligram Könyvkiadó, Bp., 2008.

Vidaković-Petrov, Krinka: *Književno prevođenje: teorija i istorija.* Požarevac–Novi Sad, 1989.

Студиј Атиле Јожеф

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета

Проучавање песничког опуса, рецепције и књижевноисторијског значаја Атиле Јожеф.

Исход предмета

Упознавање са песничким опусом, рецепцијом и књижевноисторијским значајем поезије Атиле Јожеф. Текстуално искуство, стечено искуство у интерпретацији и анализи текстова.

Садржај предмета:

Теоријска настава – Поезија Атиле Јожеф. Биографске контуре. Преглед монографија, књижевних студија о песнику и остале форме критичке рецепције. Традиција класичне модерне и историјске авангарде у поезији Атиле Јожеф. Народњаштво у поезији Атиле Јожеф. Раздобље гротеске и надреализма (чисте поезије). Лирски дискурси и полифонија. Варијације субјективне и објективне лирике. Песме у духу синтезе. Кругови и карактеристике љубавне поезије Атиле Јожеф. Касна лирика. Култ Атиле Јожеф. Нови токови интерпретације и рецепције. Даљи токови лирске традиције поезије Атиле Јожеф до данашњих времена. Поезија Атиле Јожеф као цитат у савременој постмодерној поезији.

Литература:

Beney Zsuzsa: *A gondolat metaforái. Esszék József Attila költészetéről.* Bp., Argumentum, 1999.

Beney Zsuzsa: *József Attila-tanulmányok.* Budapest, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1989.

Bókay Antal: *József Attila poétikái.* Budapest, Gondolat Kiadó, 2004.

Bókay Antal: *Líra és modernitás – József Attila én-poétkája*. Budapest, Gondolat Kiadó, 2006.

Bori Imre: *A szürrealizmus ideje*. Újvidék, Forum Könyvkiadó, 1970. (88–127.)

Harkai Vass Éva: *Újraírt hagyomány* = H. V. É.: *Verstörténések*. Újvidék, Forum, 2010.

Kabdebó L.-Kulcsár Sz. E. et al. szerk.: Tanulmányok József Attiláról. Bp., Anonymus, 2001.

N. Horváth Béla, szerk.: *Eszmélet. In memoriam József Attila*. Budapest, Nap Kiadó, 2004.

Németh G. Béla: *7 kísérlet a kései József Attiláról*. Bp., Tankönyvkiadó, 1982.

Szabolcsi Miklós: *„Kemény a menny". József Attila élete és pályája 1927–1930.* Bp. 1992.

Szabolcsi Miklós: *Kész a leltár. József Attila élete és pályája 1930–1937.* Budapest, 1998.

Tverdota György: *„szublimálom ösztönöm". József Attila-versek elemzései.* Bp., 2006.

Tverdota György: *A komor föltámadás titka. A József Attila-kultusz születése.* Bp., 1998

Tverdota György: *Határolt végtelenség. József Attila-versek elemzései.* Bp., Osiris Kiadó, 2005.

Tverdota György: *József Attila.* Budapest, Korona Kiadó, 1999.

Мађарски историјски роман

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема

Циљ предмета: Анализа и разумевање сложене жанровске структуре историјског романа. Анализа модалитета (типова) историјских новела. Анализа жанровских елемената историјске наративе као и његових савремених теорија/схватања. Праћење и разумевање догађаја и епоха у развоју мађарског историјског романа.

Исход предмета: Потпуна спознаја структуралне, типолошке, поетске и историјске организованости и деловања мађарског историјског романа. Студенти стичу знање у разумевању историјских наратива, упознавају се и уче историју мађарског историјског романа, и његовог могућег типолошког реда. Примењују ефективне методе разумевања прошлости.

Садржај предмета

Теоријска настава: Историјски роман у дискурсу жанрова. Историјски роман у процеса удаљавања од епа; епске функције историјског романа. Историјски роман као жанр ововременог упита прошлости. Историјски роман у улози моделирања кризе. Елементи жанра историјског романа. Прво полувреме историјског романа: прича о Картигаму у европском и мађарском историјском роману. Први аутентичан мађарски (историјски) роман: роман Абафи Јожике Миклоша. Историјски уметнички роман у мађарског књижевности. Хоризонти разумевања Кемењевог романа. Историјски хоризонт у романима Мора Јакаија. Псеудоисторијски роман: романи Калмана Миксата. Историјски роман 19. века као наслеђе мађарског историјског романа с краја 20. и почетка 21. века. Поновно писање историјских наратива прошлости. Читање и интерпретација мађарских историјских романа.

Литература

Ankersmit, Frank: *A történelmi tapasztalat*. Ford. Balogh Tamás. Tipotex, Bp., 2004

Assman, Jan: *A kulturális emlékezet*. Ford: Hidas Zoltán. Atlantisz, Bp., 1999

Bence Erika: *A múlt horizontja*. Forum, Újvidék [Novi Sad], 2011

Bényei Péter: *A történelem és a tragikum vonzásában*. Kossuth, Debrecen, 2007

Borbély Szilárd: *Árkádiában. Történetek az irodalomtörténetből*. Csokonai, Debrecen, 2006

Hites Sándor: *Még dadogtak, amikor ő megszólalt*. Universitas, Bp., 2008

Man, Paul de: *Olvasás és történelem*. Ford. Nemes Péter. Osiris, Bp., 2002

Szajbély Mihály: *A nemzeti narratíva szerepe a magyar irodalmi kánon alakulásában Világos után*. Nemzeti Tankönyvkiadó – Universitas, Bp., 2005

Toldi Éva: *A múltreprezentáció lehetőségei*. Forum, Újvidék [Novi Sad], 2008

White, Hayden: *A történelem terhe.* Ford. Berényi Gábor et. al. Osiris, Bp., 1997

Мађарска књижевност у Војводини

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: Нема

Циљ предмета: Упознавање студената са књижевно-теоријским аспектима регионалног схватања књижевности, изучавање предисторије и историје мађарске књижевности у Војводини.

Исход предмета: Препознавање важности регионалног идентитета, схватање књижевних токова и упознавање књижевних институција. Критичка интерпретација културних токова и књижевних дела.

Садржај предмета

Теоријска настава: Теорија регије, филозофија паланке. Статус мађарске књижевности у Војводини. Предисторија и културна историја региона. Метафора „вилин двор“ и њене књижевно-историјске карактеристике. Почеци и прве институције мађарске књижевности у Војводини. Теорија локалног колорита и „војвођанска“ авангарда. Корнел Сентелеки као оснивач и уметник. Женско писмо између два светска рата. Часопис „Хид“ и превазилажење социјалистичког реализма. Доживљавање природе и егзистенцијална поезија, Ференц Фехер, Иштван Конц. Романописац, космополита и оснивач катедре за мађарски језик и књижевност у Новом Саду Ервин Шинко. Часопис „Ај Симпозион“ и млади стваралоци шездесетих година. Поезија Ота Толнаија и Иштвана Домонкоша. Прозно стваралаштво Ласла Вегела и Нандора Гиона. Перформансе, хепенинзи, гласновна и визуелна уметничка дела. Обнављање песничког говора: Пал Бендер, и суочавање са традицијом, Ото Фењвеши. Најновија генерација младих стваралаца.

Практична настава: Анализа романа мађарске књижевности у Војводини.

Литература

Bori Imre: *A jugoszláviai magyar irodalom története,* Beograd–Forum, Novi Sad, 1999

Bori Imre; Szenteleky Kornél*,* Forum, Novi Sad, 1994

Gerold László: *Jugoszláviai magyar irodalmi lexikon 1918–2000,* Forum, Novi Sad, 2001

Gerold László: *Gion Nándor,* Kalligram, Pozsony, 2009

Harkai Vass Éva: *Sárszegtől délre*, Lavik 92—Timp, Topolya, 2009

Hózsa Éva: *A novella Vajdaságban,* BTK–Vajdasági Magyar Felsőoktatási Koll., Újvidék; 2010

Reményi József Tamás szerk.: *Barbár imák költője,* Kortárs, Budapest, 2000

Thomka Beáta: *Áttetsző könyvtár,* Jelenkor, Pécs, 1993

Utasi Csaba: *Csak emberek,* Forum, Novi Sad, 2000

Toldi Éva: *Egyetlen történeteink;* Felsőmagyarország Kiadó, Miskolc, 2010

Дијалектологија

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета: Упознавање студената са научном апаратуром дијалектологије и структуралним одликама мађарских дијалеката. Рад на терену везан за предмет служи за усвајање методологије прикупљања материјала из дијалектологије.

Исход предмета

Упознавање методологије теренског рада, обављање мањег самосталног теренског рада, способност читања и анализе дијалекатских текстова на свим језичким нивоима.

Садржај предмета

Теоријска настава: Најбитније унутрашње варијанте језика: нормативни књижевни и стандардни језик, дијалекти, стручни језици, језик одређених друштвених група, сленг. Појам дијалеката, социолеката и идиолеката. Истраживање регионалних стандардних језика. Чињенице у дијалектолошким појавама: стварање и њихово ширење. Дијалектолошке појаве на нивоу фонетике, морфологије, синтактике и фразеологије. Општа и специјална дијалектологија. Месни дијалекат, групе дијалеката, регије дијалеката и дијаспоре. Настанак дијалеката. Историја њиховог развоја из аспеката друштвених развоја. Систем данашњих мађарских дијалеката. Карактеристика појединих дијалеката. Разлике у оквиру дијалекта из аспекта животног доба, полова и сл. Функција ситуације и корисника језика у комуникацији: диглосија.

Практична настава: Приказ мађарских дијалеката у Војводини на основу аудио-записа. Историјат, колонизација, миграције. Језичке особине појединих географских подручја.

Литература

Balogh Lajos: *Büki tájszótár.* Vasi Szemle Szerkesztősége, Szombathely 2oo4.

IV. Dialektológiai Szimpozion. Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely 2oo2.

Hajdú–Kázmér: *Magyar nyelvjárási olvasókönyv*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1977.

Jugoszláviai nyelvjárások. Értekezések, monográfiák 1. Újvidék, 1982.

Kiss Jenő: *Magyar dialektológia*. Osiris Kiadó, Budapest, 2001.

Silling István: *Vajdasági magyar nyelvjárási olvasókönyv*. Szabadka, 2010.

Szabó Géza: *A magyar nyelvjárások*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1990.

Szabó József: *Magyarországi és jugoszláviai magyar nyelvjárásszigetek.* Békéscsaba, Kecskemét, Szeged 1990.

Лингвистика текста

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: нема

Циљ предмета је преглед најважнијих питања текстлингвистике, упозавање појмова текстлингвистике и приказивање најважнијих карактеристика мађаских писаних текстова.

Исход предмета

Студенти савладају најважнија знања текстлингвистике, упознају терминологију коју ће знати и употребити приликом анализе текстова, и стичу способност самосталне анализе разних тексова. Стичу способност критичког мишљења и праћења новина у текстлингвистици као и способност примене нових знања.

Садржај предмета

Теоријска настава

Настанак, предмет и општа питања текстлингвистике, теоријска и методолошка питања, дефиниције текста. Дисциплине текстлингвистике и однос са другим научним дисциплинама. Нивои и елементи појединих нивоа текста. Акустика и писана форма текста. Синтакса текста и конекција. Семантика текста и кохезија. Прагматика текста и кохеренција. Структура текста. Типологија текса. Интертекстуалност. Семиотичка текстлингвисика. Креативно проучавање текста.

Практична настава: Детаљно расправљање појединих питања текстлингвистике, обрада најважнијих тема (излагање студената). Анализа текстова.

Литература

Balázs János (1985): *A szöveg*. Budapest, Gondolat.

Petőfi S. János (1990): *Szemiotikai textológia – Didaktika*. Szeged, Acta Acad. Paed.

Petőfi S. János (1990): *Szöveg, szövegtan, műelemzés*. Budapest, Országos Pedagógiai Intézet

Petőfi S. János: A szöveg mint interdiszciplináris objektum. *Nyr.* 112: 219–229.

Szikszainé Nagy Irma (1999): *Leíró magyar szövegtan*. Budapest., Osiris Kiadó

Szemiotikai szövegtan 1–14, Szeged, Acta Acad. Paed.

Tolcsvai Nagy Gábor (2001): *A magyar nyelv szövegtana*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó

Историја културе Мађара

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема.

Циљ предмета

Упознати студенте са историјом (релевантним елементима, карактеристикама, појавама и токовима) мађарске културе са посебним освртом на дуализму номадске и хришћанске културе.

Исход предмета

Студенти ће бити у могућности да посредством овог курса стекну знање које ће им омогућити да релевантне појаве из мађарске књижевности и историје језика анализирају у контексту комплексног приступа.

Садржај предмета

Теоријска настава: Основи културне историје. Номадска култура. Хришћанска култура. Културна историја средњовековне Мађарске краљевине. Ренесанса. Ширење реформације у Мађарској. Духовна оријентација и уметност мађарског барока. Столеће просветитељства. Национална култура XIX. veka: реформе, идеје, уметност. Токови мађарске културе после 1867. године. Прелазак у XX век: сецесија. Одраз европске авангарде у мађарску културну историју. Елементи модерне и савремене (постмодерне) мађарске културе. Култура аристократије, племићког сталежа, култура народа, грађанска култура. Улога и утицај хришћанских религија на развој школства, у доменима уметности (архитекрура, сликарство, вајарство, музика, књижевност). Однос мађарске културе и културе војвођанских Мађара.

Практична настава: Кратки реферати и прикази (презентације) студената из области клтурне историје Мађара, дискусија.

Литература

Domanovszky Sándor: *Magyar művelődéstörténet I–V*. Bp., Magyar Történelmi Társulat, 2003.

Fülöp Géza: *A magyar olvasóközönség a felvilágosodás idején és a reformkorban*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1978.

Kósa László: *Magyar művelődéstörténet*. Budapest, Osiris Kiadó, 2003.

Kósa László: Nemesek, polgárok, parasztok. Budapest, Osiris, 2003.

Kosáry Domokos: *Művelődés a XVIII. századi Magyarországon*. Budapest, Akadémiai, 1996.

Magyar Művelődéstörténeti Lexikon I–XIII. Budapest, Balassi Kiadó, 2003–2012.

Tomsics Emőke–Hanák Péter: *A tegnap világa. Magyarországi városok a századfordulón írásban és képben*. Budapest, Officina Nova, 1992.

Методика наставе мађарског језика и књижевности 2

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета

Оспособљавање студената за примену и развој научних и стручних знања из области методике наставе мађарског језика и књижевности. Интензивније, савременије образовање наставног кадра. Укључивање у живот школе, у образовно-васпитни процес. Упознавање најновијих метода наставе (e-learning).

Исход предмета

Оспособљавање студената за облике наставног и ваннаставног рада, за практичну примену теорије, развијање самосталности, критичности и инвентивности у употреби метода.

Садржај предмета

Теоријска настава: Историја школства и развијање стратегија и метода у настави језика и књижевности. Етика, толеранција и идентитет у настави. Наставна средства и помагала. Проверавање и оцењивање. Конструктивна педагогија. Наука о књижевности и настава књижевности. Разумевање и интерпретација текстова. Лингвистика и учење граматике на часовима матерњег језика. Аспекти и методе учења правописа. Педагог као модел. Проблеми e-learning-а. Школска администрација. Ваннаставне активности, такмичења, додатна и допунска настава. Час у библиотеци. Култ и настава књижевности. Рад са надареном децом и инклузивна настава.

Практична настава: Анализа уџбеника. Састављање тестова и интерактивних тестова. Организација ваннаставних активности. Интерпретација текстова и модерна лингвистика у пракси. Развијање компетенција на часу матерњег језика. Наставне вежбе на часу и у оделењима основне и средње школе, састављање портфолиа на основу извођења наставе и других активности. Учествовање на стручним усавршавањима професора мађарског језика.

Литература

Barták Balázs–Bokányi Péter et al: *Irodalomtankönyv ma.* Budapest, Pont Kiadó, 2002.

Bertók Rózsa–Bécsi Zsófia: *Etikai elméletek/Etikai gyakorlatok*. Ethos, Pécs, 2007.

Gordon Győri János: *Tehetségpedagógiai módszerek*. Budapest, Gondolat 2004.

Karlovitz János: *Tankönyv. Elmélet és gyakorlat*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2001.

Mészáros I.–Németh A.–Pukánszky B.: *Neveléstörténet.* Bp., Osiris, 2004.

Petriné Feyér Judit: *A problémaközpontú csoportmunka*. Bp., Gondolat, 2004.

Veszprémi László: *Didaktika*. Szeged, SZTE, 2005.

Енглески језик А2.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема

Циљ предмета

Циљ предмета јесте да студенти утврде претходно стечено знање енглеског језика и даље унапређују знање вокабулара и граматике, као и да развијају језичке вештине обрађујући теме прилагођене предвиђеном нивоу знања.

Исход предмета

До краја курса студенти савладавају градиво покривено првом половином укупног броја лекција у уџбенику достижући ниво знања између нижег средњег (*pre-intermediate*) и средњег (*intermediate*) нивоа.

Садржај предмета

Практична настава: Вежбе

Комбиновањем елемената традиционалног приступа и комуникативног метода, студенти се упознају са граматичким структурама и вокабуларом, те развијају језичке вештине слушања, читања, говора и писања кроз разноврсне вежбе.

Тематске целине: слободно време, значајни догађаји из приватног живота, свакодневна рутина и посао, посебне прилике и празници, опис физичког изгледа и карактера, одмор и путовање, амбиције и снови.

Граматичке јединице: упитне конструкције; *Present Simple*; *Past Simple*; модални глаголи *should*, *can*, *have to*; *Present Continuous* и *Present Simple*; *Present Continuous* са значењем будућности; компарација придева; конструкције са *going to*, *planning to*, *would like to*, *would rather*; конструкција са *will*; *Present Perfect* и *Past Simple*.

Литература

Cunningham, S. & Moor, P. (2005). *New Cutting Edge. Pre-Intermediate*. Students' book, Workbook, Mini-dictionary. Longman: London.

Cunningham, G. & Redstone, C. (2012). *Face2face. 2nd edition. Pre-Intermediate*. Students' book, Workbook. CUP: Cambridge.

Oxenden, C, Latham-Koenig, C. & Seligson, P. (2005). *New English File. Pre-Intermediate*. Students' book, Workbook. OUP: Oxford.

Енглески језик А2.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Енглески језик А2.1

Циљ предмета

Циљ предмета јесте да студенти наставе да унапређују знање вокабулара и граматике, као и да развијају језичке вештине обрађујући теме прилагођене предвиђеном нивоу знања.

Исход предмета

До краја курса студенти савладавају градиво покривено другом половином укупног броја лекција у уџбенику достижући очекивани средњи ниво знања (*intermediate*).

Садржај предмета

Практична настава: Вежбе

Комбиновањем елемената традиционалног приступа и комуникативног метода, студенти се упознају са граматичким структурама и вокабуларом, те развијају језичке вештине слушања, читања, говора и писања кроз разноврсне вежбе.

Тематске целине: различите земље и културе, живот некад и сад, здравље, интересовања, предмети у свакодневној употреби, одговарајућа особа за посао, новац, имагинарне ситуације.

Граматичке јединице: употреба чланова и квантификатора; модални глаголи *may, might, will*; конструкције са употребом садашњег времена и везника *if, when, before*; *Past Continuous*; конструкција *used to*; герунд; пасивне конструкције; *Present Perfect Continuous*, и *Present Perfect Simple*; *Past Perfect*; кондиционалне реченице.

Литература

Cunningham, S. & Moor, P. (2005). *New Cutting Edge. Pre-Intermediate*. Students' book, Workbook, Mini-dictionary. Longman: London.

Cunningham, G. & Redstone, C. (2012). *Face2face. 2nd edition. Pre-Intermediate*. Students' book, Workbook. CUP: Cambridge.

Oxenden, C, Latham-Koenig, C. & Seligson, P. (2005). *New English File. Pre-Intermediate*. Students' book, Workbook. OUP: Oxford.

Енглески језик Б1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема

Циљ предмета

Циљ предмета је да, у контекстима које даје литература, студенти овладају вештинама читања, писања, слушања и говора на Б1 нивоу Заједничког европског оквира за живе језике, као и да на истом нивоу овладају вокабуларом и граматичким јединицама које обрађује литература.

Исход предмета

На крају курса студент би требало да уме да се (у контекстима које литература пружа) служи вештинама читања, писања, слушања и говора на Б1 нивоу Заједничког европског оквира за живе језике, и да на истом новоу уме да употреби вокабулар и граматичке јединице које су покривене литературом.

Садржај предмета

Практична настава: Вежбе

Теме покривене у првих шест поглавља (модула) курса, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора, обухватају: представљање себе и упознавање других, успомене, различите земље и поднебља, животне приче, планове за будућност, вести и медије.

Граматичке јединице које се обрађују су: питања и кратки одговори, глаголска времена (*Present Simple, Present Continuous, Past Simple, Past Continuous, Present Perfect Simple, Present Perfect Continuous*), конструкције за изражавање будућности, поређење придева са изражавањем суптилнијих разлика, пасив, први кондиционал.

Литература

Cunningham, S. & Moor, P. (2005). *New Cutting Edge. Intermediate*. Students' book with Mini-dictionary. Pearson: London.

Cunningham, S. & Moor, P. (2005). *New Cutting Edge. Intermediate*. Workbook. Pearson: London.

Енглески језик Б1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Енглески језик Б1.1

Циљ предмета

Циљ предмета је да, у контекстима које даје литература, студенти овладају вештинама читања, писања, слушања и говора на Б1 нивоу Заједничког европског оквира за живе језике, као и да на истом нивоу овладају вокабуларом и граматичким јединицама које обрађује литература.

Исход предмета

На крају курса студент би требало да уме да се (у контекстима које литература пружа) служи вештинама читања, писања, слушања и говора на Б1 нивоу Заједничког европског оквира за живе језике, и да на истом новоу уме да употреби вокабулар и граматичке јединице које су покривене литературом.

Садржај предмета

Практична настава: Вежбе

Теме покривене у других шест поглавља (модула) курса, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора, обухватају: друштвене контакте, важне проналаске и објекте, друштво и будућност, необичне приче, правила и слободе, дилеме и одлуке.

Граматичке јединице које се обрађују су: изражавање спонтаних одлука и предвиђања, односне реченице, квантификатори, глаголска времена (*Past Simple, Past Perfect*), први, други и трећи кондиционал, неуправни говор, изражавање обавезе и дозволе у садашњости и прошлости.

Литература

Cunningham, S. & Moor, P. (2005). *New Cutting Edge. Intermediate*. Students' book with Mini-dictionary. Pearson: London.

Cunningham, S. & Moor, P. (2005). *New Cutting Edge. Intermediate*. Workbook. Pearson: London.

Енглески језик Б2.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема

Циљ предмета

Овладавање језичким вештинама на нивоу Б2.1, течно читање и разумевање релативно комплексних општих текстова, добро разумевање свакодневног говореног језика, овладавање вештином писања текстова на опште теме, усмено изражавање ставова и мишљења, разумевање елемената култура енглеског говорног подручја.

Исход предмета

Студент ће бити оспособљен да разуме главне идеје сложенијих текстова који се баве конкретним и апстрактним темама, да компетентно учествује у размени мишљења са говорницима чији је матерњи језик енглески, да износи своје ставове релативно течно и да продукује јасан и повезан писани текст на релативно велики број тема.

Садржај предмета

Практична настава:Вежбе

Комбиновањем традиционалног приступа и комуникативног метода у оквиру курса се развијају све језичке вештине. Настава обухвата прву половину наставних јединица одабране литературе. Обрађују се теме прошлости и садашњости, породице и дома, постигнућа и изума, ума. Обрађују се следеће граматичке целине: понављање глаголских времена, помоћни глаголи, творба именица, герунда и придева, наративна глаголска времена, пасив, перфективна времена, чланови.

Литература

Cunningham, S. & P. Moor (2007). *New Cutting Edge Upper-Intermediate*. Student's book, Workbook, Mini-dictionary. London: Longman.

Crace, A. & Acklam, R. (2012). *New Total English Upper-Intermediate*. Student's book, Workbook. London: Pearson.

Soars, L. & Soars, J. (2006). *New Headway Upper-Intermediate*. Student's book, Workbook. Oxford: Oxford University Press.

Енглески језик Б2.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Енглески језик Б2.1

Циљ предмета

Овладавање језичким вештинама на нивоу Б2.2, течно читање и разумевање релативно комплексних општих текстова, добро разумевање свакодневног говореног језика, овладавање вештином писања текстова на опште теме, усмено изражавање ставова и мишљења, разумевање елемената култура енглеског говорног подручја.

Исход предмета

Студент ће бити оспособљен да разуме главне идеје сложенијих текстова који се баве конкретним и апстрактним темама, да компетентно учествује у размени мишљења са говорницима чији је матерњи језик енглески, да износи своје ставове релативно течно и да продукује јасан и повезан писани текст на релативно велики број тема.

Садржај предмета

Практична настава: Вежбе

Комбиновањем традиционалног приступа и комуникативног метода у оквиру курса се развијају све језичке вештине. Настава обухвата другу половину наставних јединица одабране литературе. Обрађују се теме животних успона и падова, ума, успеха и славе, комуникације међу људима, савремених достигнућа науке. Обрађују се следеће граматичке целине: релативне клаузе, герунд и инфинитив, модални глаголи, будућа глаголска времена, хипотетичке ситуације, управни и неуправни говор.

Литература

Cunningham, S. & P. Moor (2007). *New Cutting Edge Upper-Intermediate*. Student's book, Workbook, Mini-dictionary. London: Longman.

Crace, A. & Acklam, R. (2012). *New Total English Upper-Intermediate*. Student's book, Workbook. London: Pearson.

Soars, L. & Soars, J. (2006). *New Headway Upper-Intermediate*. Student's book, Workbook. Oxford: Oxford University Press.

Енглески језик Б2.3

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Енглески језик Б2.2

Циљ предмета

Даљи развој кодне и комуникативне компетенције на енглеском језику на нивоу Б2.3 (по класификацији Савета Европе) и оспособљавање студената за разумевање различитих типова писаних и говорних текстова и њихове структуре као и за успешну комуникацију у различитим друштвеним ситуацијама.

Исход предмета

Студент ће бити оспособљен да разуме сложеније текстове који се баве конкретним и апстрактним темама, да препозна структуру неких основних типова текстова и у њима пронађе потребне информације, да учествује у разговору на разне теме, да у разговору затражи појашњења и да их разуме, да изрази своје мишљење и да га аргументује, а да при том употребљава разноврстан вокабулар и граматичке структуре.

Садржај предмета

Практична настава: Вежбе

У оквиру предмета студенти практично развијају језичке вештине разумевања говорног језика, читања, усменог и писменог изражавања. Обрађују се граматичке и речничке јединице примерене наведеном нивоу уз употребу савремених наставних метода и расположивих средстава, уз обраду тематских целина из прве половине уџбеника.

Литература

Newbrook, J., Wilson, J. and Acklam, R. (2008). *FCE Gold Plus*. Coursebook and Exam Maximiser. Pearson Education, Harlow.

Haines, S and Stewart, B. (2008). *First Certificate Masterclass*. Student's book and Workbook OUP, Oxford.

Longman Dictionary of Contemporary English. 5th ed. Pearson Education, Harlow.

Oxford Advanced Learner's Dictionary. 8th ed. OUP, Oxford.

Macmillan English Dictionary for Advanced Learners. Macmillan Education, Oxford.

Енглески језик Б2.4

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Енглески језик Б2.3

Циљ предмета

Даљи развој кодне и комуникативне компетенције на енглеском језику на нивоу Б2.3 (по класификацији Савета Европе) и оспособљавање студената за разумевање различитих типова писаних и говорних текстова и њихове структуре као и за успешну комуникацију у различитим друштвеним ситуацијама.

Исход предмета

Студент ће бити оспособљен да разуме сложеније текстове који се баве конкретним и апстрактним темама, да препозна структуру неких основних типова текстова и у њима пронађе потребне информације, да учествује у разговору на разне теме, да у разговору затражи појашњења и да их разуме, да изрази своје мишљење и да га аргументује, а да при том употребљава разноврстан вокабулар и граматичке структуре.

Садржај предмета

Практична настава: Вежбе

У оквиру предмета студенти практично развијају језичке вештине разумевања говорног језика, читања, усменог и писменог изражавања. Обрађују се граматичке и речничке јединице примерене наведеном нивоу уз употребу савремених наставних метода и расположивих средстава, уз обраду тематских целина из друге половине уџбеника.

Литература

Newbrook, J., Wilson, J. and Acklam, R. (2008). *FCE Gold Plus*. Coursebook and Exam Maximiser. Pearson Education, Harlow.

Haines, S and Stewart, B. (2008). *First Certificate Masterclass*. Student's book and Workbook OUP, Oxford.

Longman Dictionary of Contemporary English. 5th ed. Pearson Education, Harlow.

Oxford Advanced Learner's Dictionary. 8th ed. OUP, Oxford.

Macmillan English Dictionary for Advanced Learners. Macmillan Education, Oxford.

Француски језик А1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: уписан један од студијских програма на Филозофском факултету

Циљ предмета:

Стицање основних језичких вештина и основне комуникативне компетенције француског језика.

Исход предмета

Студенти су у стању да поздраве и да се представе на француском, као и да представе неког. Могу да позову и да одговоре на позив.

Садржај предмета

Практична настава

Комуникативна компетенција: Поздрављање. Представљање. Израђавање личног става. Коришћење формулара. Позивање и одговор на позив.

Култура и цивилизација: Основни појмови о Француској и другим франкофоним земљама.

Граматика: Презент правилних и најчешћих неправилних глагола. Члан (одређени, неодређени и сажети). Број. Род. Постављање питања. Негација. Личне заменице (ненаглашене и наглашене).

Лексика: Најчешће употребљаване речи у свакодневној комуникацији.

Разумевање звучног записа и писаног текста. Усмено и писмено изражавање на елементарном нивоу.

Литература

Girardet, J. et Pécheur, J., *Campus 1*, CLE International, Paris, метода за учење француског језика

М. Папић, *Граматика француског језика*.

Француски језик А1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Одслушан/положен испит из Француског језика – почетни курс I (А1.1)

Циљ предмета:

Стицање језичких вештина и развијање језичке и комуникативне компетенције на нивоу А1 учења француског језика.

Исход предмета

Студенти владају комуникативном компетенцијом француског језика на нивоу А1 европског језичког оквира.

Садржај предмета

Практична настава

Комуникативна компетенција: изражавање слагања и неслагања. Изражавање података о личном животу. Сналажење у простору и времену. Изражавање личног мишљења.

Култура и цивилизација: свакодневни живот у Француској. Градови у Француској. Празници. Сликарство. Музика.

Граматика: Passé composé. Показни и присвојни придеви. Предлози. Презент индикатива и императива повратних глагола. Изражавање времена. Изражавање циља, узрока, последице и опозиције.

Лексика: најчешће употребљаване речи које се односе на околину, породицу, свакодневни живот.

Разумевање звучног записа и писаног текста. Усмено и писмено изражавање на нивоу А1.

Литература

Girardet, J. et Pécheur, J., *Campus 1*, CLE International, Paris, метода за учење француског језика

М. Папић, *Граматика француског језика*.

Француски језик А2.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Одслушан/положен испит из Француског језика – почетни курс II (А1.2) **или** владање француским језиком на нивоу А1 европског језичког оквира (провера тестом на почетку године).

Циљ предмета:

Подизање нивоа језичких вештина и развијање језичке и комуникативне компетенције на ниво А2 европског језичког оквира.

Исход предмета

Студенти у потпуности владају комуникативном компетенцијом на нивоу А1 европског језичког оквира, као и појединим елементима комуникативне компетенције на нивоу А2 европског језичког оквира.

Садржај предмета

Практична настава

Комуникативна компетенција: описивање прошлих догађаја.

Култура и цивилизација: историја Француске. Исхрана у Француској. Географија Француске.

Граматика: Passé Composé. Партитивни члан. Изражавање количине.

Лексика: Речи које се користе за физичко и психолошко описивање људи, описивање ситуације, догађаја и околине. Описивање личних активности и доживљаја. Изражавање трајања.

Разумевање звучног записа и писаног текста. Усмено и писмено изражавање оквирно на нивоу А2.

Литература

Flumian, C., Labascoule J., Lause C. et Royer C., *Nouveau Rond-Point 1*, Maison des langues, Paris, метода за учење француског језика

М. Папић, *Граматика француског језика*.

Француски језик А2.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Од слушан/положен испит из Француског језика – нижи средњи I (А2.1)

Циљ предмета:

Подизање нивоа језичких вештина и развијање језичке и комуникативне компетенције на ниво А2 европског језичког оквира.

Исход предмета

Студенти владају комуникативном компетенцијом француског језика на нивоу А2 европског језичког оквира.

Садржај предмета

Практична настава

Комуникативна компетенција: Коментар новинских чланака. Изражавање жеље, обавеза, забрана. Давање и тражење дозволе. Тражење информација у научним текстовима.

Култура и цивилизација: Књижевност. Медији у Француској. Французи и здравље. Исхрана у Француској. Живот у франкофоним земљама.

Граматика: Изражавање будућности. Заменице директног и индиректног објекта. Просте релативне заменице. Прилози. Партитивни члан. Présent progressif et passé récent. Компарација придева.

Лексика: Изражавање навика и уобичајених радњи. Речи из домена разних професионалних активности. Речник из домена здравља.

Разумевање звучног записа и писаног текста. Усмено и писмено изражавање на нивоу А2.

Литература

Flumian, C., Labascoule J., Lause C. et Royer C., *Nouveau Rond-Point 1*, Maison des langues, Paris, метода за учење француског језика

М. Папић, *Граматика француског језика*.

Француски језик Б1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Владање француским језиком на нивоу А2 европског језичког оквира (провера тестом на почетку године).

Циљ предмета:

Подизање нивоа језичких вештина и развијање језичке и комуникативне компетенције на ниво Б1 европског језичког оквира.

Исход предмета

Студенти у потпуности владају комуникативном компетенцијом на нивоу А2 европског језичког оквира.

Садржај предмета

Практична настава

Комуникативна компетенција: описивање прошлих догађаја. Живот у граду.

Култура и цивилизација: историја Француске. Исхрана у Француској. Географија Француске.

Граматика: Passé Composé/Imparfait. Партитивни члан. Изражавање количине. Кондиционал.

Лексика: Речи које се користе за физичко и психолошко описивање људи, описивање ситуације, догађаја и околине. Описивање личних активности и доживљаја. Изражавање трајања.

Разумевање звучног записа и писаног текста. Усмено и писмено изражавање оквирно на нивоу Б1.

Литература

Flumian, C., Labascoule J., Lause C. et Royer C., *Nouveau Rond-Point 2*, Maison des langues, Paris, метода за учење француског језика

М. Папић, *Граматика француског језика*.

Француски језик Б1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Одслушан/положен испит из Француског језика – средњи I (Б1.1)

Циљ предмета:

Подизање нивоа језичких вештина и развијање језичке и комуникативне компетенције на ниво B1 европског језичког оквира.

Исход предмета

Студенти владају комуникативном компетенцијом француског језика на нивоу А2 и појединим елементима нивоа Б1 европског језичког оквира.

Садржај предмета

Практична настава

Комуникативна компетенција: Коментар новинских чланака. Изражавање жеље, обавеза, забрана. Давање и тражење дозволе. Тражење информација у научним текстовима.

Култура и цивилизација: Књижевност. Медији у Француској. Французи и здравље.

Граматика: Изражавање будућности. Сибжонтив. Релативна заменица: dont. Плускамперфекат. Заменице директног и индиректног објекта.

Лексика: Изражавање навика и уобичајених радњи. Речи из домена разних професионалних активности. Речник из домена здравља.

Разумевање звучног записа и писаног текста. Усмено и писмено изражавање на нивоу Б1.

Литература

Flumian, C., Labascoule J., Lause C. et Royer C., *Nouveau Rond-Point 2*, Maison des langues, Paris, метода за учење француског језика

М. Папић, *Граматика француског језика*.

Италијански језик А1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: уписан одговарајући студијски програм

Циљ предмета разумевање и употреба италијанског језика у свакодневним приликама; представити себе и друге, дати о себи и другима основне податке (порекло, адресу, телефон,...), тражити сличне податке и информације.

Исход предмета Оспособљавање студената за комуникацију на италијанском језику у складу са дескрипторима за А1 ниво Заједничког европског референтног оквира.

Садржај предмета

Практична настава (0+4) – састоји се од вежби из морфосинтаксе (0+2), лекторских вежби (0+1) и вежби обраде текста и говора (0+1).

Вежбе из морфосинтаксе: Италијански алфабет. Акценат. Појам дифтонга, трифтонга и хијата. *Elisione, troncamento*. Род и број именица и придева. Одређени и неодређени члан. Предлози и спајање предлога са одређеним чланом. Заменице: личне заменице у функцији субјекта, ненаглашене и наглашене личне заменице у функцији директног објекта. Повратне заменице. Показни придеви и заменице (*questo, quello*). Посесивни придеви и заменице. Речце *ci, ne*. Правилни глаголи све 3 конјунгације у презенту *(indicativo presente*). Модални глаголи: *volere, potere, dovere.* Неправилни глаголи: *fare, dare, stare, andare, sapere, venire, uscire, dire, bere, piacere, dispiacere*. Прилози за место, време, начин. Основни и редни бројеви до 1000.

Лекторске вежбе: оспособљавање студената за коректан изговор речи и реченица; усмено и писмено разумевање кратких и елементарних италијанских текстова са освртом на елементе италијанске културе и цивилизације (основни појмови о италијанској географији, италијанским градовима, свакодневним навикама Италијана и типичном начину исхране).

Вежбе обраде текста и говора: препознавање облика и садржаја усвојених у спровођењу оквирног програма и писање састава на задату тему.

Литература

Основни приручници: L. Ziglio- G. Rizzo, *L'espresso 1*, Firenze 2001

S. Nocchi, *Grammatica pratica della lingua italiana*, Firenze 2001

Додатна литература: С. Модерц, *Граматика италијанског језика*, Београд 2006.

И.Клајн, *Италијанско српски речник*, Београд 1996.

Италијански језик А1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: одслушан/ положен испит из Италијанског језика А1.1

Циљ предмета Разумевање и употреба фреквентних реченица у разним приликама (у јавном и приватном животу). Комуницирање у простим и рутинским ситуацијама. Писање кратких и једноставних текстова у циљу комуникације, интеракције и описивања.

Исход предмета Оспособљавање студената за комуникацију на италијанском језику у складу са дескрипторима за А1 ниво Заједничког европског референтног оквира.

Садржај предмета

Практична настава (0+4) – састоји се од вежби из морфосинтаксе (0+2), лекторских вежби (0+1) и вежби обраде текста и говора (0+1).

Вежбе из морфосинтаксе: Посесивни придеви и заменице. Компарација придева: компаратив и суперлатив (релативини и апсолутни). Неодређени придеви и заменице. Заменице: наглашене и ненаглашене личне заменице у функцији индиректног објекта. Повратни глаголи. Безлична форма.Прошла времена *passato prossimo* и *imperfetto* (облици и употреба). Кондиционал прости (облици). Основни и редни бројеви преко 1000.

Лекторске вежбе: Увежбавање изговора речи и реченица, усмено и писмено изражавање на италијанском језику уз коришћење једноставних текстова са елементима италијанске културе и цивилизације који се односе на савремени живот (становање, одевање, слободно време, спорт).

Вежбе обраде текста и говора: препознавање облика и садржаја усвојених у спровођењу оквирног програма и писање састава на задату тему.

Литература

Основни приручници: L. Ziglio- G. Rizzo, *L'espresso 1*, Firenze 2001

L. Ziglio- G. Rizzo, *L'espresso 2*, Firenze 2001

S. Nocchi, *Grammatica pratica della lingua italiana*, Firenze 2001

Додатна литература: С. Модерц, *Граматика италијанског језика*, Београд 2006.

И.Клајн, *Италијанско српски речник*, Београд 1996.

Италијански језик А2.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: одслушан/ положен испит из Италијанског језика А1.2

Циљ предмета

Добро сналажење у једноставној комуникацији и израда кратких, тематски разноврсних текстова (опис искуства, догађаја у прошлости, опис будућности, исказивање снова, жеља, планова, и наредби).

Исход предмета Оспособљавање студената за комуникацију на италијанском језику у складу са дескрипторима за А2 ниво Заједничког европског референтног оквира.

Садржај предмета

Практична настава (0+4) – састоји се од вежби из морфосинтаксе (0+2), лекторских вежби (0+1) и вежби обраде текста и говора (0+1).

Вежбе морфосинтаксе: Употреба прошлих времена (*imperfetto* и *passato prossimo*).Футур (облици и употреба). Релативне заменице. Императив (облици и употреба). Императив са здруженим заменицама. Кондиционал прости (различите употребе).

Лекторске вежбе: Увежбавање изговора речи и реченица, усмено и писмено изражавање на италијанском језику уз коришћење једноставних текстова са елементима италијанске културе и цивилизације који се односе на савремени живот (опис личности и карактера, активности у слободно време, одлазак у биоскоп и позориште, посета музеју, здрава исхрана и прехрамбене навике, људско тело, здравље и спорт).

Вежбе обраде текста и говора: препознавање облика и садржаја усвојених у спровођењу оквирног програма и писање састава на задату тему.

Литература

Основни приручници: L. Ziglio- G. Rizzo, *L'espresso 2*, Firenze 2001

S. Nocchi, *Grammatica pratica della lingua italiana*, Firenze 2001

Додатна литература: С. Модерц, *Граматика италијанског језика*, Београд 2006.

И.Клајн, *Италијанско српски речник*, Београд 1996.

Италијански језик А2.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: одслушан/ положен испит из Италијанског језика А2.1

Циљ предмета

Razумевање главне мисли комплексних текстова са конкретним и апстрактним темама.

Добро сналажење у комуникацији са говорницима италијанског језика и изради кратких, тематски разноврсних текстова.

Исход предмета Оспособљавање студената за комуникацију на италијанском језику у складу са дескрипторима за А2 ниво Заједничког европског референтног оквира.

Садржај предмета

Практична настава (0+4) – састоји се од вежби из морфосинтаксе (0+2), лекторских вежби (0+1) и вежби обраде текста и говора (0+1).

Вежбе из морфосинтаксе: Увођење хипотетичних реченица (први тип). Прошла времена индикатива: *trapassato prossimo, passato remoto* (облици). Упоредна примена имперфекта, перфекта и осталих прошлих времена. Увод у слагање времена. Увођење конјунктива презента и прошлог времена (облици и основна употреба). Кондиционал прошли (облици и употреба).

Лекторске вежбе: Увежбавање изговора речи и реченица, усмено и писмено изражавање на италијанском језику уз коришћење једноставних текстова са елементима италијанске културе и цивилизације који се односе на савремени живот (опис стамбеног простора, представљање пријатеља, комуникација у пословном контексту, опис живота у граду и на селу).

Вежбе обраде текста и говора: препознавање облика и садржаја усвојених у спровођењу оквирног програма и писање састава на задату тему. Неговање разноврсне лексике у усменом и писменом изражавању на италијанском језику,

Литература

Основни приручници: L. Ziglio- G. Rizzo, *L'espresso 2*, Firenze 2001

L. Ziglio- G. Rizzo, *L'espresso 3*, Firenze 2001

S. Nocchi, *Grammatica pratica della lingua italiana*, Firenze 2001

Додатна литература: С. Модерц, *Граматика италијанског језика*, Београд 2006.

И.Клајн, *Италијанско српски речник*, Београд 1996.

ИТАЛИЈАНСКИ ЈЕЗИК Б1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Одслушан / положен испит из Италијанског језика А2.2/ познавање италијанског језика (савладан А2 ниво Заједничког европског референтног оквира)

Циљ предмета Разумевање разноврсних текстова било конкретног, било апстрактног садржаја.

Исход предмета Оспособљавање студената за комуникацију на италијанском језику у складу са дескрипторима за Б1 ниво Заједничког европског референтног оквира. Комуницирање у сложенијим ситуацијама са италијанским говорницима. Писмено изражавање на основу ширег избора тема.

Садржај предмета

Практична настава за Италијански језик Б1.1 (0+4) састоји се од вежби из морфосинтаксе (0+2), лекотрских вежби (0+1), и вежби обраде текста и говора (0+1).

Вежбе из морфосинтаксе: Ревизија времена и начина. Слагање времена у целости. Конјунктив имперфекта и плусквамперфекта (облици и употреба). Посебни облици компарације придева.

Лекторске вежбе: оспособљавање студената за усмено и писмено излагање садржаја и коментара на разноврсне тематике из историје италијанске књижевности од XIX века до данашњих дана као и на попратне културне и цивилизацијске појаве (утицај медија и реклама, облици савремене комуникације, промењена улога породице).

Вежбе обраде текста и говора: тумачење и анализа изворних текстова (говорних и писаних), стимулисање писменог и усменог изражавања.

Литература

Основни приручник: L. Ziglio- G. Rizzo, *L'espresso 3*, Firenze 2001

Додатна литература :

G. Patota, *Grammatica di riferimento della lingua italiana per stranieri*, Firenze 2003

N. Zingarelli, *Vocabolario della lingua italiana*, Bologna 2004

И.Клајн, *Италијанско српски речник*, Београд 1996

ИТАЛИЈАНСКИ ЈЕЗИК Б1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Одслушан/ положен испит из Италијанског језика Б1.1

Циљ предмета

Razумевање главне мисли комплексних текстова са конкретним и апстрактним темама. Вођење течне конверзације са италијанским саговорницима о друштвеним и професионалним темама.

Исход предмета

Оспособљавање студената за комуникацију на италијанском језику у складу са дескрипторима за Б1 ниво Заједничког европског референтног оквира. Комуницирање у сложенијим ситуацијама са италијанским говорницима. Састављање јасних и сложених текстова, структурално и кохерентно добро повезаних.

Садржај предмета

Практична настава за предмет Италијански језик Б1.2 (0+4) састоји се од вежби морфосинтаксе (0+2), лекотрских вежби (0+1), и вежби обраде текста и говора (0+1).

Вежбе морфосинтаксе: Герунд прошли. Инфинитив прошли. Хипотетичне реченице у целости. Директни и индиректни говор. Увежбавање слагања времена. Пасив.

Лекторске вежбе: Неговање разноврсне лексике у усменом и писменом изражавању на италијанском језику, иначе и у циљу усвајања основне терминологије из разних области савремене италијанске културе (екологија, међуљудски односи, здрава храна и генетски модификована исхрана, опис туристичких места у Италији, италијанска гастрономија).

Вежбе обраде текста и говора: тумачење и анализа изворних текстова (говорних и писаних), стимулисање писменог и усменог изражавања.

Литература

Основни приручник: L. Ziglio- G. Rizzo, *L'espresso 3*, Firenze 2001

Додатна литература: G.. Patota, *Grammatica di riferimento della lingua italiana per stranieri*, Firenze 2003

N. Zingarelli, Vocabolario della lingua italiana, Bologna 2004

И.Клајн, *Италијанско српски речник*, Београд 1996

Мађарски језик А1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета

Циљ предмета је да се студенти упознају са карактеристикама мађарског језика, да науче изговор мађарских гласова и да читају мађарске текстове као и да буду у стању да обаве најосновнију комуникацију на мађарском језику.

Исход предмета

Студенти по завршетку курса треба да разумеју и да се оспособе да врше најосновнију комуникацију на мађарском језику.

Садржај предмета

Теоријска настава

Практична настава:

Теме покривене у првих пет поглавља курса, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора. Теме обухватају: поздрављање, упознавање, представљање, основно сналажење у простору, куповина, боје, попуњавање једноставних личних обарзаца.

Студентима се предочава генолошка и типолошка различитост између српског и мађарског језика, аглутинативо својство мађарског језика.

Граматичке јединице које се обрађују су: гласови у мађарском језику, значај дужине гласова, принцип хармоније самогласника, реченице са именским предикатом, чланови, основни прилози за место, постпозиције, месни падежни наставци, акузатив, основни и редни бројеви, коњугација глагола субјекатске промене, мхожина именских речи, датив, глаголски префикси, придеви, боје, изражавање присвојног односа (једнини), потенцијал (глаголи на –hat) у мађарском језику.

Литература

Halló, itt Magyarország I., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.
Ференц Баги: Мађарски језик, Институт за мађарски језик, књижевност и хунгаролошка истраживања, Нови Сад, 1990.
Андрић Едита: Лексикологија и морфологија мађарског језика. Филозофски факултет – Одсек за хунгарологију, Нови Сад, 2003.

Мађарски језик А1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из предмета А1.1. или тест одговарајућег нивоа

Циљ предмета

Циљ предмета је да се студенти упознају са карактеристикама мађарског језика, да науче изговор мађарских гласова и да читају мађарске текстове као и да буду у стању да обаве најосновнију комуникацију на мађарском језику.

Исход предмета

Студенти по завршетку курса треба да разумеју и да се оспособе да врше најосновнију комуникацију на мађарском језику.

Садржај предмета

Теоријска настава

Практична настава:

Теме покривене у следећих пет поглавља курса, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора. Теме обухватају: стан и становање, успостављање формалне комуникације, колико има сати, изражавање временског односа, делови тела, посета лекару, облачење, лична хигијена, посете, сналажење у саобраћају, распоред дневних акривности.

Граматичке јединице које се обрађују су: основи прилози за место, месни падежни наставци; инесив, супересив, као и акузатив, илатив и сублатив, конјугација глагола објекатске промене у множини, елатив и делатив, адесив, аблатив, и датив, глаголски префикси, темпорал, ред речи глаголских префикса, присвојни лични наставци, изражавање присвојних односа (у множини), инструментал, прошло време (субјектска и објекатска промена) у мађарском језику.

Литература

Halló, itt Magyarország I., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.
Ференц Баги: Мађарски језик, Институт за мађарски језик, књижевност и хунгаролошка истраживања, Нови Сад, 1990.
Андрић Едита: Лексикологија и морфологија мађарског језика. Филозофски факултет – Одсек за хунгарологију, Нови Сад, 2003.

Мађарски језик А2.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из предмета А1.2. или тест одговарајућег нивоа

Циљ предмета

Циљ предмета је да се студенти још боље упознају са карактеристикама мађарског језика, да утврде претходно знање мађарског језика, да науче изговор мађарских гласова и да читају мађарске текстове као и да буду у стању да обаве најосновнију комуникацију на мађарском језику, да даље уче вокабулар и граматику и развијају језичке вештине, обрађујући теме прилагођене њиховом нивоу знања.

Исход предмета

Добивши основна знања из граматике мађарског језика стварају се предуслови за могућност обављања основне усмене и писмене комункикације на мађарском језику.

Садржај предмета

Теоријска настава

Практична настава:

Теме покривене у следећих пет поглавља курса, односно следећих пет лекција из уџбеника, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора. Теме обухватају: родбински називи у мађарском језику, куповина, у ресторану: назив јела и пића, намештај и уређење стана, градови, знаменитости градова, животиње, природне појаве, спорт, канцеларија, канцеларијски намештај, професионална оријентација.

Граматичке јединице које се обрађују су: знак за множину поседа, објекатска конјугација глагола, инструментал, личне заменице у падежима, зависне месне реченице, показне заменице у падежима, прилози за начин, прошло време глагола, наставак –lak/lek, временске реченице, компарација придева, присвојне заменице, императив, индиректни говор, будуће време

Литература

Halló, itt Magyarország I., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.
Ференц Баги: Мађарски језик, Институт за мађарски језик, књижевност и хунгаролошка истраживања, Нови Сад, 1990.
Андрић Едита: Лексикологија и морфологија мађарског језика. Филозофски факултет – Одсек за хунгарологију, Нови Сад, 2003.

Мађарски језик А2.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из предмета А2.1. или тест одговарајућег нивоа

Циљ предмета

Циљ предмета је да се студенти упознају са карактеристикама мађарског језика, да науче изговор мађарских гласова и да читају мађарске текстове као и да буду у стању да обаве најосновнију комуникацију на мађарском језику.

Исход предмета

Усвајање граматичких јединица и знања везаних за формирање озбиљнијих текстова. Стварају се предуслови за комуникаицију на вишем, напредном нивоу.

Садржај предмета

Теоријска настава

Практична настава:

Теме покривене преосталих пет поглавља књиге, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора. Теме обухватају: путовања, летовање, зимовање, празници, годишњице, прославе, куповина, распродаје, позориште, биоскоп, градски саобраћај, упутства за долађење на одредиште, саобраћајни прописи, проналажење изгубљених ствари.

Граматичке јединице које се обрађују су: зависне речеинце, упућивачке речи и везници, конјугација инфинитива, узрочне реченице, упитна речца »–е«, конструкције са модалним глаголима, саставне независне реченице, субјекатске и објекатске зависне реченице, кондиционал глагола, раставне независне реченице, експликативне зависне реченице, жељне реченице, каузативни глаголи, глаголски придеви и прилози, суфикси за грађење речи.

Литература

Halló, itt Magyarország I., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.
Ференц Баги: Мађарски језик, Институт за мађарски језик, књижевност и хунгаролошка истраживања, Нови Сад, 1990.
Андрић Едита: Лексикологија и морфологија мађарског језика. Филозофски факултет – Одсек за хунгарологију, Нови Сад, 2003.

Мађарски језик Б1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: положен квалификациони тест са одговарајућим бројем бодова или положен испит Мађарски језик А2.2.

Циљ предмета

Циљ предмета је да у контекстима које даје литература студенти овладају вештинама читања, писања, слушања и говора на Б1.1 нивоу Заједничког европског оквира за живе језике, као и да на истом нивоу овладају вокабуларом и граматичким јединицама које обрађује литература.

Исход предмета

На крају курса студент би требало да уме да се (у контекстима које литература пружа) служи вештинама читања, писања, слушања и говора на Б1 нивоу Заједничког европског оквира за живе језике, и да на истом новоу уме да употреби вокабулар и граматичке јединице које су покривене литературом.

Садржај предмета

Теоријска настава

Практична настава:

Теме покривене у првих пет поглавља курса, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора. Теме обухватају: представљање себе и упознавање других, успомене, разговор о биографији својој и познатих личности, животне приче, планови за будућност, сналажења на јавним местима (банка, пошта), у саобраћајним ситуацијама (знаци, прекршаји, конверзација са саобраћајном полицијом итд.).
Граматичке јединице које се обрађују су: заменице (посебно односне, реципрочне и повратне), употреба и правопис датума, компарација придева и прилошке одредбе за начин који се граде од компаратива придева, присвојни знак –é, изражавање упоређивања и одређивање степена и мере, императив глагола.

Литература

Halló, itt Magyarország II., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.
Андрић Едита: Лексикологија и морфологија мађарског језика. Филозофски факултет – Одсек за хунгарологију, Нови Сад, 2003.

Андрић Едита: Структура синтагми и реченица у савременом мађарском језику. Филозофски факултет – Одсек за хунгарологију, Нови Сад, 2008.

Мађарски језик Б1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: одслушан предмет Мађарски језик Б1.1.

Циљ предмета

Циљ предмета је да у контекстима које даје литература студенти овладају вештинама читања, писања, слушања и говора на Б1.2 нивоу Заједничког европског оквира за живе језике, као и да на истом нивоу овладају вокабуларом и граматичким јединицама које обрађује литература.

Исход предмета

На крају курса студент би требало да уме да се (у контекстима које литература пружа) служи вештинама читања, писања, слушања и говора на Б1 нивоу Заједничког европског оквира за живе језике, и да на истом новоу уме да употреби вокабулар и граматичке јединице које су покривене литературом.

Садржај предмета

Теоријска настава

Практична настава

Теме покривене у других пет поглавља курса, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора обухватају: друштвени контакти, лечење (амбулантно и болничко), разговор о верским и државним празницима (обичаји и начин прославе), временске прилике, путовања, прописи у вези са путовањима (осигурање, царина итд.), важни проналасци и објекти, необичне приче, правила и слободе, дилеме и одлуке.
Граматичке јединице које се обрађују су: релативне глаголске основе испред императива, и неправилни облици, одређена коњугација интранзитивних глагола, индиректни говор, будуће време глагола, узрочне зависне реченице, употреба императивног облика глагола у сложеним реченицама, изражавање намене, употреба инфинитива уз модалне глаголе и придевске предикате.

Литература

Halló, itt Magyarország II., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.
Андрић Едита: Лексикологија и морфологија мађарског језика. Филозофски факултет – Одсек за хунгарологију, Нови Сад, 2003.

Андрић Едита: Структура синтагми и реченица у савременом мађарском језику. Филозофски факултет – Одсек за хунгарологију, Нови Сад, 2008.

Мађарски језик Б2.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: резултат са дијагностичког теста пре почетка наставе или положени испити средњег нивоа Б1.2.

Циљ предмета

Овладавање језичким вештинама на нивоу Б2.1 (класификација Савета Европе), течно читање и добро разумевање релативно комплексних општих текстова, добро разумевање свакодневног говорног језика, овладавање вештином писања краћих текстова на опште теме, усмено изражавање мишљења, ставова, планова и жеља, разумевање елемената културе мађарског говорног подручја (историја, обичаји, празници, друштвено уређење, медији, поткултуре)

Исход предмета

Студент ће бити оспособљен да разуме главне идеје сложенијих текстова који се баве конкретним и апстрактним темама, укључујући и специјализоване садржаје из области своје струке, да компетентно учествује у размени мишљења са говорницима чији је матерњи језик мађарски, да износи своје ставове релативно течно и без напора и да продукује јасан и повезан писани текст на релативно велики број тема.

Садржај предмета

Теоријска настава

Практична настава:

Студенти се упознају са граматичким структурама и вокабуларом мађарског језика кроз разноврсне вежбе у којима су подједнако заступљене све језичке вештине. Поред тога, студенти се упознају са аспектима мађарске културе. Настава обухвата пет јединица наведене литературе.

Теме: разговор о кваровима на аутомобилу и апарата у кући, поправка истих, разговор о спорту, честитке поводом разних догађаја (имендана, поводом венчања, рођења детета, унапређења), огласи и оглашавање, разговори у вези са огласима, интервјуи, разговори око запошљавања и однос са претпостављенима, жалбе, молбе, учтиво обраћање у кондиционалу.
Граматика: изражавање узрочних односа, употреба конструкција са инфинитивом, контрукција „szokott + ni“ са и без модалног глагола, саставне независно сложене реченице, експликативне и закључне зависне реченице, кондиционал садашњи и прошли, субјекатска и објекатска коњугација у кондиционалу, супротне независне реченице

Литература

Halló, itt Magyarország II., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.
Андрић Едита: Лексикологија и морфологија мађарског језика. Филозофски факултет – Одсек за хунгарологију, Нови Сад, 2003.

Андрић Едита: Структура синтагми и реченица у савременом мађарском језику. Филозофски факултет – Одсек за хунгарологију, Нови Сад, 2008.

Мађарски језик Б2.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: резултат са дијагностичког теста пре почетка наставе или положени испити средњег нивоа Б2.1.

Циљ предмета

Овладавање језичким вештинама на нивоу Б2.1 (класификација Савета Европе), течно читање и добро разумевање релативно комплексних општих текстова, добро разумевање свакодневног говорног језика, овладавање вештином писања краћих текстова на опште теме, усмено изражавање мишљења, ставова, планова и жеља, разумевање елемената културе мађарског говорног подручја (историја, обичаји, празници, друштвено уређење, медији, поткултуре)

Исход предмета

Студент ће бити оспособљен да разуме главне идеје сложенијих текстова који се баве конкретним и апстрактним темама, укључујући и специјализоване садржаје из области своје струке, да компетентно учествује у размени мишљења са говорницима чији је матерњи језик мађарски, да износи своје ставове релативно течно и без напора и да продукује јасан и повезан писани текст на релативно велики број тема.

Садржај предмета

Теоријска настава

Практична настава:

Студенти се упознају са граматичким структурама и вокабуларом мађарског језика кроз разноврсне вежбе у којима су подједнако заступљене све језичке вештине. Подизање нивоа комуникативне и језичке компетенције студената на основу преосталих пет јединица наведене литературе.

Теме: афинитети и хобији, разонода и забава, разговор о изгубљеним и нађеним стварима, о куповини и услугама, изражавање задовољства и незадовољства, писање приватне и службене кореспонденције, описивање знаменитости градова, туристичке туре, упознавање са географским, историјским и културним знаменитостима Републике Мађарске, позивање и одлажење у госте,

Граматика: супротне независне реченице, експликативне, узрочне, поредбене, допусне реченице, жељне реченице, прилози за место са заменичким карактеристикама, каузативни глаголи, глаголски придеви садашњи и девербалне именице на –ó/ő, глаголски придеви прошли, потенцијал глагола, глаголски прилози, суфикси за грађење именица, придева.

Литература

Halló, itt Magyarország II., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.
Андрић Едита: Лексикологија и морфологија мађарског језика. Филозофски факултет – Одсек за хунгарологију, Нови Сад, 2003.

Андрић Едита: Структура синтагми и реченица у савременом мађарском језику. Филозофски факултет – Одсек за хунгарологију, Нови Сад, 2008.

Основи граматике српског језика: фонетика и морфологија

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Упознавање са историјатом стандардизовања српског језика. Овладавање основним знањима о устројству функционисања фонолошког и морфолошког система српског језика.

Исход предмета: Савладане основе граматике српског језика. Могућност коришћења литературе на српском језику

Садржај предмета

***Теоријска настава*:** Књижевни језик код Срба у предвуковском периоду. Вукова правописна и језичка реформа. Стандардни српски језик данас. Увод у фонологију: основни појмови, консонантске и вокалске фонеме: инвентар. Прозодијски систем: инвентар и дистрибуција. Фонолошке алтернације. Основни појмови морфологије. Врсте речи и њихове основне карактеристике. Лексичко-семантичке и морфолошке карактеристике именичких речи. Категоријална обележја глагола. Глаголске врсте и структура грађења глаголских облика.

***Практична настава (вежбе)*:** Рад на тексту, говорне вежбе, провера знања тестирањем

Литература:

Кашић, Јован; Јерковић, Јован. *Српскохрватски хрватскосрпски језик*, Уџбеник за I разред средње школе, Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1980;

Кашић, Јован; Јерковић, Јован. *Српскохрватски хрватскосрпски језик*, Уџбеник за II разред средње школе, Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1977;

Клајн, Иван. *Језик око нас*, Београд: Нолит, 1980;

Клајн, Иван. *Граматика српског језика*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 2005;

Мразовић, Павица. *Граматика српскохрватског језика за странце.* Сремски Карловци/Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2009;

Пешикан, Митар; Јерковић, Јован; Пижурица, Мато. *Правопис српскога језика*, Нови Сад: Матица српска, 2010;

Станојчић, Живојин; Поповић, Љубомир; Мицић, Стеван. *Савремени српскохрватски језик и култура изражавања*, Нови Сад/Београд: Завод за уџбенике, 1989 [или неко од каснијих издања];

Стевановић, Михаило. *Савремени српскохрватски језик (Граматички системи и књижевнојезичка норма),* I и II, Београд: Научна књига, 1979;

Силић, Јосип; Прањковић, Иво. *Граматика хрватскога језика за гимназије и висока училишта*, Загреб: Школска књига, 2005.

Основи граматике српског језика: синтакса

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Овладавање основним знањима о устројству функционисања синтаксичког и семантичког система српског језика.

Исход предмета: Савладане основе синтаксичко-семантичког система српског језика. Могућност коришћења литературе на српском језику.

Садржај предмета

***Теоријска настава*:** Синтаксичке структуре (конструкција, синтагма, клауза, реченица), синтагматски и реченични односи. Основна структурно-функционална и семантичка обележја падежног система. Реченица, типологија. Проста реченица: структурирање, реченични конституенти и њихова дистрибуција. Сложена реченица: типологија.

***Практична настава (вежбе)*:** Рад на тексту, говорне вежбе, провера знања тестирањем

Литература:

Кашић, Јован; Јерковић, Јован. *Српскохрватски хрватскосрпски језик*, Уџбеник за I разред средње школе, Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1980;

Кашић, Јован; Јерковић, Јован. *Српскохрватски хрватскосрпски језик*, Уџбеник за II разред средње школе, Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1977;

Клајн, Иван. *Језик око нас*, Београд: Нолит, 1980;

Клајн, Иван. *Граматика српског језика*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 2005;

Мразовић, Павица. *Граматика српскохрватског језика за странце.* Сремски Карловци/Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2009;

Пешикан, Митар; Јерковић, Јован; Пижурица, Мато. *Правопис српскога језика*, Нови Сад: Матица српска, 2010;

Пипер, Предраг и др. *Синтакса савременог српског језика. Проста реченица*. Београд: Институт за српски језик, Београдска књига, Матица српска, 2005;

Станојчић, Живојин; Поповић, Љубомир; Мицић, Стеван. *Савремени српскохрватски језик и култура изражавања*, Нови Сад / Београд: Завод за уџбенике, 1989 Стевановић, Михаило. *Савремени српскохрватски језик (Граматички системи и књижевнојезичка норма),* I и II, Београд: Научна књига, 1979;

Силић, Јосип; Прањковић, Иво. *Граматика хрватскога језика за гимназије и висока училишта*, Загреб: Школска књига, 2005.

Немачки језик А1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема услова

Циљ предмета

Развијање комуникативне и социјално активне језичке компетенције. Упознавање културе и цивилизације земаља немачког говорног подручја. Развијање техника и стратегија за даље самостално учење језика.

Исход предмета

На крају курса студент би требало да уме да се служи вештинама читања, писања, слушања и говора на нивоу А1.1 Заједничког европског референтног језичког оквира, и да на истом нивоу уме да употреби вокабулар и граматичке јединице које су покривене литературом. Студент треба да разуме и користи познате свакодневне изразе и сасвим једноставне реченице из свакодневне комуникације (Уме да представи себе и друге, да пита за пут, тражи информације у хотелу, опише свој дан, итд.).

Садржај предмета

Практична настава

Теме покривене у првих пет поглавља уџбеника, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора обухватају: представљање, оријентација у граду, музика, слободно време и свакодневница, куповина, храна и пиће.

Граматичке јединице које се обрађују су: личне заменице, презент, одређени и неодређени члан, модални глаголи.

Литература

1. Müller, M. et al.: *Optimal A1. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache. Lehrbuch*. Berlin, München: Langenscheidt, 2004.

2. Müller, M. et al.: *Optimal A1. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache. Arbeitsbuch*. Berlin, München: Langenscheidt, 2004.

3. Hering, Axel et. al: *ем Übungsgrammatik: Deutsch als Fremdsprache*. Ismaning: Max Hueber Verlag, 2002.

Немачки језик А1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из предмета Немачки језик А1.1.

Циљ предмета

Развијање комуникативне и социјално активне језичке компетенције. Упознавање културе и цивилизације земаља немачког говорног подручја. Развијање техника и стратегија за даље самостално учење језика.

Исход предмета

На крају курса студент би требало да уме да се служи вештинама читања, писања, слушања и говора на нивоу А1.2 Заједничког европског референтног језичког оквира, и да на истом нивоу уме да употреби вокабулар и граматичке јединице које су покривене литературом. Студент треба да разуме и користи познате свакодневне изразе и једноставне реченице из свакодневне комуникације (Уме да испланира и опише путовање, да наведе просторије у стану и опише своје стан и собу, да напише разгледницу, разговара о здрављу и болести, да наведе делове одеће и води разговоре о куповини, да разуме временске прогнозе).

Садржај предмета

Практична настава

Теме покривене у поглављима 6-11 уџбеника, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора обухватају: учење језика, путовања, становање, посећивање, здравље, одећа.

Граматичке јединице које се обрађују су: слагање предлога и падежа, перфекат, присвојне и показне заменице, повратни глаголи, претерит модалних глагола.

Литература

1. Müller, M. et al.: *Optimal A1. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache*. Lehrbuch. Berlin, München: Langenscheidt, 2004.

2. Müller, M. et al.: *Optimal A1. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache*. Arbeitsbuch. Berlin, München: Langenscheidt, 2004.

3. Hering, Axel et. al: *em Übungsgrammatik Deutsch als Fremdsprache*. Ismaning: Max Hueber Verlag, 2002.

Немачки језик А2.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из предмета Немачки језик А1.2 или квалификациони тест за ниво А2.

Циљ предмета

Развијање комуникативне и социјално активне језичке компетенције. Упознавање културе и цивилизације земаља немачког говорног подручја. Развијање техника и стратегија за даље самостално учење језика.

Исход предмета

На крају курса студент би требало да уме да се служи вештинама читања, писања, слушања и говора на нивоу А2.1 Заједничког европског референтног језичког оквира, и да на истом нивоу уме да употреби вокабулар и граматичке јединице које су покривене литературом. Студент уме да говори о школовању, свом блиском окружењу, даје описе градова и путовања, води једноставне разговоре.

Садржај предмета

Практична настава

Теме покривене у првих пет поглавља уџбеника, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора обухватају: Фрајбург, снови, на путовању, школовање, Берлин.

Граматичке јединице које се обрађују су: заменица „man“, зависне реченице и везници, слаба и мешовита придевска деклинација, компаратив придева.

Литература

1. Müller, M. et al.: *Optimal A2. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache*. Lehrbuch. Berlin, München, Langenscheidt, 2004.

2. Müller, M. et al.: *Optimal A2. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache*. Arbeitsbuch. Berlin, München, Langenscheidt, 2004.

3. Hering, Axel et. al: *em Übungsgrammatik Deutsch als Fremdsprache.* Ismaning: Max Hueber Verlag, 2002.

Немачки језик А2.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из предмета Немачки језик А2.1.

Циљ предмета

Развијање комуникативне и социјално активне језичке компетенције. Упознавање културе и цивилизације земаља немачког говорног подручја. Развијање техника и стратегија за даље самостално учење језика.

Исход предмета

На крају курса студент би требало да уме да се служи вештинама читања, писања, слушања и говора на нивоу А2.2 Заједничког европског референтног језичког оквира, и да на истом нивоу уме да употреби вокабулар и граматичке јединице које су покривене литературом. Студент уме да опише особу и прича о својој породици, да разговоара о послу и опише своје занимање, земљу у којој живи, да упућује честитке и разговара на тему медији.

Садржај предмета

Практична настава

Теме покривене у других шест поглавља уџбеника, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора обухватају: живот у заједници, посао и занимање, иностранство, медији у свакодневном животу, домовина, честитање.

Граматичке јединице које се обрађују су: односне реченице, глаголи и придеви као именице, темпоралне реченице, намерне реченице, императив.

Литература

1. Müller, M. et al.: *Optimal A2. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache. Lehrbuch*. Berlin, München: Langenscheidt, 2004.

2. Müller, M. et al.: *Optimal A2. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache. Arbeitsbuch*. Berlin, München: Langenscheidt, 2004.

3. Hering, Axel et. al: *em Übungsgrammatik Deutsch als Fremdsprache*. Ismaning: Max Hueber Verlag, 2002.

Немачки језик Б1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из предмета Немачки језик А2.2 или квалификациони тест за ниво Б1

Циљ предмета

Развијање комуникативне и социјално активне језичке компетенције. Упознавање културе и цивилизације земаља немачког говорног подручја. Развијање техника и стратегија за даље самостално учење језика.

Исход предмета

На крају курса студент би требало да уме да се служи вештинама читања, писања, слушања и говора на нивоу Б1.1 Заједничког европског референтног језичког оквира, и да на истом нивоу уме да употреби вокабулар и граматичке јединице које су покривене литературом. Студент је у стању да се снађе у највећем броју ситуација са којима се сусреће током путовања на немачком говорном подручју. Јасно и смислено се изражава о познатим темама и областима личног интересовања. Може да говори о искуствима и доживљајима, да опише своје снове, наде и циљеве и образложи своје планове и ставове.

Садржај предмета

Практична настава

Теме покривене у првих пет поглавља уџбеника, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора обухватају: студирање у иностранству, разговор о моди и куповини, пословну комуникацију, упознавање са немачком културом, интеркултуралне односе.

Граматичке јединице које се обрађују су: зависне реченице (последичне, допусне, упитне, релативне реченице), независне реченице, компарација придева, инфинитивне конструкције, претерит.

Литература

1. Müller, M. et al.: *Optimal B1. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache*. Berlin, München: Langenscheidt, 2004.

2. Hall, Karin; Scheiner, B.: *Übungsgrammatik für Fortgeschrittene*. München: Max Hueber Verlag, 2001.

Немачки језик Б1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из предмета Немачки језик Б1.1.

Циљ предмета

Развијање комуникативне и социјално активне језичке компетенције. Упознавање културе и цивилизације земаља немачког говорног подручја. Развијање техника и стратегија за даље самостално учење језика.

Исход предмета

На крају курса студент би требало да уме да се служи вештинама читања, писања, слушања и говора на нивоу Б1.2 Заједничког европског референтног језичког оквира, и да на истом нивоу уме да употреби вокабулар и граматичке јединице које су покривене литературом. Студент је у стању да се снађе у највећем броју ситуација са којима се сусреће током путовања на немачком говорном подручју. Јасно и смислено се изражава о познатим темама и областима личног интересовања. Може да говори о искуствима и доживљајима, да опише своје снове, наде и циљеве и образложи своје планове и ставове.

Садржај предмета

Практична настава

Теме покривене у других шест поглавља уџбеника, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора обухватају: разговор о уметности (описивање уметничких дела, припрема изложбе), медији (разумевање информација из новина, разговор о утицају телевезије и других медија на човеков живот), храна и однос према храни, занимања у области социјалних делатности (хуманитарне организације, лични ангажман), становање у старости и живот на улици, слободно време и место за одмор.

Граматичке јединице које се обрађују су: деклинација именица, футур, ред речи у реченици, глаголи са рефлексивном заменицом, компарација придева, заменице и чланови, временске реченице, месни и временски прилози, плусквамперфекат.

Литература

1. Müller, M. et al.: *Optimal B1. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache*. Berlin, München: Langenscheidt, 2004.

2. Hall, Karin; Scheiner, B.: *Übungsgrammatik für Fortgeschrittene*. München: Max Hueber Verlag, 2001.

Српски језик: основи језичке културе и писмености

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: /

Циљ предмета: Систематизација знања о језичком стандарду и оспособљавање за креирање писаних и усмених текстова, диференцираних према тематици, намени, жанру, медију

Исход предмета: Стицање компетенција за валидно конципирање разнородних функционалностилских исказа – ортоепски и ортографски узуси; уочавање и превазилажење најчешћих огрешења о норму на граматичком, лексичком и стилском нивоу; структурирање текста

Садржај предмета

***Теоријска настава*:** 1. Стандардни језик – појам; норма; нормативни приручници. 2. Ортоепска и ортографска норма – правила дистрибуције акцената; правопис – фонолошки и морфофонолошки. 2.1. Систематизација правописних правила – проблеми и недоумице (велико слово; гласовне промене у правопису; интерпункција; скраћенице; акроними; састављено и растављено писање; транскрипција). 3. Морфолошко-синтаксичка норма – неправилности у области падежне проблематике, конгруенције, рекције и употребе глаголских облика; ред речи – положај енклитика. 4. Лексичка норма – семантичко-прагматичке неправилности (неодговарајућа лексика; плеоназми; таутологије; гомилање синонима и блискозначница; англицизми). 5. Текстуелна норма. 5.1. Преглед типова и врсте текстова – информативни, нормативни, аргументативни, инструктивни, наративни. 5.2. Врста текста и избор лексичких и граматичких средстава. 6. Стилска (жанровска) норма. 6.1. Језички варијетети према медијуму остварења (говор – писање). 6.2. Статус говореног и писаног језика. 6.3. Одлике типичног говореног / усменог и писаног језика. 6.3.1. Разговорни језик и разговорни стил; књижевни језик / говор / стил. 7. Језик науке / научни стил. 8. Административни стил. 8.1. Бирократизација језика. 9. Језик медија. 10. Прагматичка (контекстуална) норма. 10.1. Ословљавање и обраћање у писаном и усменом исказу. 10.2. Намеравано и протумачено значење.

Практична настава (вежбе): Анализа жанровски различитих текстова, уочавање формално-садржинских карактеристика и структуре текста; корекција супстандардних језички јединица; писани текст – вежба конципирања и структурирања разнородних функционалностилских врста.

Литература:

Ивић, Павле и др. *Српски језички приручник*. Београд: Београдска књига. 2004, 93–203.

Клајн, Иван. *Речник језичких недоумица*. Нови Сад: Прометеј. 2007.

Klikovac, Duška. *Jezik i moć*. Beograd: Biblioteka XX vek. 2008, 147–207.

Mrazović, Pavica. *Gramatika srpskog jezika za strance*. Sremski Karlovci – Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića. 2009, 668–749.

Пешикан, Митар, Јован Јерковић, Мато Пижурица. *Правопис српскога језика*. Нови Сад: Матица српска. 2010.

Prćić, Tvrtko. *Engleski u srpskom*. Novi Sad: Zmaj. 2011, 24–51.

Radovanović, Milorad. *Sociolingvistika*. Sremski Karlovci – Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića. 2003, 186–197.

Радовановић, Милорад и др. *Српски језик на крају века*. Београд: Институт за српски језик САНУ – Службени гласник. 1996, 143–159.

Речник српскога језика (ур. Николић, М.). Нови Сад: Матица српска. 2007.

Subotić, Ljiljana i dr. *Fonetika i fonologija: ortoepska i ortografska norma standardnog srpskog jezika*. Novi Sad: Filozofski fakultet [Digitalna biblioteka]. 2012, 96–105.

Основе академског писања

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема

Циљ предмета

Студенти требаа да се упознају са поступцима који се примењују у истраживању, академском читању и писању, као и да овладају стручном терминологијом.

Исход предмета

Оспособљеност за писање основних облика стручних и научних радова и за исправно налажење, коришћење и навођење литературе.

Садржај предмета

Теоријска настава

Избор теме академског рада и одређивање концепта и обима истраживања. Трагање за изворима и документацијом. Критичко читање и прављење бележака. План рада. Писање рада: избор језика и стила, кохерентност реченица и параграфа, граматичка коректност. Документарна подлога рукописа (фусноте). Техничка обрада рукописа.

Практична настава

Израда огледне библиографије, избор кључних речи, састављање резимеа, писање семинарског рада.

Литература

1. М. Шамић, *Како настаје научно дјело* (одломци), Сарајево 1984.

2. З. В. Поповић, *Како написати и публиковати научно дело* (одломци), Београд 1999.

Поетика средњовековне књижевности

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Овладавање знањем о основама поетике средњовековне књижевности и упознавање са њеним главним жанровима.

Исход предмета: Упознавање са основним особинама српске средњовековне књижевности и њено сагледавање у односу на византијски културни контекст.

Садржај предмета

Теоријска настава: **Увод:** Опште одлике средњовековне књижевности. Проблеми проучавања. Периодизација. Приступи (текстологија и поетика). **Основи поетике средњовековне књижевности:** Жанрови и њихов међусобни однос: прозни, поетски и прелазни жанрови. Однос према ауторству. Општа места. Стилска средства. **Византијска књижевност као извор српских књижевних традиција**: Српска књижевност као део византијског комонвелта. Компаративни књижевни контекст: Византија, Бугарска, Русија. **Старословенска књижевност**: Почетак словенске писмености. Живот и рад Ћирила и Методија. Преводилачки и оригинални рад Солунске браће. Панонске легенде. Српске штампарије XV и XVI века.

Практична настава: Рад на текстовима, репрезентативни примери жанра житија, повеље, службе, акатиста, канона, посланице, записа, молитве, слова, похвале. Средњовековна белетристика – романи и приповетке.

Литература

Antologija stare srpske književnosti (XI-XVIII veka), izbor, prevodi i objašnjenja Đ. Sp. Radojičića, Nolit, Beograd, 1960; Климент Охридски, Константин Преславски и непознати писци, *Ћирило и Методије. Житија, службе, канони, похвале*, приредио Ђ. Трифуновић, Београд, 1964; Ђ. Сп. Радојичић, *Књижевна збивања и стварања код Срба у средњем веку и у турско доба,* Нови Сад, 1967; *Србљак. Службе, канони, акатисти*, I-III, Београд, 1970; Д. Богдановић, *Историја старе српске књижевности*, СКЗ, Београд, 1980; *Роман о Троји. Роман о Александру Великом,* Београд, 1986; Ђ. Трифуновић, *Азбучник српских средњовековних књижевних појмова*, Београд, 1990; *Писах и потписах. Аутобиографске изјаве средњег века*, приредила Р. Маринковић, Београд 1996. Т. Јовановић, *Стара српска књижевност. Хрестоматија*, Београд-Крагујевац 2002; Б. Маринковић, *Огледи о старом српском штампарству*, Нови Сад, 2007.

ИСТОРИЈА СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ У КОМПАРАТИВНОМ КЉУЧУ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема

Циљ предмета

Упознавање с појмом културе, с појмом националне културе; током српске културе у свим њеним сегментима.

Исход предмета

Усвојен општи појам културе и историјски развој српске културе. Сагледавање националне културе у контексту европских културних кретања.

Садржај предмета

Теоријска настава

Појам културе.

Појам националне културе. Појам балканске културе. Појам европске културе.

Однос националне, међунационалне и глобалне културе.

Српска култура кроз време и у односу на друге културе.

Хришћанство и паганство.

Митологија код Срба.

Важне упоришне тачке у развоју српске културе (1389; 1690).

Однос прошлости и садашњости у култури.

Уметност, наука, штампа.

Практична настава

Анализа појединачних текстова (И. Андрић, М. Јерговић, А. Шмаус, В. Чајкановић) о свим аспектима културе усвојеним на теоријској основи.

Други облици наставе: Анализа илустратитивних књижевних текстова који проблематизују културолошке теме; индивидуалисана анализа појединих обичаја.

Литература

1, Ј. Деретић Културна историја Срба 1997.

2, М. Пурковић Српска култура ср.века 2002.

3, В. Чајкановић Мит и религија у Срба 1973.

4. М. Д. Стефановић, Кратки увод у историју српске културе 2008.

5. Егон Фридел, Култура новог времена, Загреб, 1931.

6. Књига о Балкану, 1 – 2 (зборник; изабрани текстови)

КЉУЧНА ДЕЛА НОВЕ СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема

Циљ предмета

Овладавање основним елементима националне културе као саст. дела европске традиције, како би се студенти припремили за курсве из историје српске књижевности

Исход предмета

Усвојен општи појам културе, представа о току српске културе, стечена способност да се национална култура сагледа у европским културним токовима.

Садржај предмета

Теоријска настава

Теоријска настава: Лирика из четири столећа; мемоари С. Пишчевића, аутобиографија Д. Обрадовића; сатира М. Максимовића; Стеријин Роман без романа; трагедије Л. Костића; комедија Б. Нушића; Вертер Лазе Лазаревића; роман Милице Јанковић; проза И. Секулић; Хазарски речник М. Павића као роман-лексикон; Гвоздена завеса М. Павића; М. Поповића роман Судбине; Р. Петковића роман Судбине и коментари; роман Јовице Аћина; роман С. Басаре; Ситничарница Г. Петровића.

Практична настава: Анализа теоријских текстова о појму кључно неканонизовано књижевно дело. Појам дела и текста. Интерпретација грађе.

Вежбе: 0

Други облици наставе: Анализа илустратитивних књижевних текстова који проблематизују културолошке теме; индивидуалисана анализа појединих обичаја.

Литература

М. Флашар, Књига о Стерији

Ђ. Трифуновић, Д. Кантакузин

А. јерков, текстови о М. Павићу

Ј. Деретић, Историја српске књижевности

Ј. деретић, Поетика српске књижевности

Библија и библијска традиција у српској култури и књижевности

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: –

Циљ предмета: Показати да су многи обичаји, изреке, пословице, моралне норме и културни догађаји произашли из *Библије* и библијске традиције. Указати на могућности тумачења књижевних дела у контексту библијске традиције, у духу поетике немиметичких књижевних праваца и књижевних врста које се срећу у библијским књигама.

Исход предмета: Овладавање знањима из области библијске културне и књижевне традиције; боље размевање како друштва утемељеног на овој традицији тако и књижевности која се на њој гради.

Садржај предмета

Теоријска настава:Почеци словенске писмености везани за ширење хришћанства. *Библију* као прва књига превођена на старословенски језик. Библијски темељи словенске културе. *Житије светог Симеона* светог Саве, прво оригинално дело националне књижевности и средњовековно дело са највише цитата из јеванђеља. Од почетака писмености па све до актуелног књижевног тренутка. Утицај *Библије* на имагинацију наших и страних писаца. *Библија* као *митолошки универзум европске књижевности*. Народна књижевност у библијском контексту. Косовска легенда и жртвена смрт у духу јеванђелске топике и етике. Косовски циклус епских песама у контексту архетипа пасхалне вечере, предсмртне причести и хришћанског даривања. Веза народних изрека и пословица са Соломоновим мудростима и јеванђелским изрекама. Значење народних изрека у контексту хришћанске традиције. Хришћанска симболика, стилистика, библијске метафоре и реторика. *Горски вијенац* П. П. Његоша, однос према новозаветној типологији. Значај Даничићевог и Вуковог превода *Библије* и његов утицај на имагинацију писаца: Милоша Црњанског, Иве Андрића, Данила Киша, Борислава Пекића и Горана Петровића.

Практична настава: Студенти ће током студијског истраживачког рада бити укључени у израду културолошких пројеката у складу са својом основном струком.

Литература J. Брија, *Речник православне теологије*, Београд: Хиландарски фонд при Богословском

факултету СПЦ; В. Дјурант, *Цезар и Христ, историја римске цивилизације и хришћанства од њихових*

почетака до 325. године нове ере, Београд: Народна књига – Алф.**;** *Leksikon ikonografije i liturgike zapadnog*

kršćanstva, ur. A. Badurina, Zagreb: Liber, 1985; Ђ.Папини, *Историја о Христу*, Београд: Народно дело,1994;

Legende sveta. Priredio R. Kevendiš.Beograd: Rad 1984; Владета Јанковић, *Митови и легенде*,

Београд: Српска књижевна задруга. 1996; В.Бован, „Народне умотворине у Андрићевом делу“. У *Дело Иве*

Андрића у контексту европске књижевности и културе, зборник радова, уредник С.Кољевић, Задужбина

Иве Андрића, Београд, 1981; С. Толстој, *Словенска митологија*, Zepter book vorld, Београд; 2001; *Српск*

и митолошки речник, Ш.Кулишић, П. Ж. Петровић, Н. Пантелић, Београд: Нолит, 1970.

Историја Мађарске културе у Војводини (на мађарском језику)

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Знање мађарског језика.

Образовни циљ предмета

Да упозна студенте са областима, токовима, појавама и личностима мађарске културе у Војводини у контексту свеопште мађарске, славенске и европске културе са посебним освртом на периоду од 18. века до наших дана.

Исход предмета

Студенти ће бити у могућности да на основу диахроније и компаративне методе стеку знање о настанку, о развоју појединих области као и о исходима поједине токове Мађарске културе у Војводини.

Садржај предмета

Теоријска настава

I. Рани период мађарске културе на тлу средњовековне Војводине. *Насеље–манастир–црква: Арача. Винска култура у Срему. Хуситизам у Каменици. Центар мађарског хуманизма и ренесансе у Бачу.*

II. 18. век. *Формирање мултукултуралне средине, слободни краљевски градови. Ратио едукатионис и развој школства. Јозефинизам и канали у Војводини. Буђење националне свести: улога читаонице, библиотеке, културних/уметничких друштава и позоришне културе. Почеци науке: Историјско друштво Бачбодрошке жупаније. Штампа, часописи и новине. Књижевна друштва, књижевни живот. Уметност: архитектура, сликарство, fotografija.*

III. *Мађарска култура регије између два светска рата. Култура у ери социјализма, глобализација и етноцентризам.*

Практична настава: Усмени реферати студената.

Литература

1. **Bori Imre, szerk. Ezredéve itt. Délvidéki olvasókönyv. Újvidék, Forum Könyvkiadó, 2004. http://www.forumliber.rs/pdf/books/Bori%20Imre%20EZREDEVE%20ITT.pdf**
2. **Kalapis Zoltán: Életrajzi kalauz. Ezer magyar biográfia a délszláv országokból. I–III. Újvidék, Forum Könyvkiadó, 2002–2003. http://www.forumliber.rs/pdf/books/Kalapis%20Zoltan%20ELETRAJZI%20KALAUZ%20A-GY.pdf; http://dda.vmmi.org/docs/kalapis-eletrajzi2.pdf; http://dda.vmmi.org/docs/kalapis-eletrajzi3.pdf**
3. **Káich Katalin: A bogyófák árnyékában. Tanulmányok Zombor művelődéstörténetéből. Újvidék, Vajdasági Magyar Közművelődési Társaság, 2006.**
4. **Silling István: Barangolások Nyugat-Bácskában. Művelődéstörténeti földrajz szülőföldemről. Újvidék, Forum, 2012.**
5. **A torony alatt. Szabadkai szerzők írásai Szabadkáról. Az Országépítő c. folyóirat 2001/4. számának melléklete.**

   http://www.orszagepito.hu/szamok/teljes/2001-4m.pdf
6. **Ózer Ágnes: Élet és történelem. Esszék Újvidékről. Újvidék, Forum Könyvkiadó, 2002. http://www.forumliber.rs/pdf/books/Ozer%20Agnes%20-%20Elet%20es%20tortenelem.pdf**
7. **Németh Ferenc: Úri világ Torontálban. Művelődéstörténeti írások. Újvidék, Forum, 2003. http://www.forumliber.rs/pdf/books/Nemeth%20Ferenc%20-%20Uri%20vilag%20Torontalban.pdf**
8. **Ispánovics Csapó Julianna: A bácskai magyar irodalmi kultúra előtörténete a régió magyar könyvkiadása szempontjából. Újvidék, BTK, 2011.**

9. **Pejin Attila: A helytörténetírás és -kutatás kézikönyve. Zenta, VMMI, 2008.**
10. **Bácsország. Vajdasági honismereti szemle. 1995– . http://www.bacsorszag.rs/about.php**

ОСНОВЕ РЕТОРИЧКЕ АНАЛИЗЕ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Б2 ниво знања енглеског језика

Циљ предмета

Циљ предмета је примена реторичких вештина у продукцији у писаном и усменом облику на енглеском језику. Обучавање студената да примене принципе реторичке анализе у раду са литературом на енглеском језику; савладавање вештине критичког читања и критичке анализе текста, како традиционалног, тако и мултимодалног, препознавање културолошких обележја у текстуалном материјалу као и критички приступ тим обележјима, уважавајући реторичку ситуацију, однос имеђу текста, писца, читаоца и контекста. Посебна пажња биће посвећена стратегијама које промовишу истраживачки интегритет и етичност.

Исход предмета

Студенти ће умети да произведу критички приказ различитих репрезентативних текстова на енглеском језику у писаној и у усменој форми – од популарних чланака, колумни, научних и стручних радова, преко стручне литературе до мултимедијалних и дигиталних текстова различитих жанрова.

Умеће да анализирају језичке одлике различитих текстуалних форми на енглеском језику, те да процене валидност штампаних и електронских извора и да примене различите стратегије за критичко процењивање садржаја литературе, као и да ефектно користе изворе у сопственим ауторским радовима на енглеском језику.

Садржај предмета

Теоријска настава

Критичко мишљење, критичко читање. Реторички принципи организације текста. Одлике текстова штампаних и дигиталних медија. Мултимодални текст као обележје културе. Продукција и интерпретација текстуалног садржаја у односу на реторичку ситуацију. Критичко читање и реторичка анализа одабраних текстова, презентација.

Практична настава*:*Вежбе

Методе процењивања литературе, анотирање, анализа структуре текста, писање сажетка, писање парафразе, Различити формати усмене презентације.

Литература

Cottrell, S. *Critical Thinking Skills*. Houndmills, Basingstoke Hampshire: Palgrave MacMillan, 2005.

Goshgarian, G. *Dialogues, An Argument Rhetoric and Reader*. London: Longman, 2006.

Англоамеричка дечија књижевност

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Страни језик по избору – енглески Б.2

Циљ предмета

Упознавање са основним одликама дечије књижевности, као и са најзначајнијим ауторима и делима енглеске и америчке књижевности за децу и омладину.

Исход предмета

Знање стечено на овом предмету неопходно је за разумевање англофоне дечје књижевности и њено коришћење у настави енглеског језика на школском узрасту, као и за стицање потпунијег увида у идеје о детињству и одрастању у различитим периодима опште и књижевне историје.

Садржај предмета

Теоријска настава

Статус дечје књижевности и њен значај у ширем контексту главних књижевних токова. Традиционални облици књижевности прилагођени за децу (бајке, басне, фолклор), традиционална енглеска и америчка дечија поезија. Англо-америчка дечија књижевност у доба романтизма, реализма, прелаза векова, модернизма, постмодернизма. Књижевност за омладину. Цртани филм, стрип.

Практична настава:

Читање и анализа лектире:

Mother Goose Nursery Rhymes

Lewis Carroll, *Alice's Adventures in Wonderland*

L. Frank Baum, *The Wonderful Wizard of Oz*

J. M. Barrie, *Peter Pan*

Frances Hodgson Burnett, *The Secret Garden*

Roald Dahl, *The Witches*

J. K. Rowling, *Harry Potter*

Литература

1. Cogan Thacker, Deborah and Jean Webb. *Introducing Children's Literature*. London: Routledge, 2002.
2. Grenby, Matthew. *Children's Literature*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2008.
3. Hunt, Peter, ed. *Understanding Children's Literature*. Oxon: Routledge, 2007.
4. Lesnik-Oberstein, Karin, ed. *Children's Literature: New Approaches*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2004.

Психологија свести

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

Упознавање студената са:

i. филозофским коренима проблема свести и различитим концепцијама свести у историјском и савременом контексту

ii. актуелним филозофским и научним теоријама свести

iii. општим приступима емпиријском истраживању свесних и несвесних процеса и различитих стања свести

iv. карактеристикама циркадијалних и индукованих стања свести и теоријама и истраживањима снова као посебног стања свести

v. карактеристикама свесних у односу на несвесне психичке процесе

vi. основним питањима функције и еволуције свести

Оспособљавање студента за:

i. критичко сагледавање различитих теоријских концепција и емпиријских приступа феномену свести

ii. увиђање значаја интердисциплинарног приступа проблему свести

Исход предмета

Од студента се очекује да на крају курса буде способан да:

i. објасни основне проблеме у изучавању свести

ii. идентификује различите приступе проблему свести и објективно анализира њихове предности и недостатке

iii. опише методе истраживања стања свести, свесних процеса и неуралних корелата свести

iv. наведе основне карактеристике различитих стања свести, као и основне карактеристике свесних у односу на несвесне психичке процесе

v. репродукује основне идеје савремених филозофских и научних теорија свести и наведе адекватну логичку и емпиријску аргументацију

Садржај предмета

Теоријска настава

Корени проблема свести у филозофији; Свест у психологији од структурализма до данас; Савремено стање у науци о свести; Питање научне решивости проблема свести;

Одређење свести: таксономија стања свести и дихотомија свесно-несвесно; Циклична стања свести: биолошки и циркадијални ритмови, спавање и сан; Теорије и истраживања снова као посебног стања свести; Индукована стања свести: хипноза, медитација, психоактивне супстанце, "ретка искуства";

Свесни и несвесни процеси: концепције у класичној психологији и психоанализи; Свесни процеси у савременој психологији: одређење и истраживачки приступи; Истраживања свесних и несвесних процеса: визуелна свесност, свест и акција, патологија свести; Посебни проблеми психологије свести: еволуција и функције свести, питање слободне воље, проблем селфа;

Савремене филозофске теорије свести; Савремене научне теорије свести: психолошке теорије, неурофизиолошке теорије.

Литература

Раковић, Д. и Коруга, Ђ. (УР.). (1996). *Свест: научни изазов 21. века.* Београд: ЕЦПД

Пец, Б. (2000). *Увод у психологију*. Јастребарско: Наклада Слап. (стр. 127-159)

Стернберг, Р. (2005). *Когнитивна психологија*. Јастребарско: Наклада Слап (стр. 65-109)

Revonsuo, A. (2010). *Consciousness: The science of subjectivity*. New York: Psychology Press, Taylor & Francis Group.

Евалуација научно-образовног рада

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

а) Упознавање студента са:

- теоријом и доктрином евалуације у области научно-истраживачког и образовног рада
- основним квалитативним и квантитативним показатељима за процену различитих димензија научног учинка
- поступцима и организационим формама евалуације наставних програма

б) Оспособљавање студента за:

- разумевање кључних психолошких, социолошких и културолошких импликација "свеприсутног рачунарства", односно реакција човека на технолошке иновације
- примену основних техника и стандарда у дизајнирању рачунарских интерфејса прилагођених кориснику
- објективну евалуацију хардверских и софтверских компоненти рачунарских система из аспекта употребљивости за корисника

Исход предмета

Од студента се очекује да на крају курса буде способан да:

- користи (електронске) изворе података за вредновање научног учинка
- самостално пројектује и развија програме евалуације у области научног и образовног рада
- самостално организује и примени програме евалуације у области научног и образовног рада

Садржај предмета

Теоријска настава

1. Евалуација као научни поступак: принципи, улоге, облици и фазе; 2. Значај и функција евалуације у образовању и науци; 3. Управљање засновано на резултатима (улази, активности, излази, исходи, утицаји); 3. Квалитативни и квантитативни показатељи научног учинка (рецензија, продуктивност, цитираност); 4. Евалуација различитих елемената процеса научне комуникације; 5. Праћење квалитета наставног процеса и наставног материјала; 6. Принципи евалуације научних пројеката и развојних програма.

Практична настава (вежбе, ДОН, студијски истраживачки рад)

1. Претраживање извора научних инфорамција и обрада података о продуктивности и цитираности различитих учесника научног процеса; 2. Евалуација предлога истраживачких пројеката и њихових руководилаца; 3. Евалуација уџбеника; 4. Евалуација електронског наставног материјала.

Литература

Ковач-Церовић, Т. и сар. (2004). *Квалитетно образовање за све: Изазови реформе образовања у Србији*. Београд: Министарство просвете и спорта Републике Србије.

Пајић, Д. (2009). Има ли Импакт фактор алтернативу? У *СНТПИ '09 Систем научно-технолошких и пословних информација, 19-20 јун* (стр. 57-60). Београд: Факултет информационих технологија.

Плут, Д. и сар. (2001). *Култура критичког мишљења: базични приручник*. Београд: Институт за психологију и МОСТ.

Шипка, П. (2001). *Наука у Србији: у сусрет евалуативној држави.* Београд: Центар за евалуацију у образовању и науци, ЕРД 01-01.

United Nations Development Programme (2002). *Handbook on Monitoring and Evaluating for Results.*New York: UNDP Evaluation Office.

Принципи процене личности

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

Циљ предмета је упознавање студената с основним појмовима и методима психологије личности, са релевантним теоријским парадигмама за процену личности, као што су психодинамска и психологија индивидуалних разлика, као и са инструментаријумом који се користи за процену личности. Поред тога, циљ предмета је и да пружи основу за примену стечених знања у различитим контекстима.

Исход предмета

Од студента се очекује да на крају курса буде способан да:

- покаже разумевање основних појмова у психологији личности
- покаже разумевање основних принципа процене личности
- покаже познавање основних принципа психодинамске психологије
- покаже познавање најистакнутијих димензионалних модела личности
- примени знања о карактеристикама личности и принципима процене личности на конкретним примерима

Садржај предмета

Теоријска настава

I Проблеми психологије личности: питања структуре, динамике и развоја личности; II Основни појмови: особине и типови личности; III Процена личности: прикупљање информација; медији процене; IV Психодинамска парадигма за процену личности: психоаналитичка теорија личности, пројективне технике; V Основе психологије индивидуалних разлика: Петофакторски модел личности; упитници личности и друге технике за процену личности VI Личност у наставном процесу: личност наставника, личност ученика; VII Личност и насилно понашање

Литература

Смедеревац, С. и Митровић, Д. (2006). Личност - методи и модели. Београд: Центар за примењену психологију.

Доживотно образовање

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема

Циљ предмета: упознавање студената са проблематиком идеје, стратегије и праксе доживотног образовања, оспособљавање за сагледавање утицаја доживотног образовања на лични и друштвени развој, као и оспособљавање студената за критички приступ развоју едукативних програма и модела заснованих на принципима доживотног образовања.

Исход предмета : познавање темељних појмова и начела доживотног образовања, прихватање принципа доживотног образовања као личне и друштвене вредности и овладавање компетенцијама за креирање и реализацију едукативних програма заснованих на стратегији доживотног образовања.

Садржај предмета

Теоријска настава: Конструкт друштва знања; Демократизација и децентрализација образовања; Доживотно образовање као "кључ за 21. век"; Стратегија доживотног образовања; Компоненте доживотног образовања; Меморандум о доживотном образовању (Лисабон, 2000); Доживотно образовање као "кишобран организација"; Одговорност појединца у процесу доживотног образовања (појединац-група-заједница); Струковно образовање и усавршавање (од квалификације до компетенције); Европски акциони програми који подржавају доживотно образовање.

Вежбе: скице за дискусију у писаној форми за сваку тему; презентација семинарског рада на предложену или слободно изабрану тему везану за програмске садржаје. У реализацији практичне наставе, семинара, активно учествују студенти уз менторско вођење наставника; наставна стратегија практичне наставе подразумева проблемско излагање студената, учење откривањем, расправу на унапред најављену тему и сучељавање мишљења.

Литература:

Delors, J. (1998). *Učenje-blago u nama.* Zagreb: Eduka.

Kneževič Florić, O. (2001). Opšti principi doživotnog učenja kao osnove koncepta održivog razvoja. *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu,* Knjiga XXIX: 235-242.

The Memorandum of Lifelong Learning. (2000). Lisbon : European Commission.

Образовање за инклузију

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

Стицање базичног корпуса знања о противречностима и перспективама образовања у глобалном друштву, усвајање педагошке концепције инклузивног образовања и разумевање специфичности инклузивне наставе.

Исход предмета

Овладаност основним знањима из области инклузивног образовања, сензибилизација за проблеме ученика са посебним потребама и рефлексивно-стваралачки приступ инклузивној образовној пракси.

Садржај предмета

Теоријска настава: Противречности и перспективе образовања у глобалном друштву. Различитост и образовање за све. Образовање у различитости и за различитост. Појам инклузивног образовања. Истраживања индивидуалних разлика и различити приступи разликама. Расне, родне, етничке, културне, когнитивне, ефективне, конативне, мотивационе и друге разлике међу ученицима. Одељење: хомогено, хетерогено. Савремено схватање одељења као групе по свему неједнаких ученика. Педагошки одговор на плурализам разлика у настави: персонализација наставе. Инклузивна настава. Принципи и услови инклузивне наставе. Ученици са тешкоћама и проблемима у развоју. Даровити ученици. Специфичности и иновативне форме образовања даровитих.

Литература:

- Suzić, N. (2008) Uvod u inkluziju, XBS, Banja Luka

- Hrnjica, S. i saradnici (2007): Škola po meri deteta, Priručnik za rad sa učenicima redovne škole koji imaju teškoće u razvoju, Beograd: Institut za psihologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu i „Save the children“

-допунска

- Илић, М. (2009.) Инклузивна настава, Филозофски факултет, Источно Сарајево

- Salend, S.J. (2008) Creating Inclusive Classroom, Pearson Pentice Hall, New Jersey

- Инклузивно образовање, (2011) Тематски зборник (Ур. Мара Ђукић и др.), Филозофски факултет, Н.Сад

- Мандић, П., (1990), Индивидуална комплексност и образовање, Научна књига, Београд

Образовање за менаџмент

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета:Увођење студената у савремена сазнања о образовању за менаџмент (теоријске и практичне компоненте); Упознавање са актуелним изазовима, проблемима и интердисциплинарним аспектима образовања за менаџмент; Подстицање развоја предузетничких вештина, способности са фокусом на оријентацију ка деловању.

Исход предмета: Прихватање и разумевање базичних повезаности образовања и менаџмента; Развијање компетенција неопходних у успешном предузетничком деловању; Оспособљеност за (ауто)рефлексији, (само)евалуацију као и критички приступ и преиспитивање појава везаних за образовање и менаџмент.

Садржај предмета *Теоријска настава:* Основна питања и проблеми образовања за менаџмент (основни појмови образовања, менаџмента, интердисциплинарност и парадигматски оквир концепта; Економска конструкција образовања за менаџмент; Педагошки подстицаји и кључне квалификације образовања за менаџмент; Дидактика менаџмента – образовање за менаџмент из угла конструктивистичке дидактике; Методе и принципи образовања за менаџмент; Модели анимативне дидактике и поља дидактичког деловања у образовању за менаџмент; Образовање за менаџмент и етика – интегритет аргумената – подстрек за рефлексивну етику образовања за менаџмент**.**

Вежбе: У реализацији предмета активно учествују студенти уз менторско вођење наставника. Стратегија и поступци практичног рада односе се на проблемско излагање студената, учење откривањем, расправу на унапред најављену тему и сучељавање мишљења. Израда семинарског рада на предложену или слободно изабрану тему везану за програмске садржаје. Презентација семинарског рада.

Литература: Andevski, M., Ristić, D.(2010) *Obrazovanje za menadžment,* CEKOM – books, N. Sad; Andevski, M., (2007) *Menadžment obrazovanja,* CEKOM-books, N.Sad;

Arsenijević, J., Andevski, M., (2010) *Menadžment obrazovanja za društvo koje uči,* Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača u Kikindi, Filozofski fakultet u N. Sadu, Novi Sad.

Staničić, S. (2006) *Menadžment u obrazovanju,* Vlastita naklada, Rijeka.

Образовне реформе у Европи

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

- Упознати студенте са значајним реформским правцима у образовању у Европи и свету.
- Указати студентима на могућности развоја и унапређење квалитета образовања у Србији уз поштовање међународних принципа и начела. Проучавање програма Европске уније и активности међународних организација које играју кључну улогу у међународном образовању.
- Упознати студенте са основним постулатима међународног образовања и омогућити им критичку анализу и опсервацију савремених тенденција у Европском образовном простору.
- Омогућити студентима разумевање компаративних анализа образовних система и политика у свету и код нас.

Исход предмета

Након успешно савладаног предмета, студенти ће моћи:

- Да дефинишу основне међународне документе и организације које се баве унапређењем образовања у Европи и свету.
- Да објасне утицај друштвеног контекста на образовни систем.
- Да критички анализирају и упоређују различите образовне системе и реформске правце.
- Да процене активности и улогу кључних међународних организација у обезбеђењу квалитета образовања.
- Да се изразе јасним и добро структуираним текстом, аргументујући своје ставове.
- Да учествују у раду тима и разумеју и поштују друго мишљење.

Садржај предмета

Теоријска настава

Европске димензије и реформе у образовању. Програми и улога кључних међународних организација у промовисању међународног образовања: UNESCO, OECD и др. Компетитивност и међународни системи образовања. Кључни појмови и истраживачко подручје у међународном образовању. Интернационализација образовања као савремена образовна појава. Образовне стратегије, развојне политике образовања и наставни кадар. Образовање усмерено на компетенције и вештине за 21. век. Образовање у Србији и процеси интернационализације образовања.

Практична настава:Вежбе, Други облици наставе, Студијски истраживачки рад

Евалуација и компаративна анализа међународних образовних система, стратегија и докумената. Упознавање са програмима Европске уније који подстичу међународно образовање: (BASILEUS, JoinEU-SEE, Socrates, Comenius, Erazmus Mundus, Leonardo da Vinci). Израда семинарских радова и есеја, усмене презентације, самостални истраживачки рад.

Литература

1. Квалитетно образовање за све - изазови реформе образовања у Србији. (2004). Београд: Министарство просвете и спорта Републике Србије
2. EFA global monitoring report 2005. (2004). Education for all: The quality imperative. Paris: UNESCO
3. Wößmann, L., Schütz, G. (2006). Efficiency and equity of European education and training policies. u: *CESifo Working Paper, European Expert Network on Economics of Education*, Analytical Report for the European Commission, http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/eenee.pdf
4. Gajić, O., Budić, S. & Lungulov, B. (2009). »Unity in Diversity« as a European Dimension of Higher

Education, in: *European Dimensions of Changes in the Educational System in Serbia. Research and Development", Vol. 5,* Novi Sad: Faculty of Philosophy, p.p. 133-146

Медијска писменост

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Стицање знања о функционисању медија из перспективе публике и образовних политика. Уочавање и деконструисање стратегија медија у конструисању реалности: а) на академском нивоу савладавање знања и вештина о професији новинар; б) савладавање медијске писмености. Циљ је и стицање специфичних знања о креирању образовних програма о медијима.

Исход предмета: Стечена знања о медијима из перспективе публике и креатора образовних политика и различитих садржаја у медијима. Предлози курикулума за медијску писменост. Креирани модели добре праксе за различите садржје у медијима који се могу применити као алатка у образовном процесу.

Садржај предмета: Стечена знања о медијима из перспективе публике и креатора образовних политика и различитих садржаја у медијима. Предлози курикулума за медијску писменост. Креирани модели добре праксе за различите садржје у медијима који се могу применити као алатка у образовном процесу

Литература:

- Валић Недељковић, Д. *О новинарству и новинарима*. Нови Сад: Филозофски факултет, 2007.

- Валић Недељковић, Д. *Прилози "медијској свесности"*. У Књига за медије – медији за књигу. Београд: Клио, 2008.

Информатичка писменост

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Овладавање основама рада у MS Windows оперативном систему, претраживању и коришћењу интернета, израдом и форматирањем докумената у MS Wordu (са нагласком на писање семинарских радова), израдом презентација у MS PowerPointu, табеларним прорачунима у програму MS Excel и елементарним методама израде веб страница.

Исход предмета: Стечена знања ће омогућити студенту напредно кориштење рачунара и сервиса интернета у свим поступцима проналажења, прибављања, квалитетне обраде и анализе информација, као и презентације и слања информација помоћу интернета. Курс обухвата садржаје потребне за полагање Microsoft Certified Application Specialist (MCAS) и/или European Computer Driving Licence (ECDL).

Садржај предмета

Теоријска настава: Основи рачунарских система (хардвер и софтвер, представљање и обрада информације у рачунару, рачунарске мреже). Елементи историје рачунарства. Оперативни систем

MS Windows XX. Браузери MS Internet Explorer и Firefox. Интернет. Веб и скрипт језик HTML. Програмски пакети MS Word, MS Excel, MS Power Point.

Практична настава: Windows и интернет (рад са датотекама и кориштење интернета), MS Word (обрада текста), MS PowerPoint (презентација), MS Excel (табеларни прорачуни), HTML (елементарне методе за израду веб страница), вебмејл.

Литература:

- ЕЦДЛ 5.0, Модул 1. *Основе информационих и комуникационих технологија.* Микро књига, 2010.
- ЕЦДЛ 5.0, Модул 2. *Коришћење рачунара и рад с датотекама.* Микро књига, 2010.
- ЕЦДЛ 5.0, Модул 3. *Обрада текста.* Микро књига, 2010.
- ЕЦДЛ 5.0, Модул 4. *Табеларни прорачуни.* Микро књига, 2010.
- ЕЦДЛ 5.0, Модул 6. *Презентације.* Микро књига, 2010.
- ЕЦДЛ 5.0, Модул 7. *Интернет и комуникација.* Микро књига, 2010.
- Cox, J. et al. MCAS*. Study Guide: 2007 Microsoft Office System.* Microsoft Press, 2008.
- Гелер, З, Бала К. *Информатика 1*, www.freewebs.com/infozad.
- Лаловић, И. *Информатика 1: Концепти предавања.* CD запис, Нови Сад, 2006.

Дебата

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Да кроз савладавање правила дебатовања развија способност код студената да самостално и брзо доносе одлуке у јавној комуникацији, да кроз ненасилну размену аргумената решавају конфликтне ситуације у комуникативним догађајима типа интервју, распорава, округлих столова, панел дисмсија и разговора у различитим јавним дискурсима (медијијски, образовни, политички, културни).

Исход предмета: Овладавање дебатним форматима. Стечена способност критичког мишљења, језичке артикулације и јавног изношења мишљења као и развијен сезибилитет према језику ненасиља, толеранције и разумевања, као и способност преговарања.

Садржај предмета

Теоријска настава: 1. Појам и значај дебате; дебата и јавни дискурси; обавезни елементи за све дебатне формате (резолуција, дефиниција, аргументација, унакрсно испитивање, поље сукоба). 2. Дебатни формати: Линколн-Дагласов формат; формат Карла Попера; парламентарна; полиси формат. 3. Модели истраживања теме за дебатовање. 4. Дебатна резолуција. 5. Примена дебате у јавним дискурсима.

***Практична настава*:** 1. Дебатовање један на један, два на два, три на три (у зависности од формата). 2. Тимски рад: спремање случаја, технике истраживања проблема. 3. Вредносна и акциона дебата. 4. Структура дебатног случаја. 5. Креирање уводних говора. 6. Креирање питања. 7. Логичке грешке. 8. Јавни наступ. 9. Завршни говор. 10. Правила суђења у дебати (евалуација постигнутогу дебати). 11. Дебатни турнир.

Литература:

- Влаисављевић, С. *Дебата отвара врата*. Сарајево: Фонд за отворено друштво БиХ, 1997.
- Петков, М. *Дебатни уџбеник*. (Самиздат скрипта). Нови Сад : АЦЦД, 2000.
- Рашковац, Т. *Логика дебате*. (Самиздат скрипта). Дебатна асоцијација Хрватске, 1998.

Програмски пакети отвореног кода

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Овладавање основама коришћења програмских пакета отвореног кода који представљају бесплатне алтернативе водећих комерцијалних софтверских производа.

Исход предмета: Користећи алате програмског пакета *Libre Office* студент ће моћи да врши обраду текста (*Writer*) и да прави презентациије (*Impress*). Студент треба да савлада и елементе растерске графике и обраду фотографија у програму *GIMP*, елементе векторске графике у програму *Inkscape* и рад у програму за стоно идаваштво (припрему штампе) *Scribus*.

Садржај предмета

Теоријска настава: Увод у рад са канцеларијским пакетом слободног кода *Libre Office.* Обрада текста коришћењем алата *Writer.* Прављење презентација коришћењем алата *Impress.* Елементи растерске графике. Обрада фотографија са програмом *GIMP*. Основе веторске графике. Рад са програмом *Inkscape.* Основе припреме и слагања докумената у програму *Scribus*.

Практична настава: На вежбама се програми, обрађени у теоријском делу курса, илуструју практичним примерима, респективно.

Литература:

- Perry, G. *Sams Teach Yourself Open Office.* Sams Publishing, 2004.
- Peck, A. *Beginning GIMP: From Novice to Professional*. Apress, 2008.
- Jurković, M. Di Scala, R. *Inkscape 0.48 Illustrator's Cookbook.* Packt Publishing, 2011.
- Schäfer, C. Pittman, G. *Scribus: Open-Source Desktop Publishing.* FLES Books, 2009.

СОЦИОЛОГИЈА ОБРАЗОВАЊА

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

Упознавање са образовањем као производом и чиниоцем друштвеног развоја и његовом улогом у целокупном животу друштва; сагледавање функције образовања у савременим друштвеним процесима; разматрање односа образовања и окружења, друштвеног положаја учесника у образовном процесу, односа унутар образовног процеса и зависности образовања од друштвених вредности, потреба и норми.

Исход предмета

Усвајање социолошких сазнања о образовању; овладавање научно-категоријалним апаратом за сагледавање друштвеног контекста и значаја образовања; развијање критичког приступа процесу образовања.

Садржај предмета

Теоријска настава

Предмет и конституисање социологије образовања – Друштво, вредности и образовање – Појам и разноврсност образовних потреба – Може ли образовање променити друштво - Образовање и професије – Образовање и људски ресурси – Технологија и образовање – Екологија и образовање – Култура, религија и образовање – Образовање за све или образовање за свакога – Образовање и еманципација

Практична настава:Вежбе, Други облици наставе, Студијски истраживачки рад

Проучавање базичне литературе и социолошких студија о образовању кроз семинарске радове, дискусије о актуелним образовним процесима, њиховом значају и друштвеним последицама.

Литература

Коковић, Д.: *Друштво и образовни капитал*. Mediterran Publishing, Нови Сад 2009.

Шира литература: према потребама семинарских радова студената.

Екологија града

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: 5. семестар

Циљ предмета

Курс отвара неколико могућности: (а) разумевања начина функционисања друштава (посебно модерних, урбаних) у савременом еколошком контексту., (б) промишљање идеја о окружењу као друштвеној конструкцији (ц) критички однос према идејама које препознају само „природно“ и/или „вештачко“ окружење, (д) разумевање чињеница о томе да се градска друштва налазе у историјском, савременом и будућем епицентру свих збивања у окружењу – пут од енвајронментализма до одрживог развоја.

Исход предмета

Оспособљеност за контекстуалну анализу и синтезу посебних проблема дрштвено произведеног окружења у урбаним срединама и разликовање социолошког и осталих значења и значаја екологије у урбаним срединама.

Садржај предмета

Теоријска настава

Појмовна одређења: град и урбано, екологија и енвајронментализам; социјална екологија, урбана екологија, окружење, природа; интердисциплинарност у социолошком разумевању екологије: подстицаји и опструкције; град као макро-контекст; апологије у научним интерепретацијама социјалне екологије; друштвена конструкција природе; процеси дугог трајања; популациони, политички, технолошки, еколошки, економски и културни оквири за разумевање екологије града; одрживи развој; одрживи град.

Практична настава:Вежбе, Други облици наставе, Студијски истраживачки рад

Појединачна и групна интерпретација и дискусија упапред припремљених текстова, за сваку наставну јединицу/недељу. Анализа карактеристичних студија случаја.

Литература

1. Pušić, Ljubinko (2001), *Održivi grad: ka jednoj sociologiji okruženja*, Nezavisna izdanja Sl. Mašića, Beograd

2. Ponting, Klajv (2007), *Ekološka istorija sveta*, Odiseja, Beograd.

3. Goleman, Danijel (2010); *Ekološka inteligencija*, Geopoetika, Beograd.

Основи статистике

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема посебних услова за похађање предмета.

Циљ предмета

Циљ курса је упознавање студената са: етапама статистичког истраживања, основним терминима у статистици, нивоима мерења, груписањем и сређивањем статистичких података, графичким приказивањем података, као и са мерама дескриптивне статистике.

Исход предмета

Студенти су оспособљени да самостално прикупљају податке, да их групишу и графички представе, као и да их самостално тумаче помоћу мера дескриптивне статистике.

Садржај предмета

Теоријска настава

Краћи осврт на историјски развој статистике и њеном применом у социолошким истраживањима. Основни појмови у статистици. Етапе статистичког истраживања. Мерне скале. Груписање и сређивање података. Графичко приказивање података. Мере централне тенденције. Мере варијабилитета. Мере облика распореда.

Практична настава:Вежбе

Мерне скале. Груписање и сређивање података. Графичко приказивање података. Мере централне тенденције. Мере варијабилитета. Мере облика распореда.

Литература

Соколовска, Валентина (2013). Дескриптивна статистика. (ауторизована предавања)

Žižić, Lovrić, Pavličić (2006). *Metodi statističke analize*. Beograd: Ekonomski fakultet.

Šošić (2004). *Primijenjena statistika*. Zagreb: Školska knjiga.

Увод у антропологију

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема посебних услова за похађање курса

Циљ предмета

Циљ предмета је да се студенти упознају са најважнијим појмовима и теоријама антропологије, а првенствено са основама њена четири "велика поља": биолошком, социокултурном, археолошком и лингвистичком антропологијом.

Исход предмета

Оспособљавање студената да савладају и користе антрополошка знања о бројним проблемима који су карактеристични за све друштвене науке, чиме се знатно проширује њихова перспектива.

Садржај предмета

Теоријска настава

Поред најзначајнијих теоријских приступа обрађују се фундаментална питања која се тичу људске егзистенције: еволуција човека, развој усправног хода, мозга, дебата око доприноса наслеђа и окружења уљудском развоју, проблематика пола и рода, настанак језика, друштвених институција, државе итд.

Практична настава: вежбе, панел дискусија, проблематизација одабраних тема и литературе.

Литература

Фабијети, У., Р. Малигети и М. Винченцо (2002). *Увод у антропологију: од локалног до глобалног*. Београд: Clio.

Moore, J. (2002). *Uvod u antropologiju*. Zagreb: Jesenski i Turk.

Шкорић, М. и А. Кишјухас. *Антропологија*. Ауторизована скрипта.

Историја науке

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема посебних услова за похађање курса

Циљ предмета

Студенти се упознају са најзначајнијим научним открићима кроз историју и на основу тих знања могу адекватније да схвате развој науке, контекст тог развоја и препреке са којима се наука суочава.

Исход предмета

Студентима се омогућава да схвате развој једне од најзначајнијих друштвених институција, а то је наука, и да развијају критичко мишљење кроз разматрање бројних заблуда, али и теорија које се данас сматрају тачним.

Садржај предмета

Теоријска настава

Након анализе најранијих научних постигнућа древних цивилизација, анализирају се наука у Старој Грчкој и Риму, а затими средњи век, настанак универзитета и значај средњовековних технолошких иновација. Поред европског наслеђа, изузетно је битно и наслеђе исламских научника, где се обрађују најрелевантнији научни доприноси ове цивилизације. Ипак, најважнији период у историји науке свакако је био период научне револуције, тако да се посебна пажња посвећује и друштвено-историјским факторима који су утицали на настанак климе која је била повољна за развој изузетних научних доприноса. Након анализе научних доприноса након научне револуције обрађују се и најзначајнији доприноси у двадесетом веку.

Практична настава: вежбе, панел дискусија, проблематизација одабраних тема и литературе.

Литература

Коаре, А. (1981). *Научна револуција*. Београд: Нолит.

Пери, М. (2000). *Интелектуална историја Европе*. Београд: Clio.

Шкорић, М. и А. Кишјухас. *Историја науке*. Ауторизована скрипта.

Увод у филозофију

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема

Циљ предмета

Упознавање студената са темељним филозофским проблемима, питањима, правцима и дисциплинама, те са основном филозофском лексиком.

Исход предмета

Стицање основног општег знања из филозофије које оспособљава студента за самосталну лектиру филозофских текстова.

Садржај предмета

Теоријска настава

Одређење филозофије, порекло и извор филозофирања. Однос мита и логоса. Смисао и домети важења филозофских дисциплина. Однос филозофије према другим наукама.

Литература

1. Финк. Е., *Увод у филозофију*, Нолит, Београд 1989

2. Јасперс К., *Филозофија егзистенције. Увод у филозофију*, Просвета, Београд 1967

3. Хегел Г. В. Ф., *Историја филозофије I* (Увод), БИГЗ, Београд 1983

Филозофија културе

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема

Циљ предмета

Циљ предмета је да с обзиром на чињеницу да предмет „Филозофија културе“ има фундаментално значење за студије проблематике културе уопште, јер отвара могућност разумевања смисла човековог постојања из разумевања његове духовне делатности, односно, из његове културе и уметности, то је и циљ предмета да се студенти упознају са најзначајнијим филозофским промишљањима односа човека, културе и уметности.

Исход предмета

Исход предмета би требало да буде оспособљавање студената за успешно разумевање основних комплекса проблема из филозофске тематизације културе с посебним освртом на односе између културе, уметности и човека.

Садржај предмета

Теоријска настава

Разумевање филозофског питања културе је оно које студенте треба да уведе у посебни свет филозофског поимања културе и уметности, објасни им специфично цивилизацијско, западноевропско значење појма историје, његово линеарно и циклично поимање, те отвори простор разумевања питања о томе шта уопште значи – историјско схватање културе и уметности. Програм предмета „Филозофија културе“ предвиђа и проблематизацију кључних појмова културе и уметности као што су: игра, музика, смисао трагедије у амбиваленцији појмова аполонског и дионизијског, однос религије и културе, језика и културе, естетике и филозофија уметности, те критика модерне грађанске државе и културе.

Литература

1. **Хуизинга, J., *Homo ludens*, Матица хрватска, Загреб 1970.**
2. **Шилер, Ф., *О лепом*, BOOK & MARSO, Београд 2007.**
3. **Ниче, Ф., *Рођење трагедије*, Култура, Београд 1960.**
4. **Вебер, М., *Протестантска етика и дух капитализма*, Mediterran publ., Нови Сад 2011.**
5. **Маркузе, Х., *Човјек једне димензије*, В. Маслеша, Сарајево 1968.**
6. **Хоркхајмер, М., Адорно, Т., *Дијалектика просвјетитељства*, Свјетлост, Сарајево 1989.**

Увод у логику

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема услова.

Циљ предмета

Циљ предмета је да се студенти упознају са теоријским и историјским основама логике што би требало да омогући разумевање закона логичког мишљења.

Исход предмета

Исход предмета би требало да буде оспособљавање студената за успешно савлађивање онтолошких основа логике у практичком односу према логичком мишљењу.

Садржај предмета

Теоријска настава

Одређење логике. Историја логике. Закони логике. Битак и логос. Мишљење: појам, суд, закључак. Елементи математичке логике: рачуни исказа, предикат, класа. Логика сазнања и знања. Методологија науке.

Литература

1. Аћимовић, М., *Увод у логику*, Филозофски факултет Нови Сад, Нови Сад 1999.
2. Аћимовић, М., *Елементи логике*, Савез педагошких друштава, Нови Сад 2004.
3. Зајечарановић, Г., *Логика*, Издавачка јединица Универзитета у Нишу, Ниш 1996.
4. Коен, М./Нејгел Е., *Увод у логику и научни метод*, Јасен, Београд, Никшић 2006.
5. Лемон, Е. Ј., *Упознавање са логиком*, Јасен, Никшић 2002.

Естетика 1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема

Циљ предмета

Циљ предмета „Естетика 1“ је реактуализација филозофске оријентације овог предмета. Овај циљ биће остварен студирањем темељних списа и дела која се односе на естетско подручје, која су издржавала пробу времена, која подлеже најозбиљнијим питањима уметности и њеној улози и која су основ најутицајнијих естетичких оријентација. Студиј заснован на таквој припадајућој литератури требао би да еманципује студенте и оспособи их за самостална истраживања.

Исход предмета

Исход предмета би био оспособљавање студената за самостална естетичка истраживања.

Садржај предмета

Теоријска настава

Искуство је показало да је најпродуктивније комбиновати историјски и проблемски метод. У том смислу студиј предвиђа упознавање са главним естетским учењима од пресократоваца до данас, као и уочавање темељних проблема који су и данас отворени у естетици.

Практична настава: Вежбе

Анализа изворних филозофско-естетичких текстова.

Литература

1. **Платон, *Ијон. Хипија Већи. Гозба. Федар*, БИГЗ, Београд 2000.**
2. **Аристотел, *О песничкој уметности*, Зав. за уџб. и нас. сред., Београд 1990.**
3. **Гадамер, Х.Г., *Огледи о филозофији умјетности*, АГМ, Загреб 2003.**
4. **Морпурго-Таљабуе, Г., *Савремена естетика*, Нолит, Београд 1968.**
5. **Татаркјевич, В., *Историја шест појмова*, Нолит, Београд 1980.**
6. **Еко, У., *Умјетност и љепота у средњовјековној естетици*, Профил, Загреб 2006.**

Историја филозофије

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема

Циљ предмета

Упознавање са основама историје филозофије почев од античке, средњовековне и нововековне до савремене филозофије.

Исход предмета

Разумевање различитих епоха историје филозофије.

Садржај предмета

Теоријска настава

Име, појам, основна питања, дисциплине и правци филозофије. Филозофија и њена повест. Филозофија и друга подручја духа. Хеленска и хеленистичко-римска филозофија. Филозофија Средњег века. Филозофија ренесансе. Нововековна филозофија. Немачки класични идеализам. Савремена филозофија.

Литература

Бес, Жан-Марк; Боасијер, Ан, *Филозофски приручник*, Завод за уџбенике, Београд, 2009.

Перовић, М, *Историја филозофије*, Филозофски факултет, Одсек за филозофију, Нови Сад, 2003.

Тестирање у настави

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета

Овладавање техником конструкције свих врста тестова постигнућа, Овладавање начинима евалуације и употребе тестова постигнућа

Исход предмета

Студент ће познавати основне принципе тестирања постигнућа и биће у стању да конструише тестове постигнућа свих врста и формата, као и да евалуира и тумачи резултате тестирања.

Садржај предмета

Теоријска настава

Улога тестова постигнућа у настави; Врсте тестова постигнућа; Формати презентовања и оцењивања ставки; Планирање израде теста; Конструкција објективног теста знања; Конструкција објективног теста сложеног постигнућа; Конструкција теста са питањима са конструисаним одговорима; Конструкција тестова извођења; Састављање, администрација и скоровање тестова; Методи интерпретације резултата тестова; Валидност и поузданост

Практична настава (вежбе, ДОН, студијски истраживачки рад)

Стивенсови нивои мерења, нормална расподела, мере централне тенденције и варијабилности, корелација, Основе статистичког пакета SPSS, Конструкција различитих врста тестова постигнућа, Методи скоровања и оцењивања тестова постугнућа, Одређивање основних метријских карактеристика теста; Семинарски рад

Литература

Фајгељ, С. (2009), Психометрија - Метод и теорија психолошког мерења (III допуњено издање), Београд: Центар за примењену психологију

Jackson, C. (2003). Psihologijsko testiranje. Jastrebarsko: Naklada Slap

Додатна литература:Miller, D.M., Linn, R.L., Gronlund. N.E (2009) Measurement and Assesment in Teaching, Pearson

Психологија партнерских односа

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

Упознавање студената са факторима који утичу на избор партнера, динамику, квалитет и стабилност партнерских односа; разумевање различитих психопатолошких појава и процеса у партнерским односима, и развој свести о могућностима превенције и превазилажења ових проблема уз професионалну психолошку помоћ.

Исход предмета

Од студента се очекује да на крају курса буде способан: да покаже разумевање фактора који утичу на квалитет и стабилност партнерских односа; да разуме узроке најчешћих проблема у партнерским односима, да препозна различите облике насиља у партнерским односима, те да има свест о могућностима њиховог конструктивног превазилажења.

Садржај предмета

Теоријска настава

Љубав и сексуалност. Заблуде о љубави. Теорије партнерских односа. Хетеросексуални и хомосексуални партнерски односи. Избор партнера. Динамика партнерских односа. Фактори који утичу на квалитет и стабилност партнерског односа. Квалитет партнерских односа и психичко здравље. Најчешћи проблеми у партнерским односима и могућности њиховог превазилажења. Насиље у партнерским односима. Превенција, психолошко саветовање и психотерапија.

Литература

Čudina-Obradović, M. i Obradović, J. (2006). Psihologija braka i obitelji. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga. (odabrana poglavlja)

Миливојевић, З. (2008). Емоције. Нови Сад: Психополис институт. (одабрана поглавља)

Миливојевић, З. (2007). Формуле љубави: Како не упропастити сопствени живот тражећи праву љубав. Нови Сад: Психополис институт. (одабрана поглавља)

Фелдман, С. (2008). Љубав на други поглед: Прошлост и садашњост специфично људског осећања. Нови Сад: Психополис институт. (одабрана поглавља)

Фром, Е. (1993). Умеће љубави. Београд: БИГЗ. (одабрана поглавља)

Психологија уметности

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: /

Циљ предмета

Упознавање студената са: различитим теоријским приступима и концептима у оквиру Психологије уметности; са различитим методама рада које се користе у оквиру Психологије уметности; са актуалним остраживањима у оквиру ове области. Оспособљавање студената за: детаљно и свеобухватно разумевање основних обележја различитих теоријских приступа; деталјно и свеобухватно разумевање метода рада; самостално трагање за актуалном релевантном литературом

Исход предмета

Од студента се очекује да на крају курса буде способан да: покаже разумевање основних теоријских концепата различитих приступа у психологији уметности; као и да покаже самосталност у препознавању и разумевању методологије рада различитих приступа у Психологији уметности.

Садржај предмета

Теоријска настава

Теоријска настава обухвата: Дефиницију предмета и циљева Психологије уметности; Психолошке теорије уметности; Методе истраживања у Психологији уметности; Савремена истраживања у Психологији уметности; Карактеристике и проблеме савремене визуелне културе; Специфичне проблеме у Психологији уметности.

Практична настава (вежбе, ДОН, студијски истраживачки рад)

Практична настава обухвата анализу видео-презентација, истраживачке семинарске радове и директне контакте са стваралоцима

Литература

Панић, В. (1989): Психолошка истраживања уметничког стваралаштва, Научна књига, Београд (одабрана поглавља)

Огњеновић, П. (1997): Психолошка теорија уметности. Институт за психологију, Београд

Арнхајм, Р. (1971): Уметност и визуелно опажање. Уметничка академија, Београд

Arnheim, R. (1962): The Genesis of a Painting Picasso's Guernica. University of California Press, Berkeley & Los Angeles

Milenković, S. (1997): Vrednosti savremene psihoterapije. Prometej, Novi Sad (str. 52-57)

Политичка психологија

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета:

а) Упознавање студената:

- са основним знањима из политичке психологије, њене историје и значаја за остале гране психологије;

- са важним појмовима из ове области и њиховим манфиестацијама у току историје

- са практичном применом социјалне психологије и других грана психологије и психолошких процеса на политичко опредељивање њихову улогу и развој;

б) Оспособљавање студената:

- за разумевање основних проблема којима се бави политичка психологија, као и могућностима решвања тих проблема;

- за разумевање политичке ситуације и нарочито њено објашњење из социјално-психолошког угла;

- за примену стечених знања у пракси у мултикултурној и политички специфичној средини

Исход предмета:

Од студента се очекује да на крају курса буде способан да:

- Повеже стечена знања са знањима из других области психологије

- уочи важне процесе за политичко опредељивање, њихову улогу и развој;

- разуме и буде способан да објасни друштвено-политичке ситуацијеиз стручног угла;

- прочава нову литературу која се тиче политичке психологије и политичког опредељивања.

Садржај предмета

Теоријска настава

I Психолошке основе политичког одлучивања: ауторитарна личност, послушност и покравање ауторитету; II Стереотипи и предрасуде: настанак, развој, борба против предрасуда; III Врсте идентитета: социјални идентиет, теорије социјалног идентитета, нација и национални идентиет; IV Национализам и слични појмови: етноцентризам, расизам, антисемитизам, антинегризам; V Политичко опредељивање и понашање: теорије политичког опредељивања, медији и политика, испитивање јавног мнења; VI Прошлост и будућност политичке психологије: политика у посткомунистичким земљама, полтиика у Србији након 1990, будућност политичке психологије код нас и у свету.

Практична настава

Примери из праксе везани за основне концепте који ће бити обрађивани на теоријској настави. Презентација документарних и играних филмова на теме које се обрађују у току курса. Критички осврт на најважније експерименте из области политичке психологије.

Основна литература:

1. Миклош Биро (2006). Homo postcommunisticus. Београд, 20. Век

2. Иван Шибер (1998). Основе политичке психологије. Загреб, Политичка култура.

3. Hewstone and Stroebe (2004). Социјална психологија: Еуропске перспективе. Загреб, Наклада Слап.

4. Никола Рот (1983). Основи социјалне психологије. Београд, Завод за уџбенике и наставна средства.

Традиционална култура Срба у јужнословенском контексту

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета

Упознавање са основним обележјима традиционалне културе Срба у јужнословенском контексту.

Исход предмета

Усвајање знања о *традиционалној култури*, као и њеним кључним категоријама, односно системом знакова који чине „језик“ традиционалне културе Срба и других Јужних Словена.

Садржај предмета

Теоријска настава

Порекло и историја Словена (Јужни Словени у дијахронијској перспективи). Значење и садржај појма традиционална култура (народна култура, етнокултура); традиционална култура као израз јединствене слике света; однос културе и природног језика као система знакова; семантичке јединице језика традиционалне културе: вербалне манифестације (песнички облици), радње, предмети и појаве; реконструисање садржаја традиционалне културе и њене слике света; бинарне опозиције; традиционална култура као систем знакова (циклично поимање времена; просторни односи: горе/доле, лево/десно; свој/туђи, елементи природе (вода, земља, небо, небеска тела); бића: богови, демони, хероји, свеци, људи и њихове номинације и атрибуције; биљке; животиње; предмети; појаве; социјални односи и сродство.

*Практична настава:*Анализа текстова у којима се рефлектују поменуте представе.

Литература: В. В. Седов, *Словени у далекој прошлости*, НС 2012; Ј. Деретић*, Културна историја Срба*, Бг. 2005; В. Караџић, *Етнографски списи*, Бг. 1972; Т.Ђорђевић, *Природа у веровању српског народа I-II*, Бг. 1958; В. Чајкановић, *Сабрана дела*, Бг. 1994 (одабрана поглавља); М. Недељковић, *Годишњи обичаји у Срба*, Бг. 1990; Љ. Раденковић, *Симболика света у народној магији Јужних Словена*, Ниш 1996; Н. Толстој, *Језик словенске културе*, Ниш 1995; *Српски митолошки речник,* Бг. 1998; *Словенска митологија: енциклопедијски речник*, Бг. 2001; А. Гура, *Симболика животиња у словенској народној традицији*, Бг. 2005; М. Елијаде, *Свето и профано*, В. Бања 1980; Зоја Карановић, *Небеска невеста*, Бг. 2010.

Култура, обред, поезија

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета: Усвајање знања о кључним одликама лирских усмених врста у оквиру српске традиционалне културе (обредни контекст).

Исход предмета: Оспособљеност за самостално тумачење, разумевање и примену стечених теоријских знања приликом анализе усмених лирских песама.

Садржај предмета

Теоријска настава

Повезаност лирских врста са кључним елементима традиционалне духовне и материјалне културе. Дефиниција појма *обред*. Традиционални обред као *културни текст*, односно *систем знакова/кодова* (акционални – редослед одређених ритуалних радњи; предметни – свакодневни или специјално израђени ритуални предмети; вербални - поетски текст; персонални – одређени извођачи који врше ритулне радње и лица којима су упућене, локативном – простор на којем се изводи; темпорални – извођење у одређено доба године; музички и ликовни. Симболичка (знаковна) функција ритуалних радњи и предмета. Конструкција идеалтипске дескрипције обреда. Структурно-семантичка анализа обреда (календарског и животног циклуса).

*Практична настава:*Анализа и интерпретација одабраних текстова.

Литература: J. Јокић, *Краљичке песме: ритуал и поезија,* Друштво за српски језик и књижевност Србије, Бг. 2012; З. Карановић, *Небеска невеста*, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Бг. 2010; Љ. Пешикан-Љуштановић, *Станаја село запали: огледи о усменој књижевности*, Дневник, НС 2007; А. ван Генеп, *Обреди прелаза*, СКЗ, Бг. 2005; Т. Р. Ђорђевић, *Животни круг,* Просвета, Ниш 2002; Б. Јовановић, *Магија српских обреда*, Светови, НС 1995; И. Ковачевић, *Семиологија ритуала*, Библ. XX век, Бг. 1985; Н. И. Толстој, *Језик словенске културе*, Просвета, Ниш, 1995; С. Зечевић, *Српска етномитологија*, Службени гласник, Бг. 2008; М. Елијаде, *Расправа о историји религија*, Академска књига, НС 2011; Д. Бандић, *Табу у традиционалној култури Срба,* БИГЗ, Бг. 1980; Л. Радуловић, *Пол/род и религија*, Српски генеалошки центар, Бг. 2009; Д. Големовић, *Етномузиколошки огледи*, Библ. XX век, Бг. 1997.

Писци средњовековне књижевности

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Овладавање знањем о главним писцима и делима српске средњовековне књижевности.

Исход предмета: Познавање најзначајнијих стваралаца и дела српске средњовековне књижевности и поседовање знања неопходних да би се схватиле њихове поетичке особености и историјски след.

Садржај предмета

Теоријска настава

Културноисторијски оквир и контекст средњовековне књижевности. Најважнији писци и дела српске средњовековне књижевности од XII до XVII века. Развој и главни мотиви косовске легенде. Узајамне везе и прожимања старе и народне књижевности.

Практична настава

Рад на текстовима: Свети Сава, *Житије светог Симеона*, *Служба светом Симеону*; Стефан Првовенчани, *Хиландарска повеља*, *Житије светог Симеона*; Доментијан, *Житије светог Саве;* Теодосије, *Житије светог Саве*; *Данилов зборник*; Григорије Цамблак, *Житије Стефана Дечанског*; Констанин Филозоф, *Житије деспота Стефана Лазаревића*; Пајсије, *Житије цара Уроша;* Деспот Стефан Лазаревић*, Слово љубве; Списи о кнезу Лазару и Косовском боју.*

Литература

Đ. Sp. Radojičić, *Antologija stare srpske književnosti (XI-XVIII veka),* Beograd, 1960; Ђ. Сп. Радојичић, *Књижевна збивања и стварања код Срба у средњем веку и у турско доба,* Нови Сад, 1967; М. Кашанин, *Српска књижевност у средњем веку*, Београд, 1975; Ђ. Трифуновић, *Кратак преглед југословенских књижевности средњег века,* Београд, 1976; Деспот Стефан Лазаревић, *Књижевни радови*, приредио Ђ. Трифуновић, Београд, 1979; Д. Богдановић, *Историја старе српске књижевности,* Београд, 1980; Ђ. Трифуновић, *Азбучник српских средњовековних књижевних појмова,* Београд, 1990; Ђ. Трифуновић, *Стара српска књижевност. Основе,* Београд, 1994; J. Рађеп, *Косовска легенда*, Нови Сад, 1995; Р. Маринковић, *Светородна господа српска,* Београд, 1998; Х. Георг Бек, *Византијски миленијум*, Београд-Бања Лука, 1998; Т. Јовановић, *Стара српска књижевност. Хрестоматија*, Београд-Крагујевац, 2000; J. Рађеп, *Старе српске биографије*, Нови Сад, 2008.

Поетика Милоша Црњанског

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:–

Циљ предмета: Да студенти стекну увид у дело Милоша Црњанског и његове поетичке особености (стил, теме, мотиви, развој, континуитет)

Исход предмета: Познавање стилских, тематских, мотивских и уопште поетичких особености дела Милоша Црњанског

Садржај предмета

Теоријска настава: Побуна итачке лирике (рушење традиције, однос према романтизму).- Суматраизам.- Стражиловски комплекс. – Лирско и историјско у роману М. Црњанског – Полност и жена у делу М. Црњанског. – Међуратне полемике.- Публицистика и есејистика. - *Студијски истраживачки рад* Интерпретација текстова: Поезија (избор); Есеји (избор); Путописи (избор), *Дневник о Чарнојевићу*; *Сеобе*; *Друга књига Сеоба* (избор); *Код Хиперборејаца* (избор)*; Роман о Лондону* (избор); Контекстуално и компаративно проучавање дела М. Црњанског

Литература

Александар Петров, *Поезија Црњанског и српско песништво*, Београд 1971 (избор); Новица Петковић, *Лирске епифаније М. Црњанског*, Београд 1996 (избор); Новица Петковић, *Два српска романа*, Београд 1988 (избор); Никола Милошевић, *Роман Милоша Црњанског*, Београд 1970 (избор); *Књига о Црњанском* (прир. М. Ломпар), Београд 2004 (избор); *Књижевно дело Милоша Црњанског* (зборник), Београд 1972 (избор); Петар Џаџић, *Повлашћени простори Милоша Црњанског*, Београд 1992 (избор); *Милош Црњански* (зборник) 1996; Мило Ломпар*, Аполонови путокази*, Београд 2004; Горана Раичевић, *Есеји Милоша Црњанског*, Нови Сад 2005 (избор); Горана Раичевић, *Кротитељи судбине: о Црњанском и Андрићу*, Београд 2010; Горана Раичевић, *Коментари "Дневника о Чарнојевићу",* Нови Сад 2010; Слободан Владушић, *Црњански, Мегалополис*, Београд 2011.

Поетика Иве Андрића

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Да студенти стекну увид у дело Иве Андрића и његове поетичке особености (стил, теме, мотиви, развој, континуитет)

Исход предмета: Познавање стилских, тематских, мотивских и уопште поетичких особености дела Иве Андрића

Садржај предмета

Теоријска настава: Писац као објективни посматрач – Андрићев рационализам – Појединачно и опште – од привидности, површности и таштине до суштине - Легенде и митови у књижевности као универзални обрасци у историјском току – Између реалистичких типова и цикличног схватања историје.- Мостови – тема и један од основних симбола Андрићевог дела: естетски, етички и метафизички — пролазност и трајност.- Страх код Андрића Страсти и инстинктивни живот на путу ка анимализација човека – Превладавање страха кроз очовечење. – Речи – О причи и причању – Страх од речи – Страх од прекомерности и зла – Речи које се отимају свом првобитном смислу. - Андрић као ''ангажовани писац''. - Фантастика код Андрића. - Проблеми људске утамничености. - Андрићеви писци. Интерпретација текстова: Приповетке (избор), ''Разговор с Гојом'', *На Дрини ћуприја, Госпођица, Травничка хроника, Проклета авлија,* Есеји (избор). Студије интертекстуалних веза, истраживање односа историјског контекста и књижевних дела И. Андрића

Литература

Зборник о Андрићу (прир. Р. Вучковић), Бг. 1999 (избор); Радован Вучковић, *Велика синтеза*, Сарајево 1974 (избор); Иво Тартаља, *Приповедачева естетика*, Београд 1979 (избор); Драган Стојановић, *Лепа бића Иве Андрића*, Нови Сад 2003 (избор); *Зборник радова о Иви Андрићу*, САНУ, Београд 1981 (избор); *Дело Иве Андрића у контексту европске књижевности*, Беобрад 1981 (избор); Петар Џаџић, *Храстова греда у каменој капији*, Београд; Петар Џаџић, *О проклетој авлији*; Горана Раичевић, *Кротитељи судбине*: О Црњанском и Андрићу, Београд 2010; Жанета Ђукић Перишић, *Писац и прича: стваралачка биографија Иве Андрића,* Нови Сад 2012.

Семиотика културе

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Курс није за студенте прве године

Циљ предмета

Упознавање студената са основним поставкама семиотичких истраживања и њихове примене на подручју проучавања културе.

Исход предмета

Студент је способан да сам изврши семиотичку анализу неке појаве у култури.

Садржај предмета

Теоријска настава

I Појмови семиотике и културе. Основе семиотике: учења о знаку (Де Сосир, Пирс). Типологија знакова. Денотација, конотација, идеологија. Опизиције: дигиталне, аналогне, поларне, мултиполарне; деконструкција опозиција. Парадигматика и синтагматика. Метафорични и метонимијски пол. Код и систем, енкодирање и декодирање, сигнал и језик, код и субкод, првостепени и другостепени. Врсте кодова: друштвени (вербални и невербални); текстуални; интерпретативни (перцептивни, идеолошки).

II Општа семиотика и посебне семиотике: семиотика града, семиотика историје, књижевна семиотика, семиотика свакодневног живота, визуелна семиотика,семиотика рекламе. Семиотика културе (границе културе, спољашње/унутрашње; функционисање културе; динамизам културе; типологија културе).

III Како урадити семиолошку анализу?

Практична настава:Вежбе

Анализа примера

Литература

1. Ј. Лотман, *Семиосфера*, Нови Сад 2005.

2. „Огледи из типологије културе „,*Трећи програм*, бр. 4, Београд 1974.

3.Ч. Морис, *Основе теорије о знацима*, Београд 1975.

4. У. Еко, *Култура, информација, комуникација,* Београд 1973.

5. Н. Грдинић, *Семиотика културе*, презентације

Стални облици песме и строфе

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Курс није за студенте прве године

Циљ предмета

Упознавање са појмовном апаратуром (стални облици песме/строфе; стилизације, криптоформе). Усвајање основних информација о стиховима и строфама класичног порекла; о сталним облицима песме и строфе романског, источњачког, германског, словенског и грчко-византијског порекла. Указати на нормирану структуру форме.

Исход предмета

Усвојени књижевно-теоријски појмови сталних облика. Познавање порекла појединих облика и њихове утемељености у књижевној традицији. Познавање правила облика. Препознавање употребе облика.

Садржај предмета

Теоријска настава

Појам сталног облика, стилизација и криптоформи. Класични стихови и строфе (хексаметар, елегијски дистих, сапфијска строфа, алкејска строфа). Облици романског порекла (терцина, станца, страмбото, сонет, циклус сонета, сонетни венац, канцона, сестина лирика, седста рима, балада, балата, лауда, мадригал, рондо, рондел, глоса). Источњачки облици песме и строфе (газела, рубаија, касида, пантум, хаику). Облици германског, словенског и грчко-византијског порекла (беђарац, краковјак, оњегинска строфа, канон, нибелуншка строфа).

Практична настава:

Рад на тексту; анализа примера наведених облика.

Литература

1. Никола Грдинић, *Стални облици песме и строфе*. Београд: Народна књига – Алфа, 2007.
2. Светозар Петровић, „Стих”, у: Зденко Шкреб/Анте Стамаћ, *Увод у књижевност*. Загреб: Графички завод Хрватске, 1983.
3. Светозар Петровић, *Облик и смисао. Списи о стиху.* Београд: Фабрика књига, 2003.
4. *Речник књижевних термина*. Београд: Институт за књижевност и уметност, 1987.

Веб дизајн

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Овладавање основама израде веб страница и система за управљање садржајем.

Исход предмета: Познавање језика за означавање хипертекста (*HTML*) и каскадног описа стилова (*CSS*) омогућиће студентима разумевање и примену основних алата за израду веб страница. Студент треба да савлада и коришћење система за управљање садржајем (*CMS*) и коришћење WYSIWYG едитора за визуелну израду веб страница.

Садржај предмета

Теоријска настава: Упознавање са основама језика за означавање докумената и каскадног описа стилова. Формирање и одржавање веб садржаја, организовање садржаја блогова и web локација помоћу система за управљање садржајем (*Joomla,Word Press*), инсталирање и конфигурисање ових система. Визуелна израда веб страница коришћењем WYSIWYG едитора.

Практична настава: На вежбама се програми, обрађени у теоријском делу курса, илуструју практичним примерима, респективно.

Литература:

- Hill, J. Brannan, J.A. *Briljantno HTML5 i CSS3.* CET, 2011.
- Hussey, T. *Naučite Word Press.* Mikro knjiga, 2011.
- North, Б. M. *Joomla! 1.5: priručnik za korisnike.* Mikro knjiga, 2010.

Облици језичке комуникације (на мађарском језику)

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Знање мађарског језика

Циљ предмета

Упознавање студената са специфичним карактеристикама појединих комуникационих облика од свакодневног спонтаног говора и писаног парола до писаних интерактивних комуникационих облика на интернету.

Исход предмета

Студенти стичу способност препознавања и оцењивања конкретних комуникационих облика на основу њихових фонолошких, лексиколошких, морфолошких, синтаксичких и стилских карактеристика.

Садржај предмета

Теоријска настава

1. Појам комуникације и њено научно проучавање. 2. Модели и основни типови комуникације. 3. Медији и начин комуницирања. 4. Комуникативна способност и функционални стилови. 5. Спонтани говор: психолошки фактори и главне фазе продукције говора. 6. Комуникативна перспектива као принцип структуисања исказа. 7. Функције и карактеристике прозодијских фактора у спонтаном говору. 8. Говорни чинови и структуралне карактеристике дискурса. 9. Карактеристике писаног изражавања. 10. Утицај фреквентности синтаксичких фактора на комуникативност писаних и гласно интерпретираних, односно прочитаних текстова. 11. Језичко изражавање у масовним медијима. 12. Интернет, веб, мултимедијалност, хипертекст. 13. Нови облик комуникације: писано-говорни језик и његове карактеристике.

Литература

1. Buda Béla: A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei. Bp. Animula, 1994.
2. Béres István – Horányi Özséb: Társadalmi kommunikáció. Bp. Osiris Kiadó, 2001.
3. Rosengren, Karl Erik: Kommunikáció. Bp., Typotex, 2004.
4. Pléh Cs. – Síklaki I. – Terestyéni T.: Nyelv – kommunikáció – cselekvés. Bp. Osiris Kiadó, 1997.
5. Kontra Miklós : Beszélt nyelvi tanulmányok. Bp. MTA Nytud. Int., 1988.
6. Keszler B. – Tátrai Sz.: Diskurzus a grammatikában – grammatika a diskurzusban. Bp. Tinta , 2009.
7. Gecső T. – Sárdi Cs.: A kommunikáció nyelvészeti aspektusai. Bp. Tinta, 2009.
8. Bódi Zoltán: A világháló nyelve. Bp., Gondolat Kiadó, 2004.
9. Pásztor Kicsi Mária: A mai vajdasági magyar napi sajtó és elektronikus média informatív szövegeinek szintaktikai, intonációs és kommunikatív jellemzői. Újvidék, ÚE BTK, 2012.
10. Pásztor Kicsi Mária: A spontán beszédtől az internetes nyelvhasználatig. In: Tudomány – módszer – argumentáció. Újvidék, VMAT, 2012.

Род и приповедање

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

Циљ курса је да се преиспита однос категорије рода (gender) и приповедних поступака у књижевном тексту, односно да се на примерима репрезентативних књижевних дела писаних у различитим епохама осветле историјски, културни, теоријски и вредносни критеријуми који су утицали на исказивање родних улога и идентитета у књижевном делу.

Исход предмета

Студенти стичу основна сазнања из области родних студија (историја и терминологија) и женске књижевне историје, и усвајају теоријске моделе родног читања књижевности**.**

Садржај предмета

Теоријска настава

Пол и род: историја и примена термина (С. Бовоар, Р. Столер, Џ. Батлер). Гинокритика и истраживање женске књижевне традиције (С. Гилберт, С. Губар, И. Шоволтер). Представљање родних идентитета у књижевности (Џ. Фетерли, Ш. Фелман, К. Милет). Епистемологија и методологија родних студија књижевности (С. Гилберт, С. Губар, А. Колодни). Ауторство и књижевни канон (Х. Блум, С. Губар). Тело и текст (Ш. Фелман, Е. Сиксу, Ј. Кристева)

Практична настава:Вежбе, Други облици наставе, Студијски истраживачки рад

Анализа изабраних књижевних текстова из различитих епоха, од средњовековне (Чосер), ренесансне (Шекспир) до романа 19. и 20. века (Е. Бронте, Џ. Остин, Х. Џејмс, В. Вулф), с циљем примене теорије и методологије родних студија.

Литература

Дојчиновић Нешић, Биљана. Гинокритика (1993).

Гордић Петковић, Владислава. На женском континенту (2007).

Милојевић, Ивана и Слободанка Марков (ур.). Увод у родне теорије (2011). (изабрана поглавља)

Showalter, Elaine. A Literature of Their Own: British Women Novelists from Bronte to Lessing (1977).

Showalter, Elaine. A Jury of Her Peers (2009).

Практикум са изабраним текстовима И. Шоволтер, Џ. Фетерли, Е. Мерс, С. Губар, А. Колодни, Џ. Батлер и других.

РЕТОРИКА ТЕКСТУАЛНЕ КУЛТУРЕ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Б2 ниво знања енглеског језика

Циљ предмета

Проучавањем одлика текстова на енглеском језику три области у којима доминирају текстуални обрасци – потрошачке културе и рекламне индустрије, индустрије забаве (културолошки обрасци на телевизији и филму), и области нових медија (Интернет и дигитални медији), студенти се уводе у процес истраживања у области студија англофоне културе и енглеског језика, те професионалног бављења истраживањем и критиком. Један од главних циљева курса је сензибилизирање студената за препознавање кодова савремене популарне културе кроз одлике текстова које та култура производи, њихово оспособљавање за самостално спровођење семиотичке анализе датих текстова и групног истраживачког пројекта, као и за ефектно представљање резултата истраживања у писаној и усменој форми на енглеском језику.

Исход предмета

Студенти ће умети да самостално анализирају текстуални материјал примењујући принципе семиотичке анализе, да спроведу истраживање на одређену тему, те да своје истраживање прикажу у различитим форматима текста на енглеском језику прилагођеним контексту и циљној публици**.**

Садржај предмета

Теоријска настава

Културна продукција, разумевање одлика популарне културе. Кључни појмови везани за област студија културе. Проблеми субјективитета и идентитета. Популарна култура – потрошачко друштво, телевизија, текст, публика. Дигитална култура. Урбани простор као културни простор. Језик и популарна култура.

Практична настава:Вежбе

Часови су структурирани око активности везаних за дискусију о унапред дефинисаним темама, читање текстова са листе лектире и критички коментар тих текстова. Низови задатака укључују уводна излагања у вези са темама о којима ће се дискутовати на часовима, те циклусе читања и писања ради развијања и саопштавања идеја у професионалном окружењу. Планирање истраживачког пројекта. Формално усмено презентовање, израда двоминутне презентације истраживачког пројекта и увежбавање излагања у 20x20 формату усмене презентације.

Литература

Barker, Chris. Cultural Studies: Theory and Practice. London: Sage, 2008.

Maasik, S. and Jack Solomon. Signs of Life in the USA. Boston, New York: Bedford St. Martins, 2012.

Развој српског језичког стандарда

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета: Упознавање са основним појмовима о културно-историјским оквирима настанка словенске писмености, сменама књижевнојезичких идиома код Срба од 12. до 19. века, као и процесом стандардизације српског језика

Исход предмета: Савладавање основних појмова у вези са почецима словенске писмености, развојем и сменом књижевних језика код Срба од 12. до 19. века, као и процесом стандардизације српског језика; способност читања и анализирања старословенских, старосрпских, српскословенских, рускословенских, славеносрпских текстова (на фонолошком нивоу).

Садржај предмета

***Теоријска настава*:** Настанак старословенског језика. Живот и дело Ћирила и Методија. Појмови унутрашње и спољаше историје језика. Настанак српске редакције старословенског језика и њена фонолошка норма. Појам диглосије. Главни правци развоја фонолошког система српског језика. Прелазак са српскословенске на рускословенску редакцију. Периодизација књижевних језика код Срба у 18. и 19. веку: (1) књижевни језик до 1740.године; (2) књижевни језик од 1740. до 1780.г. и (3) од 1780. до првог издања Вуковог *Рјечника*. Конкуренција и коегзистенција норми у књижевном језику краја 18. и почетка 19. века. Славеносрпски и доситејевски тип књижевног језика. Реформе писма и правописа почетком 19. века (Сава Мркаљ и Вук Стефановић Караџић). Вуков *Рјечник* из 1818. г. Вуков програм књижевнојезичке реформе. Стандардизација српскохрватског књижевног језика у другој половини 19. века. Епоха кристализације стандардног језика (1878−1918). Књижевни језик у 20. веку. Српски и хрватски језички стандард.

***Практична настава (вежбе)*:** Читање и анализа старословенских, српскословенских, рускословенских, славеносрпских текстова (фонолошки план).

Литература:

1. Ђорђић, Петар (1975). *Старословенски језик*. Нови Сад: Матица српска. 5−85.

2. Јерковић, Вера (1984). Српскословенска норма у гласовном и морфолошком систему. *Југословенски семинар за стране слависте*. 33−34: 55−67.

3. Младеновић, Александар(1971). Елементи историје српскохрватског језика. *Општа енциклопедија Ларус*.Београд.

4. Ивић, Павле (1998). *Преглед историје српског језика*. Сремски Карловци – Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића.

5. Суботић, Љиљана (2004). Из историје књижевног језика: питање језика. *Предавања из историје језика*. Нови Сад: Филозофски факултет.145−191.

СОЦИОЛОГИЈА

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема посебних услова

Циљ предмета

Циљ предмета јесте да студенте упозна са социолошким приступом друштву, укључујући главне социолошке теорије и метод. Други сегмент циља је да полазнике упути у најважније особености социолошког начина мишљења о друштву и друштвеним проблемима, као и да им учини јасним ограничења такозваног „здраворазумског“ промишљања друштва.

Исход предмета

Студенти су способни да разумеју најважније социолошке теорије и социолошки метод, као и да разматрају друштвене проблеме на начин који надилази оквире „здраворазумског“ приступа.

Садржај предмета

Теоријска настава

Социологија између науке и имагинације – Конфликтна традиција у социологији – Диркемовска традиција – Микроинтеракционистичка традиција – Кључне социолошке дихотомије - Методологија и социолошки метод – Друштвене институције – Организације и бирократија – Појам моћи и појам власти – Држава и политика – Друштвене неједнакости и стратификација – Друштвена покретљивост и канали друштвене покретљивости – Сиромаштво – Култура, субкултуре и животни стилови - Глобализација

Практична настава:Вежбе, Други облици наставе, Студијски истраживачки рад

Вежбе за овај предмет нису предвиђене, али је зато у току предавања предвиђена дискусија о проблемима друштва из социолошког угла. Такође је предвиђено да студенти, уколико то желе, могу урадити семинарски рад на основу шире литературе, а под менторством наставника.

Литература

Обавезна:

Маринковић, Д.: *Увод у социологију*. Mediterran Publishing, Нови Сад 2013 (треће проширено издање).

Шира: Гиденс, Е.: *Социологија*, 2001, 2007. (ЦИД, Економски факултет у Београду)

Хараламбос М, Холборн М.: *Социологија. Теме и перспективе*. Голден маркетинг, Загреб 2002.

Популарна култура и животни стилови

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: упис на одговарајућу годину студија

Циљ предмета:

Упознавање са најважнијим социолошким приступима у изучавању популарне културе и животних стилова, њеним садржајима и утицајем, као и њиховим друштвеним и културним контекстом, посебно у савременом свету.

Исход предмета:

Усвајање знања, овладавање научно-категоријалним апаратом за разумевање појава популарне културе и значаја животних стилова; оспособљавање за аналитичко и критичко сагледавање садржаја популарне културе и животних стилова у склопу друштвених и културних процеса и творевина; развијање способности за вредновање културних творевина и садржаја различитог нивоа.

Садржај предмета:

Теоријска настава – проблеми одређења популарне културе и њеног разграничења од масовне културе; проблеми друштвене, културне и техничке условљености популарне културе; популарна култура, животни стилови и потрошачко друштво; вредносне оријентације, популарна култура и животни стилови; међусобна условљеност субкултура, популарне културе и животних стилова; савремени друштвени процеси, глобализација, популарна култура и животни стилови; животни стилови, друштвена структура и социјална стратификација; популарна култура, животни стилови и слободно време; проблеми индивидуализације и идентитета у популарној култури и животним стиловима.

Практична настава – Проучавање базичне литературе и проблемских студија из социологије популарне културе и животних стилова, дискусије о прочитаним проблемима, њиховом научном значају и друштвеним и културним последицама.

Литература

Čejni, Dejvid (2003): *Životni stilovi*. Beograd: Clio.

Đorđević, Jelena (prir.) (2009): *Postkultura*. Beograd: Clio.

Fisk, Džon (2001): *Popularna kultura*. Beograd: Clio.

Коковић, Драган (2005): *Пукотине културе*. Нови Сад: Прометеј.

Tompson, Kenet (2003): *Moralna panika*. Beograd: Clio.

Социологија надреализма

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета

Упознавање са историјским и друштвеним пореклом и значајем надреализма.

Исход предмета

Упознавање садржаја и разумевање смисла надреалистичке теорије сазнања и поетике; разумевање надреализма у контексту историјске авангарде и друштвених и политичких прилика европског друштва почетком двадесетог века.

Садржај предмета

Теоријска настава

Порекло и типолошке одлике надреалистичког покрета. Место надреализма у историјској авангарди. Настанак, развој и главни актери париског надреализма. Настанак и главни актери београдског надреализма. Однос између париског и београдског надреализма. Надреализам и психоанализа. Надреализам и марксизам. Етнологија и надреализам. Надреализам и социологије свакодневног живота. Надреалистичка теорија сазнања. Социолошка димензија надреалистичке теорије и праксе. Интедрисциплинарност надреализма између књижевности, друштвене теорије и социјалне акције. Надреализам у савременом искуству. Историјске и друштвене поуке надреализма.

Практична настава

Представљање надреалистичких мултимедијалних радова. Упознавање са надреалистичким филмом, сликарством, плакатима, прогласима, изложбама, социјалним протестима и различитим облицима друштвеног ангажмана и активизма.

Литература

Breton, Andre (1979). *Tri manifesta nadrealizma*, Kruševac: Bagdala.

Бретон, Андре (1999). *Нађа*, Београд: Нолит.

Karan, Milenko (1989). *Psihoanaliza i nadrealizam*, Nikšić: Univerzitetska riječ.

Kostić, Đorđe (1991). *U Središtu nadrealizma. Sukobi, Beograd*: Biblioteka grada Beograda.

Milenković, Pavle (2012). *Uvod u sociologiju srpskog nadrealizma*, Novi Sad: Mediterran Publishing.

Nado, Moris (1980). *Istorija nadrealizma*, Beograd: BIGZ.

Novaković, Jelena (1996). *Na rubu halucinacija. Poetika srpskog i francuskog nadrealizma*, Beograd: Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu.

Popović, Koča, Ristić, Marko (1985). *Nacrt za jednu fenomenologiju iracionalnog*, Beograd: Prosveta.

Vučković, Radovan (2009). *Sjajno društvance: priča o srpskim nadrealistima*, Beograd: Službeni glasnik.

Естетика 2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема

Циљ предмета

Циљ предмета „Естетика 2“ је реактуализација филозофске оријентације овог предмета. Овај циљ биће остварен студирањем темељних дела и списа који се односе на естетско подручје, која су издржавала пробу времена, која подлеже најозбиљнијим питањима уметности и њеној улози и која су основ најутицајнијих естетичких оријентација. Студиј заснован на таквој припадајућој литератури требао би да еманципује студенте и оспособи их за самостална истраживања.

Исход предмета

Исход предмета би био оспособљавање студената за самостална естетичка истраживања.

Садржај предмета

Теоријска настава

Искуство је показало да је најпродуктивније комбиновати историјски и проблемски метод. У том смислу студије естетике предвиђају упознавање са главним естетским учењима од предсократика до данас, као и уочавање темељних проблема који су и данас отворени у естетици.

Практична настава: Вежбе

Анализа изворних филозофско-естетичких текстова.

Литература

1. **Платон, *Ијон. Хипија Већи. Гозба. Федар*, БИГЗ, Београд 2000.**
2. **Аристотел, *О песничкој уметности*, Зав. за уџб. и нас. сред., Београд 1990.**
3. **Гадамер, Х.-Г., *Огледи о филозофији умјетности*, АГМ, Загреб 2003.**
4. **Гилберт, К. Е., Кун, Х., *Историја естетике*, Култура, Београд 1969.**
5. **Грлић, Д., *Естетика I-IV*, Напријед, Загреб 1974.**
6. **Кроче, Б., *Бревијар естетике*, Глобус, Загреб 2001.**

Естетика

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема

Циљ предмета

Циљ предмета је да се студенти упознају са основним правцима и проблемима естетике, која је у правом реду тематизована у свом традиционалном одређењу као филозофија уметности.

Исход предмета

Исход предмета „Естетика“ би требало да оспособи студенте да успешно апсолвирају основне естетичке категорије и проблеме, и да стекну оријентацију у основним правцима савремених естетичких теорија.

Садржај предмета

Теоријска настава

Појам и предмет естетике. Естетика као филозофска дисциплина. Естетика и њој сродне дисциплине. Настанак естетике. Појам уметности у историјском смислу. Естетски феномен. Онтологија уметности. Естетичка аксиологија. Естетичка гносеологија. Класична, модерна и постмодерна уметност. Основни и практички појмови о уметности. Друштвена димензија уметности.

Литература

1. **Узелац, М. *Естетика*, Академија уметности, Нови Сад 1999.**
2. **Адорно, Т., *Естетичка теорија*, Нолит, Београд 1979.**
3. **Хартман, Н., *Естетика*, Дерета, Београд 2004.**
4. **Морпурго-Таљабуе, Г., *Савремена естетика*, Нолит, Београд 1968.**
5. **Еко, У., *Умјетност и љепота у средњовјековној естетици*, Профил, Загреб 2006.**
6. **Гилберт, К.Е., Кун, Х., *Историја естетике*, Култура, Београд 1969.**

Филозофија медија

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема додатног услова.

Циљ предмета

Циљ предмета је да се студенти упознају са филозофским приступом различитим медијима. Такође требају бити упознати са променама које су сами медији извршили у нашој перцепцији стварности као и са новим погледима на свет који су настајали паралелно са развојем медија.

Исход предмета

Очекује се да ће студенти кроз филозофску призму стећи елементарно знање о појединим медијима, њиховим техничким, епистемичким и естетским обележјима, затим и о појединим етапама историје медија. Ово знање ће бити од користи приликом разбијања стереотипа о искључиво негативној (нпр. идеолошкој) функцији медија у друштву и о стварању адекватнијег суда о њиховој правој вредности.

Садржај предмета

Теоријска настава

Задатак филозофије медија: проучавање општег феномена медијалности на примеру појединачних медија (писмо, штампа, фотографија, филм, радио, телевизија, интернет ...). Шири и ужи појам медија. Пренос информација и комуникација. Медијске револуције и иновације. Медији и јавно мнење. Моћ и медији. Проблем медијске обмане. Симулација и симулакруми. Медијски условљене трансформације опажања и сазнања. Етика и естетика медија. Типови теорије медија: културно-критичке, семиотичке, (пост)структуралистичке, техничке, конструктивистичке и друге теорије медија. Социјална историја медија. Историја филозофије медија.

Литература

1. Адорно, Т. В.: „Два есеја о телевизији“, у: *Летопис Матице српске* (1966), стр. 248–267; 2. Бењамин, В.: *Есеји*, Нолит, Београд 1974; 3. Бодријар, Ж.: *Симболичка размена и смрт*, Дечје новине, Горњи Милановац 1991; 4. Briggs A./P. Burke: *Социјална повијест медија*, Пелаго, Загреб 2011; 5. Вирилио, П.: *Машине визије*, Светови/Октоих, Нови Сад/Подгорица 1993; 6. Меклуан М.: *Гутенбергова галаксија*, Нолит, Београд 1973; 7. Платон: *Федар*, БИГЗ 1985; 8. Чекић, Ј./Ј. Благојевић (прир.): Моћ/медији/&, Факултет за медије и комуникације, Центар за медије и комуникације, Београд 2012

Филозофска антропологија

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема

Циљ предмета

Циљ предмета „Филозофска антропологија“ је да се студенти упознају са појмом, предметом и садржајем фундаменталних антрополошких одређења човека у филозофији

Исход предмета

Исход предмета би требало да буде да се студенти оспособе за филозофско разумевање начина како је у традицији филозофије тематизовано питање бити човека.

Садржај предмета

Теоријска настава

а) Разликовање филозофске антропологије од емпиријске антропологије која се најчешће јавља у лику културне антропологије, социолошке и етнолошке антропологије

б) Филозофска антропологија као темељна филозофска дисциплина (идеја да филозофска антропологија егзистира од почетка филозофије и идеја да филозофска антропологија представља нову филозофску дисциплину - схватања Канта и Плеснера)

ц) Спорна филозофска становишта о карактеру филозофске антропологије:

-Филозофска антропологија из перспективе феноменологије Шелера и Ландсберга,

-Филозофска антропологија као онтологија човековог бивствовања

-Фундаментална онтологија Мартина Хајдегера

-Оспоравања филозофске антропологије са становишта егзистенцијализма (Јасперс, Сартр)

-Филозофска антропологија и психоанализа (Фројд, Фром)

-Филозофска антропологија и позитивизам

-Филозофска антропологија и структурализам (Леви-Строс)

-Оспоравање филозофске антропологије са становишта филозофије историје (Маркс, Дилтај)

Литература

1. **Scheler, M., *Положај човјека у космосу*, В. Маслеша, Сарајево 1961.**
2. **Plessner, H., *Увод у филозофску антропологију*, В. Маслеша, Сарајево 1961.**
3. **Gehlen, A., *Човјек. Његова природа и положај у свијету*, В. Маслеша, Сарајево 1974.**
4. **Финк, Е., *Основни феномени људског постојања*, Нолит, Београд 1984.**
5. **Зборник *Филозофија модерног доба: филозофска антропологија*, В. Маслеша, Сарајево 1986.**

Филозофија морала

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема

Циљ предмета

Циљ предмета „Филозофија морала“ је да се студенти упознају са основним садржајима филозофије морала као филозофске дисциплине која проучава унутрашњу структуру моралног карактера.

Исход предмета

Исход предмета би требало да омогући студентима добру оријентацију у проблематици моралног карактера, посебно с обзиром на структуру воље и вољних активности човека.

Садржај предмета

Теоријска настава

Проблем филозофског заснивања психологије. Филозофија морала као филозофско-етичка дисциплина. Појам морала (Сократ, Стоицизам, Римски појам морала, Јудеохришћански појам морала, Нововековни појам морала, Кант, Хегел, Савремене дискусије о појму морала). Морални карактер и структура моралног делања (појам моралног карактера; морални мотиви; егоизам и алтруизам; морално уверење; морална намера,одлука и избор; морална импутација, кривица и санкција; морални стид и кајање; појам моралне одговорности; појам савести).

Литература

1. **М.А. Перовић, *Увод у етику*, КриМел, Нови Сад 2003.**
2. **М.А. Перовић, *Етика*, Графомедиа, Нови Сад 2001.**
3. **Хусеинов, А.А., Ирлиц, Г., *Историја етике*, Књижевна заједница Н. Сада, Нови Сад 1992.**
4. **Сингер, П., *Увод у етику*, Изд. књиж. З. Стојановића, С. Карловци-Н. Сад 2004.**
5. **Аристотел, *О души. Parva naturalia* (књиге: I-II), ПАИДЕИА, Београд 2012.**

Биоетика и медији

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема

Циљ предмета

Циљ предмета „Биоетика и медији“ је упознавање студената са специфичним биоетичким приступом фундаменталним питањима холистички схваћеног живота, која су у непосредној вези са научним и техничко-технолошким напретком. Циљ предмета је и да се студенти упознају са моралним дилемама с којима се могу суочити у професионалном извештавању и јавном деловању, и указивање на поштовање одговарајућих кодекса приликом извештавања о деликатним и контроверзним биоетичким темама.

Исход предмета

Предмет треба да оспособи студенте за самостално размишљање, аргументовање и оријентисање у вези са темељним дилемама савременог човечанства.

Садржај предмета

Појам биоетике. Настанак и развој биоетике. Етика и биоетика. Појам живота у филозофији и другим наукама. Темељне позиције у биоетици. Екофилозофија. Нуклеарна технологија и њени изазови. Генетички модификовани организми. Статус животиња и њихова права. Биоетички проблеми у медицини. Еугеника. Абортус. Трансплантација органа. Репродуктивно и терапеутско клонирање. Еутаназија. Биоетика и болести зависности. Биоетика и религија. Биоетика и право. Биоетика и економија. Биоетика и уметност. Биоетичка едукација. Биоетика и медији. Биоетика у Србији.

Литература

1. **Ракић, В., Младеновић, И., Дрезгић, Р., *Биоетика*, Сл. гласник, Београд 2012.**
2. **Ринчић, И., *Европска биоетика: идеје и институције*, Пергамена, Загреб 2011.**
3. **Перовић, М.А., *Етика медија*, „Бијели Павле“, Подгорица 2007.**
4. **Жарден, Џ.Р. де., *Еколошка етика*, Сл. гласник, Београд 2006.**
5. **Сингер, П., *Увод у етику*, Изд. књиж. З. Стојановића, С. Карловци-Н. Сад 2004.**
6. **Човић, А., *Етика и биоетика*, Пергамена, Загреб 2004.**

АРХЕОЛОГИЈА И МЕДИЈИ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Стицање основних знања о археологији као научној дисциплини и њеном присуству у масовним медијима; непристрасна и објективна употреба археологије.

Исход предмета: Усвојена знања из основа формирања и функционисања археолошких тумачења прошлости; способност за критичко вредновање различитих начина употребе археологије у медијима.

Садржај предмета

Теоријска настава – Археологија као научна дисциплина и теоријско-методолошки оквири. Улога медија у стварању и преношењу знања о прошлости. Питање медијске конструкције знања у корелацији са принципима научних дисциплина археологије и историје. Проблематизација погрешне употребе археолошких података у медијима: неразумевање археологије, намерна злоупотреба, сензационализам, формирање конструката у служби друштвених и политичких тежњи. Преиспитивање етичке и друштвене одговорности припадника академске заједнице у медијској популаризацији археологије и историје. Значај медија за археологију и њихова позитивна улога у едукацији и популаризацији науке и културе.

Практична настава, вежбе – Дискусије о конкретним примерима и коришћењу археолошких сазнања у области телевизије, штампаних медија, филма, књижевности и различитим видовима популарне културе.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе) :

1. К. Грин, *Увод у археологију*, Београд 2003.
2. М. Џонсон, *Археолошка теорија*, Београд 2009.
3. B. Olsen, *Od predmeta do teksta*, Beograd 2002.

Додатна литература (одабрана поглавља из наведене литературе)::

1. T. Clack, M. Brittain (eds.), *Archaeology and the Media*, Walnut Creek 2007.
2. C. Holtorf, *Archaeology is a brand, the meaning of archaeology in contemporary popular culture*, Walnut Creek 2007.
3. А. Палавестра, *Измишљање традиције: „винчанско писмо“*, Етноантрополошки проблеми 5/2, Београд 2010, 239-258.
4. M. Milosavljević, *Arheologija nad moštima*, Antropologija 11/2, Beograd 2011, 115–140.

ИСТОРИЈА АНТИЧКЕ ГРЧКЕ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета: Излагање историје античке Грчке и упознавање са закономерностима у политичкој, економској, социјалној и културној сфери. Културно наслеђе античке Грчке.

Исход предмета: Усвајање знања из историје античке Грчке заснованих на резултатима савремених истраживања и оспособљавање студената за самостално истраживање и примену стечених знања.

Садржај предмета

Теоријска настава – Предмет обухвата излагање просторног, хронолошког и језичко-етничких оквира античке Грчке. На предмету се излаже преглед преисторијског развоја Грчке, периодизација, становништво, језик, име и писмо, природни услови и привреда Грчке и карактеристике социјално-економских односа.

Нарочита пажња на предмету се поклања материјалним и писаним историјским изворима: археолошки налази, натписи (епиграфика), папирологија, новац (нумизматика) и дела античких аутора. Тежиште излагања је на политичкој и културној историји и писменим изворима.

Практична настава, вежбе – упознавање историје античке Грчке на основу читања извора и текстова у преводу уз коришћење техничких наставних средстава за приказивање простора на коме се простирала античка Грчка, као и приказивање слика и филмова о античкој Грчкој.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе):

1. И. Јордовић*, Стари Грци. Портрет једног народа,* Београд 2011.
2. К. Марицки Гађански, *Грчка историја*, део I (скрипта), Нови Сад 1984, 1987.
3. *Стара Грчка*, у редакцији В. В. Струвеа и Д. П. Калистова, Сарајево 1959.
4. Џ. Бјури, Р. Мигс, *Историја Грчке I и II*, Београд 2008.
5. А.-М. Битен, *Стара Грчка*, Београд 2010.
6. *Античка Грчка*, Кембриџ илустрована историја, приредио: П. Картлиџ, Нови Сад 2007.
7. *Оксфордска историја грчког и хеленистичког света*, приредили: Џ. Бордман, Џ. Грифин, О. Мари, Београд 1999.
8. Џ. Чедвик, *Микенски свет*, превод: Љ Црепајац, Београд 1980.
9. Б. Гавела, *Историја уметности античке Грчке*, Београд 2002.
10. Дела античких писаца у преводу.

ИСТОРИЈА РУСИЈЕ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Стицање нових и продубљивање стечених знања о различитим аспектима (друштвеном, политичком, економском, културном итд.) историје Русије. Развијање критичког мишљења и мултиперспективног приступа у самосталном интерпретирању резултата научних истраживања политичког, друштвеног, економског и културног аспекта историје Русије.

Исход предмета: Способност да се најважнији догађаји, појаве, проблеми и процеси из историје Русије самостално идентификују, опишу и тумаче у складу са резултатима савремених историографских истраживања.

Садржај предмета

Теоријска настава – Излагања о историјским предусловима, контексту, субјектима, чиниоцима и најважнијим догађајима значајним за историју Русије. Ту спадају: Словени и европски простор и раном средњем веку. Настанак Кијевске државе. Теорије о настанку Русије. Покрштавање Руса: кнегиња Олга, кнез Владимир и Јарослав Мудри. Руске земље у доба кнеза Владимира Мономаха. Повест времених љет и развој руских летописа као извора за руску историју. Удеоно доба и борба против степских народа. Друштвено уређење и цивилизација Кијевске Русије. Руске земље и монголско освајање. Александар Невски. Успон Московске кнежевине. Димитрије Донски и прва руска победа над Монголима. Уједињење североисточне Русије под Иваном III. Руска црква у средњем веку. Идеологија „Москва трећи Рим". Период смутног времена, после нестанка Рјуриковича, доласка Романова на власт. Формулисање државне идеје нове Русије, учвршћење централне власти у Русији, сукоб традиционалистичких и прозападних струја око политичке али и религијско-културне оријентације руског друштва, реформе петровске епохе и епохе Катарине Велике. Русија као Империја на европској сцени. Русија у новом европском поретку свете алијансе, унутрашње реформе, коначно укидање феудализма, нови изазови за систем самодржавља – сукоб са левичарима, нихилистима и револуционарима, владавина последњег Романова.

Практична настава, вежбе – Читање историјских извора и литературе и њихово критичко промишљање, презентација домаћих радова студената.

Одабрана поглавља из литературе:

1. А. Н. Сахаров, *История России, с древнейших времен до начала XXI века*, Москва 2005.
2. P. Miljukov, Š. Senjobos, L. Ezenman, *Istorija Rusije*, Zagreb 2009.
3. Џејмс Билингтон, *Икона и Секира, историја руске културе*, једно тумачење, Београд 1988

ИСТОРИЈА СРБА У ЦРНОЈ ГОРИ ДО 1918. ГОДИНЕ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Упознавање студената са главним токовима српске историје на територији Црне Горе. Сагледавање формирања националние држава и њених институција, али и изучавање свеобухватних друштвених, политичких, економских и културних токова историје Срба током дугог 19 века.

Исход предмета: Овладавање знањима из српске историје до стицања независности - уређење држава Црне Горе, развитак институција, међународни положај, национална политика у две српске државе.

Садржај предмета

Теоријска настава – Историја Срба у Црној Гори обухвата све догађаје и процесе који карактеришу живот ове српске државе, од 15 века, све до 1918, уз нагласак на институције Владичанства и Гувернадурства, али и детаљно изучавање владавине Петра I и Петра II Петровића Његоша, те књаза Данила и књаза/краља Николе. Посебан осврт се прави и на развој економских, друштвених и војних реформи, те модернизацију Црне Горе 1878-1918.

Практична настава, вежбе – читање извора, презентације студената, посете библиотечким и архивским установама у Новом Саду и Београду.

Одабрана поглавља из литературе:

1. Радош Љушић, *Српска државност 19 века*, Београд 2008
2. Милорад Екмечић, *Стварање Југославије 1790-1918*, 1-2, Београд 1989
3. *Историја српског народа*, V-1, VI-1, Београд 1994.
4. Радослав Распоповић, *Дипломатија Црне Горе 1711-1918*, Подгорица 1996

СРПСКА ПОЛИТИКА У АУСТРОУГАРСКОЈ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Упознавање студената са главним токовима српске политичке историје на територији Аустро Угарске. Циљ је сагледавање формирања политичких странака, као носилаца политичке мисли и институција које сачињавају модерно друштво, и политичка борба народности за остварење парламентарних и основних демократских права у Аустро Угарској монархији 1867-1918. Анализира се и економски, друштвени и културни живот Срба, али и шире других народности у Аустро Угарској, између осталих Румуна, Словака, Русина, Буњеваца и других

Исход предмета: Овладавање знањима из српске историје у Аустро Угарској и посебно упознавање и прихватање система вредности, које одговарају критеријумима парламенатарних демократија и културолошких норми које карактеришу Средњу Европу.

Садржај предмета

Теоријска настава – Код Срба у Аустро Угарској кључна странка је била Српска народна слободоумна странка Светозара Милетића која је обележила политички живот до 1884, а после ње и њени директни политички сукцесори Српска народна радиклана странка Јаше Томића, Либерална странка Михаила Полит Десанчића и нотабилитетска странка у Угарској и Хрватској. Посебна пажња се обраћа и на српску политичку сцену у Хрватској и Далмацији. Анализира се и политички живот Румуна, Словака и Русина те њихових политичких представника. Сегмент предавања је и изучавање ширег контекста деловања националних и културних институција народности.

Практична настава, вежбе – Читање извора, презентације студената, посете библиотечким и архивским установама у Новом Саду и Београду.

Одабрана поглавља из литературе:

1. Дејан Микавица, *Политичка идеологија Светозара Милетића*, Нови Сад 2006.
2. Дејан Микавица, *Михаило Полит Десанчић*, Нови Сад 2007.
3. Дејан Микавица, *Српска Војводина у Хабзбуршкој монархији 1690-1920*, Нови Сад 2004.
4. Василије Крестић, *Радош Љушић, Програми и статути српских политичких странака до 1918*, Београд 1991.

ИСТОРИЈА КНЕЖЕВИНЕ И КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Упознавање студената са правном и политичком историјом Србије 1804-1918 Старој Србији, кроз политичку историју и историју многобројних устанака и буна против турске власти у 19 веку. Исто тако детаљно се сагледава и парламентарни живот те целокупна друштвена историја Срба 1788-1918. Детаљно се изучавају сви политички процеси који су доминирали политички и друштвеним животом Србије 1804-1918.

Исход предмета: Овладавање знањима из српске историје кроз познавање државних институција, и токова национално-политичке борбе Србија 1804-1918. од устаничке државе до модерне парламентарне монархије.

Садржај предмета

Теоријска настава – Предвиђено је детаљно изучавање најзначајнијих догађаја и личности овог кључног процеса српске историје у 19 веку. Владари, династички сукоби, акција Србије у Босни и Херцеговини, рад на ослобођењу Старе Србије и ослободилачки ратови 1912-1918, су важан део предмета. Оквир су решавање српског питања кроз призму односа великих сила Аустро Угарске и Русије. Посебан значај даје се на изучавању династија Обреновић, Карађорђевић и Петровић. Парламентаризам, социјална историја, привредна историја, културна историја, архитектура, такође су део изучавања овог курса. Активно ће се радити на предочавању студентима кључних вредности уставних и парламентарних држава.

Практична настава, вежбе – Читање извора, презентације студената, посете библиотечким и архивским установама у Новом Саду и Београду.

Одабрана поглавља из литературе:

1. Слободан Јовановић, *Влада Милана Обреновића*, 1-2, Београд 1990
2. Слободан Јовановић, *Влада Александра Обреновића*, 1-2, Београд 1990
3. Слободан Јовановић, *Влада Уставобранитеља*, Београд 1990
4. Радош Љушић, *Српска државност 19 века*, Београд 2008
5. Драгослав Јанковић, *Рађање парламентарне демократије*, Београд 1997
6. Милорад Екмечић, *Дуго кретање од клања до орања, историја српског народа у новом веку 1492-1992*, Београд 2011

Историја Срба у XX веку

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

- стицање знања о друштвеном, политичком и културном аспекту историје Срба у 20. веку; познавање савремене историографске продукције о историји Срба у 20. веку; развијање критичког мишљења и мултиперспективног приступа у самосталном интерпретирању савремених резултата научних истраживања политичког, друштвеног, економског и културног аспекта историје Срба у 20. веку.

Исход предмета

- знања и способност да се најважнији догађаји, појаве, проблеми и процеси из историје Срба у 20. веку самостално идентификују, описују и тумаче у складу са резултатима савремених историографских истраживања.

Садржај предмета

Теоријска настава

- излагања о државном политичком програму и улози Краљевине Србије у стварању југосл. државе за време Првог светског рата, становиштима српске политичке и интелектуалне елите о уређењу југословенске државе и националној идеологији, специфичностима положаја Срба у Краљевини СХС/Југославији (до 1939), ставовима српских политичара и државника о стварању Бановине Хрватске, положају Срба у Бановини Хрватској (од 1939), друштвено-економском и културном аспекту историје Срба у Краљевини СХС/Југославији, српским културним институцијама, улози српске политичке, војне, културне и верске елите у државном удару 27. марта 1941, положају Срба у појединим окупационим подручјима и улози Срба у антиокупационим и антифашистичким покретима на подручју Југославије за време Другог светског рата, о друштвено-економском и културном аспекту историје Срба у другој половини 20. века у социјалистичкој Југославији, као и у процесу дезинтеграције Југославије и проблемима историје Срба на крају 20. века.

Практична настава

- читање одабраних научних радова и критичко промишљање резултата научних истраживања историје Срба у 20. веку.

Литература (одабрана поглавља)

1. Петрановић, Бранко, Србија у Другом светском рату (1939-1945), Београд (Војноиздавачки и новински центар) 1992.
2. Петрановић, Бранко, Југословенско искуство српске националне интеграције, Београд (Службени лист СРЈ) 1993.
3. Димић, Љубодраг, Срби и Југославија: простор, друштво, политика (поглед с краја века), Београд (Стубови културе) 1998.
4. Ћирковић, Сима М., Срби међу европским народима, Београд (Equilibrium) 2004.
5. Димић, Љубодраг-Стојановић, Дубравка-Јовановић, Мирослав, Србија 1804-2004: три виђења или позив на дијалог, Београд (Удружење за друштвену историју) 2005.

Пољски језик А1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета

Формирање арикулационе базе, савладавање пољске графије, почетно формирање навика говорења, читања и писања у оквиру ограниченог броја тема и ситуација на елементарном нивоу.

Исход предмета

На крају курса, студент би требало да зна основна правила графије и ортографије, да уме да прочита, каже, разуме на слух, и напише на најелементарнијем нивоу неколико реченица о себи, породици и околини, а везано за теме и текстове из првог дела уџбеника.

Садржај предмета

Практична настава:

Теме покривене са 10 лекција из уџбеника „Hurra 1“ (1-10) – категорија рода, броја и падежа, номинатив, акузатив, инструментал и локатив једнине и множине, инфинитив глагола, садашње време I, II, III, IV конјугација, прошло време). Лексика у складу са темама које се обрађују у уџбенику (представљање, називање и квалификација различитих земаља, језика, професија; предмети у кући; на улици, на пијаци, у продавници).

Литература

Małolepszy M., Szymkiewicz A. (2006) Hurra po polsku 1 . Kraków

Janowska A., Pastuchowi M. (2005) Dzień dobry. Katowice

Lechowicz J., Podsiadły J. (2001) Ten, ta, to. Łódź

Пољски језик А1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из Пољског језика А1.1

Циљ предмета

Развијање навика говорења, читања и писања у оквиру ограниченог броја тема и ситуација на елементарном нивоу, што приближно одговара нивоу А1 заједничког европског оквира за живе језике.

Исход предмета

На крају курса, требало би да студент уме да се, у контекстима које пружа уџбеник, служи вештинама читања, говорења, аудирања и писања на нивоу приближном нивоу А1 заједничког европског оквира за живе језике, тј. да буде оспособљен за елементарно споразумевање у породици и ван ње.

Садржај предмета

Практична настава:

Теме покривене са 10 лекција из уџбеника „Hurra 1“ (11-20) у којима је заступљена одговарајућа фонетска и морфосинтаксичка грађа, бројеви и слагање именица уз бројеве, глаголи: презент, перфекат, глаголски вид, сложени и прости футур, инфинитив и промена повратних глагола, глаголи кретања). Лексика у складу са темама које се обрађују у уџбенику.

Литература

Małolepszy M., Szymkiewicz A. (2006) Hurra po polsku 1. Kraków

Janowska A., Pastuchowi M. (2005), Dzień dobry. Katowice

Lechowicz J., Podsiadły J. (2001) Ten, ta, to. Łódź

Пољски језик А2.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из Пољског језика А1.2

Циљ предмета

Развијање говорних вештина говорења, аудирања и писања на нивоу који је приближно између А1 и А2 европског оквира за живе језике.

Исход предмета:

На крају курса, требало би да студент зна основне културолошке податке о Пољској. Студент разуме, зна и користи реченице изван контекста и често употребљава изразе у вези са кругом његових активности

(подаци о себи, породици, месту становања, послу, студијама).

Садржај предмета

Теме покривене са 10 лекција из уџбеника „Hurra 2“(1-10) у којима је заступљена одговарајућа лексичка и граматичка грађа (изражавање времена; датум; гледање на сат; изражавање места, поседовања, непоседовања, родбинских веза и односа, изражавање осећаја; последице, саветовање, наручивање...). Лексика у складу са темама које се обрађују у уџбенику (породица, радни дан, град и село, становање, путовање, летовање, зимовање, одмор итд.)

Литература

Małolepszy M., Szymkiewicz A. (2006) Hurra po polsku 1. Kraków

Janowska A., Pastuchowi M. (2005) Dzień dobry. Katowice

Lechowicz J., Podsiadły J. (2001) Ten, ta, to. Łódź

Пољски језик А2.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из Пољског језика А 2.1

Циљ предмета

Развијање говорних вештина говорења, аудирања и писања на нивоу који је приближно нивоу А2 европског оквира за живе језике.

Исход предмета

На крају курса студент треба да зна културолошке податке о врстама превоза, специјалитетима националне кухиње, систему образовања у Пољској; може да води разговор током обичних послова, који се своди на размену једноставних и директних информација о свакодневним и познатим стварима; студент зна да описује своја занимања, осећања, изглед особа, места.

Садржај предмета

Практична настава:

Теме покривене са 10 лекција из уџбеника „Hurra 2“(11-20) у којима је заступљена одговарајућа лексика и граматичка грађа. Аутоматизација употребе падешких облика именица, заменица, придева и бројева, употреба глагола у садашњем, прошлом и будућем времену. Лексика у складу са темама које се обрађују у уџбенику (празници, факултет, позориште, биоскоп, обичаји, књижевност итд.)

Литература

A. Burkat, A. Jasińska. (2007) Hurra po polsku 2. Kraków

Janowska A., Pastuchowi M. (2005), Dzień dobry. Katowice

Lechowicz J., Podsiadły J. (2001) Ten, ta, to. Łódź

Руски језик А1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: да студент нема никаквих предзнања из руског језика или да се на дијагностичком тесту није квалификовао за неки од виших нивоа.

Циљ предмета: Формирање артикулационе базе, савладавање руске графије, почетно формирање навика аудирања, говорења, читања и писања у оквиру ограниченог броја тема и ситуација на најелементарнијем нивоу.

Исход предмета:

На крају курса студент би требало да зна основна правила фонетике, графије и ортографије, да стекне навике правилног изговора руских гласова, да уме да прочита, каже, разуме на слух и напише на најелементарнијем нивоу неколико реченица о себи и околини у складу са темама и текстовима из прве половине уџбеника (првих 14 лекција).

Садржај предмета:

Практична настава:

Упознавање са руским фонетским системом, основама морфологије и синтаксе (категорија рода, броја и падежа, номинатив, акузатив и локатив једнине и множине деклинабилних врста речи, инфинитив глагола, садашње време – I и II коњугација, прошло време; проста, просто-проширена реченица. Лексика и фразеологија у складу са темама из прве половине уџбеника (упознавање; изражавање молбе, извињења, тражење информације, дозволе, изражавање забране, поседовања, непоседовања; именовање и квалификација различитих земаља, нација, језика, професија, премета и радњи у учионици, у кући, на улици, на пијаци, у продавници, код лекара).

Литература

Уџбеник: Л. В. Миллер, Л. В. Политова, И. Я Рыбакова, *Жили-были... 28 уроков русского языка для начинающих. Учебник/ Рабочая тетрадь,* Санкт Петербург, 2004.

Граматика: Р. Маројевић, Граматика руског језика, Нови Сад, 1989.

Помоћна литература: М. Н. Аникина, *Лестница. Книга – практикум. Начинаем изучать русский язык.* Москва, 2005.

Речник: Н. Ајџановић, К. Јуршић - Хузјан, *Руско-српски речник* (уз уџбеник Л. В. Миллер, Л. В. Политова, И. Я. Рыбакова: *Жили-были... - 28 уроков русского языка для начинающих,* Санкт-Петербург, "Златоуст", 1998), Нови Сад, 2004. – скрипта.

Руски језик А1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из Руског језика А1.1

Циљ предмета: Развијање навика аудирања, говорења, читања и писања у оквиру ограниченог броја тема и ситуација на елементарном нивоу, што приближно одговара нивоу А1 Заједничког европског оквира за живе језике.

Исход предмета: На крају курса студент би требало да поседује формиране вештине читања, говорења, аудирања и писања на нивоу приближном нивоу А1 Заједничког европског оквира за живе језике, тј. да је у стању да разуме и употребљава познате и свакодневне речи и изразе у једноставним реченицама у циљу задовољавања свакодневних потреба.

Садржај предмета:

Теоријска настава

Практична настава: Теме покривене лекцијама из уџбеника (15-28), у којима је заступљена одговарајућа фонетска, морфолошка и синтаксичка грађа (основни обрасци промене деклинабилних врста речи; основни бројеви, слагање именица уз бројеве; глаголи: презент, перфекат, глаголски вид, сложени и прости футур, инфинитив и промена повратних глагола, основни глаголи кретања; сложена реченица). Вокабулар у складу са темама које се обрађују у уџбенику (куповина, радни дан, прослава рођендана, град и село, сналажење на улици, путовање, летовање, спољашњост и карактер човека; изражавање допадања и недопадања, слагања, неслагања, изражавање времена, поседовања, позивања, честитања и сл.).

Литература:

Уџбеник: Л. В. Миллер, Л. В. Политова, И. Я Рыбакова. *Жили-были... 28 уроков русского языка для начинающих. Учебник/ Рабочая тетрадь.* Санкт Петербург, 2004.

Граматика: Р. Маројевић, Граматика руског језика, Нови Сад, 1989.

Помоћна литература: М. Н. Аникина, *Лестница. Книга – практикум. Начинаем изучать русский язык.* Москва, 2005.

Шкатулка. Пособие по чтению для начинающих изучать русский язык (под ред. О. Э. Чубаровой), Москва, 2005.

Речник: Н. Ајџановић, К. Јуршић - Хузјан, *Руско-српски речник* (уз уџбеник Л. В. Миллер, Л. В. Политова, И. Я. Рыбакова: *Жили-были... - 28 уроков русского языка для начинающих,* Санкт-Петербург, "Златоуст", 1998), Нови Сад, 2004. – скрипта

Руски језик А2.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: да је студент положио испите са претходног нивоа (А1.1, А1.2) или да се на дијагностичком тесту квалификовао за овај ниво.

Циљ предмета: Даље развијање говорних вештина читања, говорења, аудирања и писања приближно до нивоа А1+ Европског оквира за живе језике.

Исход предмета: До краја курса студенти би требало да савладају материјал презентован у првој половини уџбеника и да постигну језичку и комуникативну компетенцију која одговара нивоу А1+. На крају курса студент би требало да стекне основна културолошка знања о Русији; да може да разуме и користи вокабулар и конструкције и изван контекста уџбеника, често употребљаване изразе у вези са делокругом његових активности, да води разговор о уобичајеним активностима (подаци о себи, својој породици, месту становања, послу, студијама, плановима за будућност, познатим и успешним личностима, и сл.).

Садржај предмета:

Теоријска настава

Практична настава: Теме и лексика покривене лекцијама из прве половине уџбеника, у којима је заступљена одговарајућа граматичка грађа (функција и значења појединих падежа: N, L, A, G; редни бројеви, основни глаголи кретања с префиксима; директан и индиректан говор, односна, временска, намерна реченица; изражавање објекта мишљења и говора, времена, места, објекта радње, сличности, правца кретања, поседовања и непоседовања, присуства и одсуства, припадања, количине, жеље, циља, неопходности). Вокабулар у складу са темама које се обрађују у првој половини уџбеника (биографија, професије, опис личности, породица и породични односи, радни дан, опис града и села, поређење живота и обичаја Руса и људи у нашој земљи, становање, путовање и сл.).

Литература: Уџбеник: В. Е. Антонова, М. М. Нахабина, А. А. Толстых. *Дорога в Россию 2. Учебник русского языка (базовый уровень)*, 2-е издание, Санкт-Петербург, 2005.

Л.В. Миллер, Л.В. Политова, *Жили-были... 12 уроков русского языка - базовый уровень. Учебник/ Рабочая тетрадь.* Санкт Петербург, 2005.

Помоћна литература:

М. Н. Аникина, *Лестница. Книга – практикум. Начинаем изучать русский язык.* Москва, 2005.

N. Volkova, D. Phillips, *Let's Improve Our Russian! Advanced Grammar Topics for English Speaking Students. Step One.* Second Revised Edition, St. Petersburg, 2006.

Граматика: Р. Маројевић, *Граматика руског језика*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1983.

Речник: *Руско-српскохрватски речник* (у ред. Б. Станковића), Нови Сад – Москва, 1988.

Р. Бошковић, В. Марковић, *Српско-руски речник,* Београд: Народна књига – Алфа, 1999.

Руски језик А2.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: да је студент одслушао претходни курс (А2.1)

Циљ предмета: даље развијање говорних вештина читања, говорења, аудирања и писања на нивоу приближном нивоу А2 Европског оквира за живе језике.

Исход предмета: До краја курса студенти би требало да савладају материјал презентован у другој половини уџбеника и да постигну језичку и комуникативну компетенцију која одговара нивоу А2. На завршетку курса требало би да студент познаје неке културолошке специфичности Русије и Руса, да може да води разговор у вези са уобичајеним и познатим стварима, да уме једноставним изразима да опише своје занимање, блиско окружење и учествује у разговору и преписци на теме које су у вези са задовољавањем његових непосредних потреба.

Садржај предмета:

Теоријска настава

Практична настава: Теме и лексика покривене лекцијама из друге половине уџбеника, у којима је заступљена одговарајућа граматичка грађа (функција и значења појединих падежа: D, I, промена именица, заменица и придева у множини; глаголи кретања с префиксима; изражавање адресата, неопходности, стања и осећања, правца и места кретања, друштва и инструмента радње, професије, бављења разним активностима, карактеристика човека, квалификације предмета, изражавање просторних и временских односа; директан и индиректан говор; уопштено-лична реченица; зависносложена реченица – намерна, условна, допусна).

Литература:

Уџбеник:

В. Е. Антонова, М. М. Нахабина, А. А. Толстых. *Дорога в Россию 2. Учебник русского языка (базовый уровень)*, 2-е издание, Санкт-Петербург, 2005.

Л.В. Миллер, Л.В. Политова, *Жили-были... 12 уроков русского языка - базовый уровень. Учебник/ Рабочая тетрадь.* Санкт Петербург, 2005.

Помоћна литература:

М. Н. Аникина, *Лестница. Книга – практикум. Начинаем изучать русский язык.* Москва, 2005.

N. Volkova, D. Phillips, *Let's Improve Our Russian! Advanced Grammar Topics for English Speaking Students. Step One.* Second Revised Edition, St. Petersburg, 2006.

Граматика: Р. Маројевић, *Граматика руског језика*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1983.

Речник: *Руско-српскохрватски речник* (у ред. Б. Станковића), Нови Сад – Москва, 1988.

Р. Бошковић, В. Марковић, *Српско-руски речник,* Београд: Народна књига – Алфа, 1999.

Руски језик Б1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: да је студент положио испите основног нивоа (А2.1. А2.2) или да се на дијагностичком тесту квалификовао за овај ниво.

Циљ предмета: Даље развијање језичких вештина (читања, писања, слушања и говорења), као и овладавања вокабуларом и граматичким јединицама у складу са темама и текстовима из уџбеника приближно нивоу А2+ према Заједничком европском оквиру за живе језике.

Исход предмета: На крају курса студент би требало да развије вештине читања, писања, слушања и говорења приближно нивоу А2+ Заједничког европског оквира за живе језике, да савлада лексички и граматички материјал презентован у првој половини уџбеника и да стекне шира културолошка знања о Русији и Русима.

Садржај предмета:

Теоријска настава

Практична настава: Теме покривене лекцијама из прве половине уџбеника (биографија човека, породица и породични односи, професије, различита интересовања и хобији), у којима је заступљена одговарајућа лексика и граматичка грађа (прелазни и непрелазни глаголи, активне и пасивне конструкције с глаголима НСВ и СВ, повратни глаголи, активни и пасивни партиципи садашњег и прошлог времена, грађење активних партиципа и промена по падежима, њихово место у реченици; пасивни партиципи садашњег и прошлог времена, грађење пасивних партиципа и промена по падежима, краћи облик партиципа).

Литература:

Уџбеник:

В. Е. Антонова, М. М. Нахабина, А. А. Толстых. *Дорога в Россию 3. Учебник русского языка (первый уровень)*, Санкт-Петербург, 2006.

Помоћна литература:

N. Volkova, D. Phillips, *Let's Improve Our Russian! Advanced Grammar Topics for English Speaking Students. Step One.* Second Revised Edition, St. Petersburg, 2006.

Граматика: Р. Маројевић, *Граматика руског језика*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1983.

Речник: *Руско-српскохрватски речник* (у ред. Б. Станковића), Нови Сад – Москва, 1988.

Р. Бошковић, В. Марковић, *Српско-руски речник,* Београд: Народна књига – Алфа, 1999.

Руски језик Б1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из Руског језика Б 1.1

Циљ предмета: Даље развијање језичких вештина (читања, писања,слушања и говорења), као и овладавања вокабуларом и граматичким јединицама у складу са темама и текстовима из уџбеника приближно нивоу Б1 према Заједничком европском оквиру за живе језике.

Исход предмета: На крају курса студент би требало да разуме кључне ставке исказа уколико се ради о јасном и стандардном језику и познатим стварима и догађајима; требало би да може да се снађе у већини свакодневних ситуација ако отпутује у Русију, да може да говори на једноставан и кохерентан начин о познатим стварима и темама које га интересују, да преприча неки догађај, дешавање, сан, као и да изрази очекивање, циљ или укратко објасни разлоге за остваривање неког пројекта или идеје.

Садржај предмета:

Теоријска настава

Практична настава: Теме и лексика покривене лекцијама из друге половине уџбеника (образовни систем, студије, наука, посао, град, екскурзија, оријентација у граду, градски саобраћај, знаменитости највећих руских градова, живот у граду), у којима је заступљена одговарајућа лексичка и граматичка грађа (степени поређења придева и прилога, дужи и краћи облик придева, компаративна конструкција, изражавање атрибутивних односа у простој и сложеној реченици, глаголи кретања с префиксима – значење и употреба, поређење глаголског вида код глагола кретања, преносна значења глагола кретања; изражавање просторних односа у простој и сложеној реченици).

Литература:

Уџбеник:

В. Е. Антонова, М. М. Нахабина, А. А. Толстых. *Дорога в Россию 3. Учебник русского языка (первый уровень)*, Санкт-Петербург, 2006.

Помоћна литература:

N. Volkova, D. Phillips, *Let's Improve Our Russian! Advanced Grammar Topics for English Speaking Students. Step One.* Second Revised Edition, St. Petersburg, 2006.

Граматика: Р. Маројевић, *Граматика руског језика*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1983.

Речник: *Руско-српскохрватски речник* (у ред. Б. Станковића), Нови Сад – Москва, 1988.

Р. Бошковић, В. Марковић, *Српско-руски речник,* Београд: Народна књига – Алфа, 1999.

Шпански језик А2.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: уписан одговарајући студијски програм

Циљ предмета

Развијање свих елемената комуникативне компетенције на шпанском језику на нивоу А2 Заједничког европског референтног оквира за језике.

Исход предмета

Након савладаног курса, студенти владају шпанским говорним и писаним језиком на нивоу А2 према стандардима Заједничког европског језичког оквира.

Садржај предмета

Теоријска настава

Личне навике, разлози и мотиви *(porque / para)*, пружање савета и давање препорука (*tener que + infinitivo /lo mejor es + infinitivo /va bien + infinitivo*). Презент индикатива правилних и неправилних глагола. Повратни глаголи. Поређење придева, прилога, именица и глагола. Предлози за место. Одређени и неодређени члан. Род именица. Презент индикатива неправилних глагола (*c – zc*). Присвојни придеви и заменице *(este/esta/estos/estas, ese/esa/esos/esas).* Учтивост (*tú / usted*). Правила акцентуације. Глаголска перифраза *estar + gerundio*. Сати. Исказивање намера и планова за будућност *(pensar + infinitivo / ir a + Infinitivo)*. Искуства у прошлости (е*l Pretérito Perfecto).* Временски маркери *ya / todavía no*. Личне заменице директног објекта. Обезличене реченице (*pronombre se + verbo en 3ª persona del singular o plural).*

Практична настава:Вежбе

Језичке вежбе усмерене ка разумевању говорног језика, правилном усменом и писменом изражавању на шпанском језику (ниво А2). Теме: Искуства у прошлости и планови за будућност. Пружање савета и препорука. Исказивање личних навике, разлога и мотива, делови куће и намештај, физички опис људи, односи и сличности међу особама, тражење и пружање услуга, дозвола и изговора, одевни предмети. Говорни чинови поздрављања, представљања скретања пажње, активности у слободно време. Опис екстеријера исхрана и рецепти.

Литература

1. Corpas, Jaime, et al. *Aula Internacional* 2. Barcelona: Difusión. 2005.
2. Troitiño, C., P. Seijas. *Cuadernos de Gramática española A2.* Barcelona: Difusión.2009.
3. Rajić, Jelena, Hugo Marcos Blanco.*Gramática de la lengua española para serbiohablantes con ejercicios*. Beograd: Zavod za udžbenike. 2009.
4. CLAVE: Diccionario de uso del español actual Madrid: SM 2002.
5. Вања, Војмир. *Diccionario español-croata*. Загреб: Школска књига.1991.
6. Filipović J., Díez Plaza, C.L. *Diccionario didáctico español-serbio, serbio-español*. Embajada de España en Belgrado. 2004.

Шпански језик А2.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: уписан одговарајући студијски програм

Циљ предмета

Развијање свих елемената комуникативне компетенције на шпанском језику на нивоу А2 Заједничког европског референтног оквира за језике.

Исход предмета

Након савладаног курса, студенти владају шпанским говорним и писаним језиком на нивоу А2 према стандардима Заједничког европског језичког оквира.

Садржај предмета

Теоријска настава

Основна употреба шпанских глаголских времена (е*l Pretérito Perfecto, el Futuro Imperfecto el Pretérito Indefinido, el Pretérito Imperfecto)* и начина *(el Imperativo).* Временске одреднице за исказивање радње у прошлости и временски маркери за будућност..Употреба глагола *ser* и *estar.* Исказивање жеља (me / te/ le / nos / os / les gustaría + infinitivo). Формулисање претпоставки (*Si + Presente de Indicativo, Futuro Imperfecto).* Употреба глаголске перифразе *estar + gerundio у* прошлости. Личне заменице директног и индиректног објекта.

Практична настава:Вежбе

Језичке вежбе усмерене ка разумевању говорног језика, правилном усменом и писменом изражавању на шпанском језику (ниво А2). Теме: Искуства у прошлости и планови за будућност. Пружање савета и препорука. Исказивање расположења и душевног стања. Делови тела. Исказивање симптома болести. Описивање догађаја, околности особа и предмета у прошлости.. Приповедање и повезивање догађаја у прошлости, исказивање трајања радње. Давање упутстава и инструкција. Временски маркери за будућност. Исказивање будућих радњи и услова.

Литература

1. Corpas, Jaime, et al. *Aula Internacional* 2. Barcelona: Difusión. 2005.
2. Troitiño, C., P. Seijas. *Cuadernos de Gramática española A2.* Barcelona: Difusión.2009.
3. Rajić, Jelena, Hugo Marcos Blanco.*Gramática de la lengua española para serbiohablantes con ejercicios*. Beograd: Zavod za udžbenike. 2009.
4. CLAVE: Diccionario de uso del español actual Madrid: SM 2002.
5. Вања, Војмир. *Diccionario español-croata*. Загреб: Школска књига.1991.
6. Filipović J., Díez Plaza, C.L. *Diccionario didáctico español-serbio, serbio-español*. Embajada de España en Belgrado. 2004.

Шпански језик А1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: уписан одговарајући студијски програм

Циљ предмета

Развијање свих елемената комуникативне компетенције на шпанском језику на нивоу А1 Заједничког европског референтног оквира за језике.

Исход предмета

Након савладаног курса, студенти владају шпанским говорним и писаним језиком на нивоу А1 према стандардима Заједничког европског језичког оквира.

Садржај предмета

Теоријска настава

Лични подаци (име, презиме, старост, националност...) поздрави; националност, професије. Абецеда. Род именица. Бројеви. Индикатив презента глагола све три коњугације (- ar / - er / - ir); употреба предлога *a, con, de, por, para*; одређени члан; личне заменице. Безлични глаголски облик *hay* и глагол *estar*; суперлатив, неодређени члан; упиитне заменице. боје. Показне заменице и придеви; употреба одређеног члана уз придев; глаголска перифраза *tener que + infinitivo*; глагол *ir*. Глагол *gustar*; присвојни придеви.

Практична настава:Вежбе

Језичке вежбе усмерене ка разумевању говорног језика, правилном усменом и писменом изражавању на шпанском језику (ниво А1). Теме: изражавање намера, мотива, разлога, склоности, интересовања и потреба, физички изглед и карактер; породични односи, одевни предмети,опис места, градова и држава, клима.

Литература

1. Corpas, Jaime, et al. *Aula Internacional1*. Barcelona: Difusión. 2005.
2. Conejo, E., Tonnelier, B. *Cuadernos de Gramática española A1.* Barcelona: Difusión.2008.
3. Rajić, Jelena, Hugo Marcos Blanco. *Gramática de la lengua española para serbiohablantes con ejercicios*. Beograd: Zavod za udžbenike. 2009.
4. Filipović J., Díez Plaza, C.L. *Diccionario didáctico español-serbio, serbio-español*. Embajada de España en Belgrado. 2004.
5. CLAVE: *Diccionario de uso del español actual*. Madrid: SM. 2002.
6.

Шпански језик А1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: уписан одговарајући студијски програм

Циљ предмета

Развијање свих елемената комуникативне компетенције на шпанском језику на нивоу А1 Заједничког европског референтног оквира за језике.

Исход предмета

Након савладаног курса, студенти владају шпанским говорним и писаним језиком на нивоу А1 према стандардима Заједничког европског језичког оквира.

Садржај предмета

Теоријска настава

Индикатив презента неправилних глагола; повратни глаголи; прилози за учесталост, слагање у мишљењу, сати; дани у недељи; делови дана. Употреба безличног облика уз заменицу *se*; глаголи *poner* и *traer*. прилози за количину.. *El Préterito Perfecto*. S*aber + infinitivo*; изражавање учесталости; Приповедање и повезивање догађаја у прошлости; изражавање трајања радње; *El Préterito Indefinido*; временске одреднице за прошлост; глаголска перифраза *empezar a+ infinitivo*; глагол *ir / irse*.

Практична настава:Вежбе

Језичке вежбе усмерене ка разумевању говорног језика, правилном усменом и писменом изражавању на шпанском језику (ниво А1). Теме: навикаме и обичаји, понашање у ресторану; обичаји Шпанаца у исхрани, Описивање села, града, градске четврти; пружање упутстава, склоности и способности, врлине и мане.

Литература

1. Corpas, Jaime, et al. *Aula Internacional1*. Barcelona: Difusión. 2005.
2. Conejo, E., Tonnelier, B. *Cuadernos de Gramática española A1.* Barcelona: Difusión.2008.
3. Rajić, Jelena, Hugo Marcos Blanco. *Gramática de la lengua española para serbiohablantes con ejercicios*. Beograd: Zavod za udžbenike. 2009.
4. Filipović J., Díez Plaza, C.L. *Diccionario didáctico español-serbio, serbio-español*. Embajada de España en Belgrado. 2004.
5. CLAVE: *Diccionario de uso del español actual*. Madrid: SM. 2002.